

DUTCH BIRDING

VOLUME 21 • NO 1 • 1999

Dutch Birding

*Internationaal tijdschrift over
Palearctische vogels*

REDACTIE

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
fax 023-5376749
e-mail editors@dutchbirding.nl

FOTOREDACTIE

Dutch Birding
p/a René Pop
Postbus 1007
1780 EA Julianadorp
Nederland
e-mail pop.en.p@wxs.nl

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

p/a Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Nederland
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BESTUUR

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland
e-mail dba@dutchbirding.nl

COMMISSIE DWAALGASTEN

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Nederland
e-mail cdna@dutchbirding.nl

COMMISSIE SYSTEMATIEK

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CSNA, p/a George Sangster
Nieuwe Rijn 27
2312 JD Leiden
Nederland
e-mail csna@dutchbirding.nl

TELEFOONLIJNEN

0900-20 321 28
(vogellijn, 75 cpm)
010-4281212 (inspreklijn)

INTERNET

<http://www.dutchbirding.nl>

Dutch Birding

HOOFDREDACTEUR Arnoud van den Berg (tel 023-5378024, fax 023-5376749,
e-mail arnoud.vandenbergh@inter.nl.net)

ADJUNCT HOOFDREDACTEUR Enno Ebels (tel / fax 030-2961335, e-mail ebels@wxs.nl)

UITVOEREND REDACTEUR André van Loon (tel / fax 020-6997585, e-mail laan@bio.vu.nl)

FOTOGRAFISCH REDACTEUR René Pop (tel 0223-690141, fax 0223-690142, e-mail pop.en.p@wxs.nl)

REDACTIERAAD Ferdly Hieselaar, Peter Meininger, Gerald Oreeel, George Sangster en Roland van der Vliet

REDACTIE-ADVIESRAAD Peter Barthel (Duitsland), Klaas Eigenhuis (Nederland), Dick Forsman (Finland), Ricard Gutiérrez (Spanje), Ted Hoogendoorn (Nederland), Lars Jonsson (Zweden), Paul Lehman (VS), Anthony McGeehan (Noord-Ierland), Killian Mullaney (Ierland), Kees Roselaar (Nederland), Frank Rozendaal (Nederland), Hadoram Shirihai (Israël), Gunter De Smet (België), Lars Svensson (Zweden) en Peter Symens (België)

REDACTIEMEDEWERKERS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Remco Hoffman, Graham Holloway, Diederik Kok, Hans van der Meulen en Peter de Rouw

PRODUCTIE EN LAY-OUT André van Loon en René van Rossum

ADVERTENTIES Ellen van der Plas, p/a Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam
e-mail dba@dutchbirding.nl

ABONNEMENTEN De abonnementsprijs voor 1999 bedraagt: NLG 65,00 (Nederland), BEF 1320,00 (België), NLG 72,50 (overige landen binnen Europa) en NLG 77,50 (landen buiten Europa).

U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op girorekening 01 50 697 (Nederland), girorekening 000 1592468 19 (België) of bankrekening 54 93 30 348 van ABN-AMRO (Castricum), o.v.v. 'abonnement Dutch Birding'. Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association. Het abonnement gaat in na ontvangst van de betaling.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift met nummers in februari, april, juni, augustus, oktober en december. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

De volgorde van vogels in Dutch Birding volgt in eerste instantie een klassieke 'Wetmore-indeling'. Binnen dit raamwerk worden voor taxonomie en naamgeving de volgende overzichten aangehouden: *Zeldzame vogels van Nederland* door A B van den Berg & C A W Bosman (1999, Haarlem) (taxonomie en wetenschappelijke, Nederlandse en Engelse namen van Nederlandse vogels); *Palearctic birds* door M Beaman (1994, Stonyhurst) (Engelse namen van overige Palearctische vogels); *Vogels van de wereld - complete checklist* door M Walters (1997, Baarn) (Nederlandse namen van overige vogels van de wereld); en *Birds of the world* door C G Sibley (1996, Version 2.0, Cincinnati) (taxonomie en wetenschappelijke en Engelse namen van overige vogels van de wereld). Afwijkingen van en aanvullingen op bovenstaande overzichten zijn gebaseerd op beslissingen van de CSNA (cf Dutch Birding 19: 21-28, 1997; 20: 22-32, 1998).

Een lijst met tarieven voor de vergoeding van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij de redactie.

Dutch Birding Association

BESTUUR Theo Admiraal (penningmeester), Gijsbert van der Bent (voorzitter, tel 071-4024547), Leon Edelaar, Rob Olivier en Marc Plomp (secretaris, tel 0348-433730); tevens is de redactie van Dutch Birding met een zetel vertegenwoordigd.

BESTUURSMEDEWERKERS Jeannette Admiraal, Gerald Driessens, Ron van den Enden, Hans Gebuis, Leo Heemskerk, Remco Hoffman, Paul Knolle, Sander Lagerveld, Ger Meesters, Arnold Meijer, André van der Plas, Ellen van der Plas en Kees Tiemstra.

DUTCH BIRDING TRAVEL REPORT SERVICE (DBTRS) Ib Huysman, Postbus 737, 9700 AS Groningen, Nederland, tel 050-5274993, fax 050-5272668, e-mail DBTRS@Natuurschool.com, internet <http://www.Natuurschool.com/DBTRS>.

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

LEDEN Theo Bakker, Max Berlijn, Ruud van Beusekom, Bert de Bruin, Jan van der Laan (voorzitter, tel 072-5203091), Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretaris, tel 030-2523801) en Wim Wiegant (archivaris). De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA)

LEDEN Arnoud van den Berg, Cornelis Hazevoet, Kees Roselaar, George Sangster (secretaris, tel / fax 071-5143790) en Ronald Sluys. De CSNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

© 1999 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij Rob Stolk bv, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Nederland

FOCUS

THOMSONLAAN 96
TEL: 070-3638398

2565 JE DEN HAAG
FAX: 070-3617147

DÉ SPECIAALZAAK OP HET GEBIED VAN KIJKERS - CAMERA'S - TELESCOPEN - STATIEVEN OPNAMEAPPARATUUR - VIDEO

VOOR DB-LEDEN DE LAAGSTE PRIJZEN

Kijkers

Bijv: Zeiss 8x30 Diafun

Normaal
f 1145,-

DB-prijs
f 989,-

Laagste
prijs van
Nederland!

Nikon

F-100 body

Normaal f 3499,-

DB-prijs f 2850,-

Q-Beam spotlight

400.000 Candle-power

Ideaal voor uilen, nachtzwaluwen
en zoogdieren
12 Volt sigaretten-
aansluiting in auto

Normaal f 119,-
DB-prijs f 85,-

Manfrotto

snelskoppelingsset

basisplateau + snelskoppelings-
plaatje

Normaal f 89,-
DB-prijs f 79,-

Telescopen Bijv:

Soligor CSS-60A+18-50 zoom
Waterdicht, 570 gr.

Normaal f 729,-
DB-prijs f 599,-

Geluidsapparatuur

Sennheiser MKE-300
richtmicrofoon

Topkwaliteit!!

Normaal f 429,-
DB-prijs f 369,-

Alle apparatuur geleverd met Nederlandse garantie
Verzending mogelijk door heel Nederland
Met 20 jaar veldervaring geheid een goed advies
Inruil van camera's, kijkers e.d. mogelijk

BEL VOOR DE LAATSTE PRIJS!

Prijzen incl. BTW. excl. verzendkosten. Prijswijzigingen voorbehouden.

Bausch & Lomb • Bresser • Bushnell • Bynolyt • Canon • Gitzo • Kowa •

Leica • Manfrotto • Minolta • Nikon • Novoflex • Olympus • Optolyth •

Pentax • Sigma • Slik • Sony • Swarovski • Swift • Tamron • Zeiss e.v.d.

De dag wordt een stuk langer.
De nieuwe SLC 8x56 B.

SLC 8x56 B

- Fasengekorrigeerd dakkant-prismasysteem, breedbandspiegel, alsook SWAROTOP® en SWARODUR® multi-lagen-coatings voor een helder, briljant en kontrastrijk beeld.

- Close focus vanaf 8 m.
- Zachte, glijvaste, schokken / geluidsdempende ommanteling.
- Waterdicht en met stikstof gevuld.
- Hoog gebruikscomfort door centrale scherpstelling en dioptrie-instelling.

- Snel indraaibare oogkleppen voor brillendragers, volledig afschroefbaar en bijgevolg eenvoudig te reinigen.
- Handzame vormgeving met duimuitsparingen.
- Aansluiting voor statief.

Bijkomende informatie bekommt U bij Uw handelaar of bij

**NV TYROLIT BELGIUM
Afd. SWAROVSKI OPTIK**

Bollinckxstraat 43

B-1070 Brussel

☎ 076 / 520 77 71 . Fax 076 / 520 87 17
(Nederlandse nummers)

50
SWAROVSKI
OPTIK

1949 - 1999

MET DE OGEN VAN EEN HAVIK

Identification of Temminck's Cormorant

Nick Lethaby & Nial Moores

Temminck's (or Japanese) Cormorant *Phalacrocorax capillatus* is widely distributed throughout north-eastern Asia, breeding primarily in the southern part of the Russian Far East, including Sakhalin and the southern Kuriles, and around Hokkaido in Japan (Wild Bird Society of Japan 1982, Flint et al 1989, Knystautas 1993). Although Brazil (1991) states that smaller numbers breed south to northern Kyushu, Japan, it appears not to be breeding in northern Kyushu anymore (Nial Moores pers obs) and it seems likely that Honshu, Japan, holds the southernmost breeders (cf del Hoyo et al 1992). Apparently, there is a breeding population in South Korea, with, for example, c 150 pairs on Pen-yong Island off the north-west coast (Jin Young Park pers comm), although published sources are contradictory on this (Harrison 1985, Flint et al 1989, Brazil 1991, Won 1993). Its present breeding status in China and North Korea remains unclear although its presence in north-western South Korea suggests that it probably breeds elsewhere around the northern Yellow Sea.

Temminck's Cormorant is migratory with large numbers moving south from the breeding grounds to winter off the coasts of southern Japan, South Korea and China. However, its true status in some of these areas may be obscured by the difficulty of separating this species from Great Cormorant *P carbo*. Therefore, the purpose of this paper is to summarize the most useful features for identifying Temminck's.

The current identification literature is rather poor, with even the more comprehensive accounts, such as Harrison (1985), containing misleading information about seasonal plumage variation. Many accounts emphasize habitat preference as the best way to differentiate these species, with Temminck's Cormorant occurring on rocky sea coasts and Great Cormorant occurring on inland lakes and shallow bays. Although, in our experience, habitat selection is generally an accurate way to separate both species, some overlap may occur. For example, large numbers of Temminck's winter at the mouth of the Tone River, in Chiba-ken, Japan, and these birds can occur at least 2-3 km inland (Nick Lethaby pers

obs). Although we have not seen Great (which is rather local in Japan) at this location, it certainly frequents river mouths elsewhere in Japan and South Korea.

Through the close study of 100s of individuals of both species, we were able to note consistent differences in structure, bare-part coloration and plumage that, in our opinion, enable Temminck's Cormorants to be easily identified under most circumstances. The distinctions in this paper are especially valid for separation from Great Cormorant of the subspecies *P c hanedae*, found in Japan and, presumably, South Korea. Although *P c hanedae* is often treated as a synonym of the widespread Eurasian *P c sinensis* (cf Cramp & Simmons 1977), we have noticed some apparent differences in juvenile plumage between birds in Japan and Korea and birds elsewhere. Since *P c sinensis* certainly occurs on the coast of China in winter, we are also including some comparisons with this subspecies.

It should be emphasized that not all individuals of either species will be in exactly the same plumage at any given point of the year. While we do not feel this significantly increases the difficulty of correct identification, observers should exercise appropriate caution when using identification features that vary depending on the age or plumage of a particular bird.

Plumage sequences

Like other cormorants, Temminck's Cormorant apparently takes several years to reach maturity. It also has distinct summer and winter adult plumages. The differences between these adult plumages are more marked than in many other cormorants and have possibly led to adult winter plumage being attributed to immatures. We have observed Temminck's throughout the year and suggest that there are four apparently distinct plumages that can be deduced to refer to: 1 juvenile/first-winter, 2 second-year, 3 breeding adult; and 4 non-breeding adult. Except for the adult plumages, the assignment of plumages to age should be regarded as somewhat tentative since we remain uncertain as to which age exactly Temminck's acquire adult plumage.

Identification of Temminck's Cormorant

1 Temminck's Cormorants / Japanese Aalscholvers *Phalacrocorax capillatus*, immatures, Honshu, Japan, June 1998 (Mike Danzenbaker). Bird on left probably second-summer, bird on right first-summer. On second-summer, note yellow tones on bill, yellow facial skin tapering to sharp point behind gape and extending up behind eye. This individual showing especially yellow lores. Second-summer showing narrow white line down centre of otherwise dark belly, pale lower breast and dark upper breast and pale throat

Size and structure

Typically, Temminck's Cormorant appears much bigger-headed than Great Cormorant. In particular, it shows a squarer rear end to the crown. In flight, the head typically appears somewhat like a triangle. The flight is heavier and rather more ponderous than in Great. The latter has a more fluid flight action with the rear of the head, creating a smoother line into the neck. We have not found the structural features listed in Wild Bird Society of Japan (1982) – a shorter tail of Temminck's and a different position of wings joined to the body – to be of great value in the field.

Facial skin and gular pouch

Both adult and immature Temminck's Cormorants show consistent differences that are diagnostic from Great Cormorant.

1 The extension of the yellow facial skin up behind the eye. On Temminck's, the yellow facial skin extends broadly up to at least the top of the eye or more. In winter-plumaged and immature birds, the yellow facial skin may broadly enclose

the whole eye and extend on to the lores although there is a great deal of individual variation. On breeding-plumaged birds, the yellow facial skin is confined to the area immediately behind and below the eye. In contrast, on Great, the yellow facial skin does not appear to extend up behind the eye at all in winter-plumaged and immature birds. However, Great does usually show a narrow yellow orbital ring and, in breeding-plumaged individuals, the yellow skin around the gape may extend about half way up the eye. However, these birds should not be confusable with Temminck's.

2 The shape of the bare skin around the gape. In Temminck's Cormorant, the bare skin terminates in a sharp point behind the gape. This is a result of the white cheek-feathering extending into the gular area. In Great Cormorant, the bare skin around the base of the lower mandible is greater in extent and the white cheek-feathering ends at the gape line (at least when viewed from side on). This results in a large yellow gular pouch which is squared off below the end of the gape.

3 The extension of the throat-feathering under the bill. When the underside of the bill can be seen well, it is apparent that, in Temminck's Cormorant, the throat-feathering reaches to the edge of the lower mandible, terminating in a sharp point on the middle of the underside of the lower mandible. In Great Cormorant, the throat-feathering is separated from the lower mandible by the yellow facial skin. However, this feature is often hard to see.

4 In breeding plumage, the amount of yellow in the facial skin shrinks considerably in Temminck's Cormorant and is mainly apparent behind the eye and at the point of the gape, often appearing dark orange. Although Great Cormorant certainly can show a similar reduction in the amount of yellow, at least some may retain more extensive yellowish facial skin in breeding plumage.

Bill

Juvenile/first-year Temminck's Cormorants show extensive yellow on the lower mandible, extend-

ing to much of the upper mandible but with a darker culmen. In second-year birds, the dark on the culmen becomes more extensive and the yellow is much reduced. However, it is still apparent on the distal half of the lower mandible. Winter-plumaged adults show a pinkish-yellow cast to the lower mandible, especially the distal half, with much white scaling on the bill-sides and an extensive dark culmen. In breeding plumage, adults show completely dark bills. The nail appears to be usually dark, although there is possibly some variation in immatures. In contrast, Great Cormorants of both subspecies *P c sinensis* and *P c hanedae* show pale grey or horn-coloured bills, especially on the lower mandible and cutting edges of the upper mandible. They apparently never show obvious yellow on the bill. The culmen is typically dark, especially in breeding-plumaged adults. The nail is often pale although breeding adults can show a dark nail. In breeding-plumaged adults, the whole outer half of the bill can appear dark. At least some immature Great appear to acquire a slightly darker nail in

2 Temminck's Cormorant / Japanese Aalscholver *Phalacrocorax capillatus*, first-summer, Honshu, Japan, June 1998 (Mike Danzenbaker). Aged as first-summer because of extensively white underparts, except for dark flanks and small dark patch on upper breast 3 Temminck's Cormorant / Japanese Aalscholver *Phalacrocorax capillatus*, adult acquiring full summer plumage, Kyushu, Japan, February 1998 (Hanada Masataka). Note heavily mottled cheek-patch and obvious yellow skin extending up behind eye. Although not as dark as later in breeding season, bill already darkened significantly on both upper and lower mandibles

Identification of Temminck's Cormorant

4 Temminck's Cormorants / Japanese Aalscholvers *Phalacrocorax capillatus*, adults, summer plumage, Honshu, Japan, June 1998 (Mike Danzenbaker). These birds showing broad yellow facial skin behind eye, all-black bill, extensive pale cheek-patch and greenish sheen on wing-coverts 5 Temminck's Cormorants / Japanese Aalscholvers *Phalacrocorax capillatus*, adults, starting moult from summer to winter plumage, Honshu, Japan, June 1998 (Mike Danzenbaker). Note extension of white feathering along base of bill

the summer. The difference in bill colour between the two species is noticeable at medium or even longer ranges.

Plumage

Although the pattern of the bare facial skin is diagnostic, it requires good views to be observed precisely. Fortunately, Temminck's Cormorants, especially in adult winter and immature plumages, can often be identified by plumage alone at longer ranges.

Juvenile/first-year plumage

This plumage is held throughout the first winter and summer, at least into early June. Temminck's Cormorants are initially white on the throat, breast and most of the flanks and belly. The ventral area and thighs are dark brown. The upperparts are also dark brown but often with whitish edgings to some of the upper scapulars. By June, some individuals may show some dark mottling on the centre of the upper breast, at the base of the neck. In our experience of immature *P c hanedae* in Japan and South Korea, they never show such extensively pale underparts. The palest individuals show pale lower cheeks and a large pale patch encompassing the area from the lower breast to the vent. This pale patch is often invaded by dark mottling, especially on the flanks. The throat and upper breast are brown. Immature Great Cormorants are quite variable, with darker individuals having a mat-brown underside. All immature Great are uniformly brown above, lacking any pale edgings to the scapulars. Observations of young birds still in the nest at Ueno, Tokyo (Nick Lethaby pers obs), suggest that this variation may not be due to age. However, it should be stressed that immature *P c sinensis* shows much more white on the underparts than immature *P c hanedae*. It appears that the extent and pattern of white on the underparts may be of little value in separating immature Temminck's and *P c sinensis*.

Second-year plumage

This plumage is held throughout the second winter and summer. During their second year, Temminck's Cormorants show increasing amounts of dark plumage on their underparts. The areas that darken first are the lower flanks and sides of the belly and the centre of the breast. The centre of the belly, especially between the thighs, remains the palest part of the underparts. However, the sides of the breast are also rather pale, as is the throat, although both these areas often have dark

mottling. On some individuals, the distribution of pale and dark markings can create an indistinct Y-pattern on the underparts, formed by the pale line in the centre of the belly extending up the sides of the breast. It should be stressed that there is much individual variation in how pale the underparts are and not all birds show this pattern. Second-year birds retain pale edgings to the upper scapulars. In contrast, immature *P c hanedae* do not seem to show the combination of a distinct pale line running up between the thighs towards the breast and a dark chevron on the centre of the breast with paler sides. However, some *P c sinensis* show a similar pattern.

Adult winter plumage

Adult winter (or non-breeding) plumage is held by adult birds from at least October through to mid January or later. It appears to have been attributed to immatures in the past. The winter plumage described by Harrison (1985) appears to refer to birds in transitional plumage. The body plumage is black all over, with the exception of parts of the head, neck and breast, which are paler, and the upper scapulars, which may show brownish edging. There is no white thigh-patch. There is a large pale cheek-patch. This is larger than in Great Cormorant, extending further up and back on the face. The upper cheek-patch is often heavily speckled with black, unlike that of Great, which is clearly demarcated from the rest of the black head. For at least the top-half to two-thirds of the neck, the throat is clearly pale. The base of the neck and breast are dark but heavily flecked with white. Depending on the light and angle of view, this area may look solidly dark or paler. However, at long range, adult winter Temminck's Cormorants often show a distinctive appearance. They appear all-dark, with the exception of white on the cheeks and upper two-thirds of the throat. This is unlike any plumage of Great. Temminck's commence moulting into summer plumage during January. By the latter half of the month, many show an all-dark throat. The pale mottling on the sides of the breast appears to be retained somewhat longer.

Adult summer plumage

Some individuals commence their moult into adult summer (or breeding) plumage as early as late December. A very few individuals even attain full summer plumage by early February but the great majority of birds do not attain this plumage until later. By early June, many adults have already begun to moult to winter plumage,

Identification of Temminck's Cormorant

6 Great Cormorant / Aalscholver *Phalacrocorax carbo* of subspecies *hanedae*, adult, summer plumage, Honshu, Japan, February 1997 (Nick Lethaby). This bird showing bronze tones on wing-coverts characteristic of Great Cormorant. In addition, white filoplumes covering whole crown and almost reaching bottom edge of cheek-patch. Note yellow facial skin not extending up behind eye or tapering to sharp point at gape and pale base to lower
7 Great Cormorant / Aalscholver *Phalacrocorax carbo* of subspecies *sinensis*, immature, Hong Kong, China, October 1996 (Geoff J Carey). Immature *sinensis* showing much more extensive white on underparts than *P c hanedae*, matching that of immature Temminck's Cormorant *P capillatus*. Note yellow orbital ring of this bird. Great Cormorant commonly showing this but never matching broad extension of yellow skin up behind eye shown by Temminck's Cormorant

showing fewer and shorter filoplumes. Some individuals have already lost the white thigh-patch by this date too and may even begin to show the paler throat and breast-mottling characteristic of winter plumage. In breeding plumage, Temminck's Cormorants have a general resemblance to Great Cormorants, showing an all-black body and wings with a conspicuous white thigh-patch and pale cheeks. The cheek-patch is probably even more mottled in breeding plumage. Especially early in the breeding season, they also have conspicuous white filoplumes on the sides of the head and upper neck. Both species show considerable variation in the extent and thickness of the white filoplumes although Temminck's may have a greater tendency to show very thick filoplumes, enhancing its big-headed appearance. In addition, in Temminck's, there is typically a broad black divide between the pale cheek-patch and the start of the filo-

plumes. In contrast, the white filoplumes often reach the bottom edge of the cheek-patch in Great. The latter is also more likely to have white filoplumes extensively covering the crown. A further distinction is the greenish sheen on the wing-coverts. Great typically shows bronze tones on the wing-coverts.

Separation from other cormorants

The two other regularly occurring cormorants in north-eastern Asia, Pelagic *Stictocarbo pelagicus* and Red-faced Cormorants *S urile*, are easily separated by their completely different structure, bare-part coloration and all-dark plumage, except for a white thigh-patch in the breeding season. However, some plumages of Temminck's Cormorant bear a superficial resemblance to those of immature Double-crested Cormorant *P auritus*. Double-crested Cormorant occurs in North America west to the inner Aleutian Islands

in Alaska and could conceivably occur as a vagrant to eastern Asia; it has crossed to the Atlantic Ocean to reach the Azores, England and Ireland as a vagrant (cf Mitchell & Young 1997). The identification criteria listed below have only been verified for *P a albociliatus* which occurs on the southern Pacific Coast of North America. However, *P a cincinatus* occurring in Alaska is apparently similar in the respects discussed below.

Like some Temminck's Cormorants, immature Double-crested Cormorant shows a pale breast and throat. However, Double-crested has a solidly dark belly without a pale central line and is usually completely pale on the breast and lower throat, rather than mottled. Double-crested never shows an obvious pale cheek-patch. The two species can also easily be separated by the pattern of facial skin. Double-crested lacks the extension of the yellow facial skin up behind the eye and always shows a conspicuous yellow-orange supraloral stripe. Although winter-plumaged and immature Temminck's may show

yellow skin in the loreal region, this rarely, if ever, forms an obvious supraloral stripe as in Double-crested. The latter also has its entire gular region covered by yellow-orange skin, extending across the throat all the way to the end of the gape line.

Acknowledgements

We are extremely grateful to Geoff Carey for comparing the identification characteristics listed in this paper against the large wintering population of *P c sinensis* in Hong Kong, China. His observations greatly improved the accuracy and quality of this paper. We would like to thank Michael Walters and Peter Colston for arranging access to specimens at the Natural History Museum in Tring, England, and to Jin Young Park for information on the status of the species in South Korea.

Samenvatting

HERKENNING VAN JAPANESE AALSCHOLVER Japanse Aalscholver *Phalacrocorax capillatus* en Aalscholver *P carbo* zijn nauw verwant en overlappen in broed- en overwinteringsgebieden in Oost-Azië. Japanse Aalscholver

8 Great Cormorants / Aalscholvers *Phalacrocorax carbo* of subspecies *hanedae*, immature (left) and adult, summer plumage (right), Kyushu, Japan, February 1998 (*Hanada Masataka*). Note dark neck and upper breast of immature. Immature *P c hanedae* seeming to consistently show this, distinguishing them from many plumages of Temminck's Cormorant *P capillatus*. Also, note white throat-feathering well-separated from base of bill by yellow facial skin. Adult showing white filoplumes completely covering crown and obvious pale base to lower mandible

Identification of Temminck's Cormorant

is in dit gebied een vogel van rotsachtige zee-kusten terwijl Aalscholver in het binnenland en in slikrijke kustgebieden voorkomt. Dit onderscheid in habitat is echter niet altijd voldoende om beide soorten met zekerheid te onderscheiden. Japanse Aalscholver kan in alle kleden worden onderscheiden van Aalscholver aan de hand van de kopvorm (groter met hoekiger achterhoofd), de vorm van de kale gele huid op de kop en keel, de vorm van de witte koptekening en de snaveltekening. Daarnaast kan vooral bij adulte vogels in winterkleed en bij onvolwassen vogels herkenning op grotere afstand plaatsvinden op basis van de hoeveelheid en verdeling van lichte tekening op de onderdelen.

References

Brazil, M 1991. The birds of Japan. Oxford.

Cramp, S & Simmons, K E L (editors) 1977. The birds of the Western Palearctic 1. Oxford.

Flint, V E, Boehme, R L, Kostin, Y V & Kuznetsov, A A 1989. A field guide to the birds of Russia. Princeton.

Harrison, P 1985. Seabirds: an identification guide. Second edition. London.

del Hoyo, J, Elliott, A & Sargatal, J (editors) 1992. Handbook of the birds of the world 1. Barcelona.

Mitchell, D & Young, S 1997. Photographic handbook of the rare birds of Britain and Europe. London.

Wild Bird Society of Japan 1982. A field guide to the birds of Japan. Tokyo.

Won, P 1993. A checklist of the birds of the Republic of Korea. Seoul.

Nick Lethaby, 1112 N Abbott Avenue, Milpitas, CA 95035, USA (nick@elanix.com)

Nial Moores, c/o Korean Federation for Environmental Movement, 251 Nooha Dong, Chongno Ku, Seoul, South Korea

Dark-morph egret in Morocco in April 1997

Arnoud B van den Berg

In the morning of 22 April 1997, a *Limosa* Holidays group, consisting of Janet Benson, Ted Fletcher, Margaret Hasdell, Terry Hasdell, Nigel Hewitt, Chris Kightley, Jo Latham, Rosemary Moore, Donald Stewart and Arnoud van den Berg, visited the lake of Merzouga, Tafilalet, south-eastern Morocco. This lake is surrounded by plain desert and lies more than 400 km from the nearest sea coast. After having been almost dried-up and devoid of birds, the lake was filled during heavy rains witnessed by AvdB just two weeks earlier. As a result, a surprisingly high number of birds had recently arrived, including a flock of more than 200 Marbled Ducks *Marmaronetta angustirostris* and a variety of waders. Along the shore, there was also a flock of seven Little Egrets *Egretta garzetta* with a Cattle Egret *Bubulcus ibis*. In this flock, we discovered a dark-grey, almost black bird which had to be either a dark-morph Western Reef Egret *E. gularis gularis* (which occurs along the coast of western Africa from Mauritania south to Gabon) or a dark-morph Little. JL and AvdB decided to approach the bird and succeeded to document its features by photographs. Apparent-

ly, it was still present on 24 April (Tom Gullick fide Jacques Franchimont) when it was identified as Western Reef (cf Dutch Birding 20: 80, 1998).

Description

SIZE & STRUCTURE Same size and structure as accompanying Little Egrets with similar ornamental plumes and similar wing shape.

HEAD & NECK Forehead white, mottled grey towards crown. Hind crown, nape and neck dark-grey. Dark lore. White feathers surrounding eye as broken eye-ring. Grey ear-coverts mottled white. Chin and throat white. Two long, dark-grey, strap-like nape feathers longer than bill.

UPPERPARTS & UNDERPARTS Dark grey, including elongated narrow dark-grey feathers on back and breast. Belly paler grey than breast.

WING Primaries dark-grey with much white at base, especially on inner web. Secondaries dark-grey with some white at base of outers. Tertiaries dark-grey with little white at base. Greater primary coverts largely white with some dark-grey edges. Outer and two central greater secondary coverts dark-grey with little white at base. Median, lesser and underwing-coverts dark-grey. Faint brownish hue on upperwing-coverts.

TAIL Dark-grey.

BARE PARTS Iris pale. Bill black. Bare skin of face grey-

ish. Tibia black. Tarsus black with some yellowish admixed towards ankle. Toes yellow. Claws black.

BEHAVIOUR No difference in gait or flight with Little Egrets.

Identification of reef egrets

Western Reef Egret and Little Egret are notoriously difficult to separate (Grussu & Poddesu 1989, Grussu 1993, Dubois & Yésou 1995). In size and structure, Western Reef can be almost identical to Little. Compared with (nominate) Western Reef, Indian Reef Egret *Eg schistacea* (occurring from the Red Sea south to Kenya and east to the Indian subcontinent) shows slightly more obvious and more consistent structural differences with Little, including a marginally larger size, a longer and thinner neck, longer bill and shorter tarsus. Indian Reef and often also Western Reef have a thicker base of the bill resulting in an angular head profile, with bill and forehead almost in line, whereas Little has a more gently rounded forehead and crown (Dubois & Yésou 1995). Besides, the upper mandible in at least some reef egrets is slightly down-curved at a quarter from the tip, resulting in a rather rounded

bill shape unlike Little (cf Dutch Birding 20: 200, plate 202, 1997). Other differences with Little mentioned by Dubois & Yésou (1995) include the more rounded wing shape in, especially, Indian Reef and the more horizontal stance in both reef egrets when feeding or resting.

Interestingly, less than 1% of Western Reef Egrets in Senegal, the Gambia and Mauritania are white (Dubois & Yésou 1995). On the contrary, in Indian Reef Egret, up to 50% of individuals are white (cf Naik & Parasharya 1983) and (only) 10-12% of the former Sinai breeding population of Indian Reef was dark. Moreover, 80% of those currently seen at Eilat, Israel, are purely white, 3-5% blackish and the rest intermediate (Shirihai 1996).

In dark-morph reef egrets, the well-defined white is usually restricted to chin and throat. In Indian Reef Egret, intermediate plumages with white on the neck and a large white area on the outerwing are not exceptional (Shirihai 1996) but such plumages are rare in Western Reef Egret (Dubois & Yésou 1995).

Indian Reef Egret and, to a lesser degree, Western Reef Egret can often be told from Little

9 Western Reef Egret or dark-morph Little Egret / Westelijke Rifeiger of donkere vorm Kleine Zilverreiger *Egretta gularis gularis* or *E garzetta* and Little Egrets / Kleine Zilverreigers, Merzouga, Tafilalt, Morocco, 22 April 1997 (Arnoud B van den Berg)

Dark-morph egret in Morocco in April 1997

10-12 Western Reef Egret or dark-morph Little Egret / Westelijke Rifeiger of donkere vorm Kleine Zilverreiger *Egretta gularis gularis* or *E. garzetta*, Merzouga, Tafilalt, Morocco, 22 April 1997 (Arnoud B van den Berg) **13** Western Reef Egret or dark-morph Little Egret / Westelijke Rifeiger of donkere vorm Kleine Zilverreiger *Egretta gularis gularis* or *E. garzetta* and Little Egret / Kleine Zilverreiger, Merzouga, Tafilalt, Morocco, 22 April 1997 (Arnoud B van den Berg)

Egret by the colour of the bare parts. In breeding and non-breeding plumages, Western Reef's bill is described by Hancock (1984) as very dark brown to light brown/horn (with green-yellow to pale green-yellow lores) and the legs as dark brown to brown (with dull yellow to green-yellow feet). However, it is stated that in the courtship period many have a black bill and black legs with yellowish feet (Hancock 1984, Grussu 1993, Dubois & Yésou 1995) whereas Indian Reef often has a yellow bill. Yves Kayser (in litt) regarded bill colour as Western Reef's best feature, being slightly paler than in Little with, especially, a pale brown tip. Dubois & Yésou (1995) noticed that in all seasons most Western Reef in western Africa had greyish lores similar to Little (contra Hancock 1984). To complicate matters further, in southern France, a wide variety of bill and leg colours has been described for a small number of both adult and juvenile Little (cf Yésou 1984); in addition, Little may have yellowish lores, especially in the courtship period (Lewington et al 1991, Massiah 1996, Zimmerman et al 1996).

Identification of Moroccan bird

The bird could be aged as an adult because of the length of the nape feathers. Thanks to direct comparison, both in the field and on photographs, it was possible to ascertain that the bird's bill shape, leg length and colour of bare parts did not differ from Little Egret. At first sight, the bill seemed marginally longer; however, this was not confirmed by measurements taken from photographs and might be attributed to an illusionary effect caused by the facial pattern and the dark lores. Structural features, like thin bill and long tarsus, obvious in flight, excluded Indian Reef Egret (cf Voisin 1991, Dubois & Yésou 1995). The lack of an obvious thick base of the bill, the rather narrow wing without a blunt hand, the black colour of bill and leg, and the bird's rather hunched stance favour Little although Western Reef Egret may also show these features.

The white forehead and partly white crown and the large white area on the outerwing are rare in dark-morph Western Reef Egret. Yves Kayser (in litt) pointed out that he has seen Western Reef in Mauritania with similar head pattern but not with quite as much white in the wing.

14 Western Reef Egret / Westelijke Rifeiger *Egretta gularis gularis*, Gambia, December 1996 (Hans Gebuis). Note largely pale tibia **15** Western Reef Egret / Westelijke Rifeiger *Egretta gularis gularis*, La Capellière, Camargue, Bouches-du-Rhône, France, 27 August 1990 (Cees Witkamp)

Dark-morph egret in Morocco in April 1997

Apart from the dark-grey plumage, the bird did not show distinct features contradicting Little Egret. Nevertheless, a dark-morph Little or perhaps even a hybrid might be regarded rarer than a dark-morph Western Reef Egret with bare parts colour like Little and an overdose of white on head and wings. Moreover, the barely visible, brownish hue on the upperwing could be a hint for Western Reef; this hue is seen in many photographs of Western Reef and would be unlikely to occur in dark-morph Little.

Extralimital occurrences of Western Reef Egret

During 1952-68, Western Reef Egrets were seen five times in the Camargue, Bouches-du-Rhône, France, and from 1974 onwards in almost every year (Dubois & Yésou 1992). In 1957-96, 18 different individuals have been identified in France of which at least 13 in 1986-96, all dark-morph and many re-occurring in subsequent years (Ornithos 3: 154-155, 1996, 4: 143, 1997). These numbers exclude two Indian Reef Egrets photographed in 1982; in 1980-82, up to 500 individuals of this taxon were imported from Pakistan to Germany and, apparently, up to 18 escaped or were released (Wüst 1983, Cistac

1984). In that context, it is noteworthy that some authors not only consider Western Reef and Indian Reef specifically distinct, but also split Indian Egret in two species ('Red Sea Reef Egret *E schistacea*' and 'Indian Reef Egret *E asha*', the latter occurring from Persian Gulf to Sri Lanka) (eg, Walters 1997). All Western Reef were recorded in the southern half of France. Breeding may have occurred for the first time in 1958, possibly paired with Little Egret, and again several times possibly in mixed pairs in 1990-96 (Dubois & Yésou 1995, Ornithos 4: 143, 1997). Further south, the species has been recorded quite often in Italy where 20 out of 30 dark egrets in 1960-91 could be identified as one of the two reef egret taxa (Grussu 1993). There are several records for Spain, where the first was recorded with certainty in June 1970 (Hiraldo Cano 1971) and where, at l'Albufera de Valencia, one produced young since 1988 while being paired with Little (Díes & Díes 1997). If the Merzouga bird were accepted as Western Reef, it would be the 19th record for Morocco, the 12th of a dark-morph (Jacques Franchimont in litt). Moreover, there might be no other record at such a large distance from sea. The species' vagrancy poten-

16 Western Reef Egret / Westelijke Rifeiger *Egretta gularis gularis* and Sandwich Terns / Grote Sterns *Sterna sandvicensis*, Ile de Pontalée, Senegal, 12 January 1997 (Peter L Meininger). Note bill colour with brownish tip

tial is further illustrated by its occurrence in the Azores, on Nantucket Island, Massachusetts, USA, in April-September 1983, and since 1984 in the Caribbean on Barbados (at least six records, with a maximum of two at once; Hutt et al in press), St Lucia (four records until late 1996, also once two individuals; Keith 1997), and Trinidad (one record; Murphy 1992) (Lewington et al 1991, P A Buckley in litt). It is noteworthy that Little breeds on Barbados, with more than 20 pairs and 12 nests in 1996, side-by-side with Snowy Egret *E thula* without interbreeding (Massiah 1996), and it would be no surprise if Western Reef begins nesting here as well (P A Buckley in litt).

Occurrence of dark-morph Little Egret

The enigmatic dark-morph of Little Egret is extremely rare in Europe and northern Africa where individuals as dark as the Moroccan bird have not (yet) been identified (cf Hancock & Elliott 1978, Dubois & Yésou 1995). Cramp & Simmons (1977) only mention a specimen collected in Bulgaria in May 1869 (a paler bird than a typical dark-morph Western Reef Egret with white head and paler underparts) while they suggest that alleged melanistic Little in southern Europe may have referred to Western Reef. There are reports from France and Spain of pale-grey or pied egrets (cf Butler 1922, Dubois & Yésou 1995, Ricard Gutiérrez in litt, Yves Kayser in litt). Some of these may have concerned hybrids Western Reef x Little from the Camargue or Spain, where mixed pairs have occurred. In the Ebro delta, Spain, the white-headed Les Olles egret constitutes an identification problem similar to that of the Moroccan bird (cf Dutch Birding 19: 200, 1998 (not the bird of plate 202), Ricard Gutiérrez in litt). Yésou & CHN (1986) and Dubois & Yésou (1992) concluded that the existence of a dark-morph in Little is by no means well-founded and that all reports of dark egrets should be referred to Western Reef or Indian Reef Egrets. Similarly, Grussu (1993) concluded that the only dark egret in Europe is the reef egret. This would be in accordance with, for instance, Mauer & Scova-Righini (1980) but at variance with Steinhaus (1980), Tiemstra (1981), and other authors who described dark-morph Little without photographic evidence.

On the other hand, Ashkenazi (1993) reported about an established breeding population of dark-morph Little Egret since 1978 in Israel where they were first seen in 1972. She distinguished dark-morph Little from Indian Reef Egret

by, for instance, the overall appearance (Little being slimmer and more graceful), bill shape and colour (Little having a long, narrow, straight, black bill and Indian Reef having a thick, slightly down-curved, yellow bill with a variable amount of black), lores (Little having blue-grey lores and Indian Reef yellow lores) and habitat (Indian Reef being restricted to coastal wetlands). Dubois & Yésou (1995) doubted some identification criteria used by Ashkenazi but the identification was agreed upon by P A Buckley (in litt). The latter remarked that the head-patterns of both Ashkenazi's dark-morph Little and the Moroccan bird are remarkably suggestive of White-faced Heron *E novaehollandiae* from Australia, possibly being additional examples of plumage atavism (cf Gochfeld et al 1982, van den Berg 1983). Shirihai (1996) reconfirms the existence of dark-morph Little and states that it is extremely rare, with only a few recorded, included breeding. Recently, there was also a report for Turkey of a photographed dark-morph at Mogan Gölü on 3 May 1998 (Turna 1: 35, 1998).

Dark-morph Little Egrets are reported to occur rather regularly in eastern Africa (Cramp & Simmons 1977). For instance, small numbers are mentioned for populations in Kenya, Tanzania and Madagascar (Harvey 1975, Ashkenazi 1993). However, there are also identification problems in eastern Africa since Dimorphic Egret *E dimorpha* is often considered indistinguishable in the field from dark-morph Little (Zimmerman et al 1996).

The Moroccan bird demonstrates that, notably in the western parts of Europe and Africa, it will be extremely difficult to prove the existence of dark-morph Little Egret because some (nominate) Western Reef Egrets may appear identical. Taking into account similar problems of plumage morphs and variation in bare parts colours of related taxa elsewhere in the world, it seems clear that the identification process of vagrant or aberrant egrets will always be a great challenge.

Acknowledgements

P A Buckley, Philippe Dubois, Jacques Franchimont, Marcello Grussu, Ricard Gutiérrez, Yves Kayser and Olivier Pineau were so kind to offer their assistance in identifying the bird.

Samenvatting

DONKERE ZILVERREIGER IN MAROKKO IN APRIL 1997 Op 22 april 1997 werd een adulte donkergrijze zilverreiger *Egretta* met wit op voorkop en vleugel ontdekt langs het meer van Merzouga, Tafilalt, Zuidoost-Marokko,

dat omgeven door woestijn op meer dan 400 km van de dichtstbijzijnde zee kust is gelegen. De vogel werd hier ook op 24 april nog gemeld. Hoewel de determinatie als Westelijke Rifeiger *E gularis gularis* voor de hand lag, kon door directe vergelijkingen en met behulp van foto's worden vastgesteld dat hij in bouw en in kleur van naakte delen niet verschilde van zeven aanwezige Kleine Zilverreigers *E garzetta*. De determinatie van de vogel als de donkergrijze vorm van Kleine Zilverreiger kon daardoor niet worden uitgesloten.

Westelijke Rifeiger broedt langs de West-Afrikaanse kust van Mauretanië zuidelijk tot Gabon en werd als dwaalgast in Zuidwest-Europa (vrijwel jaarlijks sinds 1974 in Zuid-Frankrijk), op de Azoren, in het Caraïbische gebied (Barbados) en in Massachusetts, VS, waargenomen. Het bestaan van een donkergrijze vorm van Kleine Zilverreiger is regelmatig ter discussie gesteld omdat verwarring kan optreden met de in uiterlijk soms identieke Westelijke Rifeiger. Daarbij komt dat de verschillen tussen Westelijke Rifeiger en de in het Midden-Oosten voorkomende Rode-Zeefifeiger *E g schistacea* vaak over het hoofd worden gezien. De Rode-Zeefifeiger is in het algemeen gemakkelijker te onderscheiden van Kleine Zilverreiger dan Westelijke Rifeiger door iets duidelijkere structurele verschillen zoals een langere hals, een iets langere, dikkere en aan het eind meer gekromde snavel (die vaak geel is), kortere tarsus en rondere vleugel. Bovendien heeft minder dan 1% van alle Westelijke Rifeigers in Gambia, Mauretanië en Senegal een wit verenkleed terwijl 50-80% van Rode-Zeefifeigers wit zijn. De kleur van naakte delen is vaak het beste kenmerk om rifeigers te onderscheiden van Kleine Zilverreigers. Westelijke Rifeiger heeft meestal een iets lichtere snavel dan Kleine Zilverreiger met een bruine punt en ook de poten zijn meestal bruiner met doffergele tenen. De naakte teugel is daarentegen vaak grijsachtig als bij Kleine Zilverreiger en in de broedtijd kan Westelijke Rifeiger net als Kleine Zilverreiger een zwarte snavel en zwarte poten met gele tenen hebben. Het herkeningsprobleem wordt extra gecompliceerd doordat Kleine Zilverreiger bij uitzondering een afwijkende teugel-, snavel- en pootkleur vertoont en doordat er in Zuid-Frankrijk en Spanje gemengde broedgevallen zouden hebben plaatsgevonden.

Indien aanvaard als Westelijke Rifeiger, zou dit het 19e geval voor Marokko betreffen en vermoedelijk het verste-binnenlandgeval van de soort. De determinatie als Westelijke Rifeiger is echter onzeker door de grote hoeveelheid wit in het verenkleed (normaliter is bij de donkere vorm alleen de keel wit), doordat de structuur (met name snavelenlengte) zich binnen het overlapgebied van Kleine Zilverreiger lijkt te bevinden en doordat de kleur van naakte delen niet verschilt van Kleine Zilverreiger (hetgeen in het voorjaar niet ongewoon is voor Westelijke Rifeiger). De determinatie als donkergrijze vorm van Kleine Zilverreiger is niet alleen onzeker omdat Westelijke Rifeiger niet kan worden uitgesloten maar ook omdat deze vorm van Kleine Zilverreiger in West-Afrika en Europa nooit met zekerheid is vastgesteld (wel in Israël en in Oost-Afrika) en

omdat de vogel op foto's een voor Westelijke Rifeiger karakteristiek bruin waas op de bovenvleugel lijkt te hebben (dat bij een donkere-vorm Kleine Zilverreiger onwaarschijnlijk zou zijn).

De vogel van Merzouga demonstreert dat het bestaan van de enigmatische donkergrijze vorm van Kleine Zilverreiger voor West-Afrika en Europa zeer moeilijk te bewijzen valt aangezien Westelijke Rifeiger er identiek uit kan zien. Wanneer men overeenkomstige problemen met verenkleedvormen en variabiliteit in kleur van naakte delen bij verwante *Egretta*-soorten elders in de wereld in aanmerking neemt, is het duidelijk dat binnen deze groep de determinatie van dwaalgasten en afwijkende exemplaren altijd een uitdaging zal vormen.

References

- Ashkenazi, S 1993. Dark-morph individuals of *Egretta* ssp. in Israel. *Colon Waterbirds* 16: 202-207.
- van den Berg, A B 1983. Atavism in Starling and other Palearctic birds. *Dutch Birding* 5: 26-27.
- Butler, A L 1922. On a blue-grey example of *Egretta garzetta*. *Ibis* 4: 220-221.
- Cistac, L 1984. Observation d'une Aigrette des récifs (*Egretta gularis schistacea*) en Camargue, en relation vraisemblable avec des importations en Allemagne. *Alauda* 52: 145-146.
- Cramp, S & Simmons, K E L (editors) 1977. *Birds of the Western Palearctic* 1. Oxford.
- Díes, J I & Díes, B 1997. *Anuario Ornitológico Comunidad Valenciana* 1994. Est Ornitol Albufera. Valencia.
- Dubois, P J & Yésou, P 1992. Les oiseaux rares en France. Bayonne.
- Dubois, P J & Yésou, P 1995. Identification of Western Reef Egrets and dark Little Egrets. *Br Birds* 88: 307-319.
- Gochfeld, M, Buckley, P A & Buckley, F G 1982. Plumage 'atavism' in a Black-crowned Night Heron. *Bull Br Ornithol Club* 102: 92-94.
- Grussu, M & Poddesu, G 1989. Considerazioni sulla presenza dell'Airone schistaceo *Egretta gularis* in Europa e sui problemi dell'identificazione in natura. *Riv Ital Ornitol* 59: 172-182.
- Grussu, M 1993. Il problema delle garzette scure in Europa e in Italia. *Riv Ornitol Birdwatch* 1: 11-34.
- Hancock, J & Elliott, H 1978. *The herons of the world*. London.
- Hancock, J 1984. Field identification of West Palearctic white herons and egrets. *Br Birds* 77: 451-457.
- Harvey, W G 1975. The habitat preferences of different colour morphs of *Egretta garzetta* on the Tanzanian coast. *Bull Br Ornithol Club* 95: 171-172.
- Hiraldó Cano, F 1971. Primera captura segura de *Egretta gularis* en España. *Ardeola* 15: 103-107.
- Hutt, M B, Hutt, H F, Buckley, P A, Buckley, F G, Massiah, E B & Frost, M D. In press. The birds of Barbados, West Indies. BOU Check-list. London.
- Keith, A R 1997. The birds of St. Lucia, West Indies. BOU Checklist 15. London.
- Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. Rare birds

- of Britain and Europe. London.
- Massiah, E 1996. Identification of Snowy Egret and Little Egret. *Birding World* 9: 434-444.
- Mauer, K & Scova-Righini, P 1980. Westelijke Rifreiger *Egretta gularis* in Camargue, Frankrijk in juli 1979. *Dutch Birding* 1: 95-97.
- Murphy, W L 1992. Notes on the occurrence of the Little Egret (*Egretta garzetta*) in the Americas, with reference to other Palearctic vagrants. *Colon Waterbirds* 15: 113-123.
- Naik, R M & Parasharya, B M 1983. Sequence of plumage changes and polymorphism in the Indian Reef Heron *Egretta gularis*. *Sandgrouse* 5: 75-81.
- Shirihai, H 1996. The birds of Israel. London.
- Steinhaus, G H 1980. Melanistic Little Egret *Egretta garzetta* near Porto Lago, Greece. *Dutch Birding* 1: 98.
- Tiemstra, K 1981. Dark morph Little Egret in France in April 1981. *Dutch Birding* 3: 118.
- Voisin, C 1991. The herons of Europe. London.
- Walters, M 1997. Complete checklist: vogels van de wereld. Baarn.
- Wüst, W 1983. Küstenreiherr (*Egretta gularis schistacea*) aus Pakistan nach Mittelfranken importiert. *Ornithol Mitt* 35: 132-133.
- Yésou, P 1984. Little egrets with uncommon bare parts coloration. *Br Birds* 77: 315-317.
- Yésou, P & CHN 1986. L'Aigrette des récifs *Egretta gularis*: une espèce à part entière sur la liste des oiseaux de France. *Oiseau Rev Fr Ornithol* 56: 321-329.
- Zimmerman, D, Turner, D & Pearson, D 1996. Birds of Kenya and Northern Tanzania. London.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands
(arnoud.vandenberg@inter.nl.net)

Witstaartkievit te Assendelft in februari-maart en september-oktober 1998

Peter C Meijer & Martien Roos

Op zaterdag 21 februari 1998 ging Martien Roos op zoek naar de eerste teruggekeerde Grutto's *Limosa limosa*. Een goede plek leek hem daarvoor het met zeezand opgespoten toekomstige bouwterrein 'Saendelft' ten oosten van Assendelft, Noord-Holland. Daarnaast hoopte hij Sneeuwgorzen *Plectrophenax nivalis* te zien. Om 11:50 zag hij in één van de ondiepe plasjes op het terrein drie steltlopers. Twee daarvan waren Tureluurs *Tringa totanus* maar de derde vogel was dat zeker niet. Even dacht MR aan een Goudplevier *Pluvialis apricaria*. Toen hij naderbij kwam vielen hem echter de lange gele poten op en liet hij deze gedachte snel varen. Uiteindelijk kon hij de vogel van c 15 m afstand bekijken. Hij maakte twee schetsjes met de uiterlijke kenmerken van de vogel en ging naar huis. Thuisgekomen zocht hij in Jonsson (1997) en kwam tot de conclusie dat de vogel een Witstaartkievit *Vanellus leucurus* moest zijn. MR wist dat het om een zeldzaamheid ging en belde de Zaanse vogelaar Piet Kan en Peter Meijer. PM gaf de waarneming door aan de Dutch Birding-vogellijn

en zette het semafoonsysteem in werking. Binnen een uur waren de eerste vogelaars ter plaatse. Na enig zoeken bevestigden zij de waarneming. In de loop van de middag vloog de Witstaartkievit naar een zuidelijk gelegen deel van het terrein. Daar werd de vogel weer snel teruggevonden, zodat vrijwel alle toegesnelde vogelaars erin slaagden hem waar te nemen (Meijer & Roos 1998). Doordat het steeds harder ging regenen, kon de vogel aan het eind van de middag niet goed meer worden bekeken. Gelukkig bleef hij nog vele dagen in het gebied tussen Assendelft en Krommenie. Bovendien verbeterde het weer, zodat er mooie foto's en video-opnamen konden worden gemaakt. Veel vogelaars keerden nog een keer terug om de eerste twitchbare Witstaartkievit van Nederland te kunnen observeren. De laatste waarneming uit deze periode dateert van 8 maart 1998.

Bijna een half jaar na deze laatste waarneming ontdekte MR 's ochtends op vrijdag 4 september 1998 de – naar wordt aangenomen zelfde – Witstaartkievit opnieuw, dit keer ten noordwes-

Witstaartkievit te Assendelft in februari-maart en september-oktober 1998

17 Witstaartkievit / White-tailed Lapwing *Vanellus leucurus*, Assendelft, Noord-Holland, 23 februari 1998 (*René Pop*) **18** Witstaartkievit / White-tailed Lapwing *Vanellus leucurus*, Assendelft, Noord-Holland, 23 februari 1998 (*Arnoud B van den Berg*) **19** Witstaartkievit / White-tailed Lapwing *Vanellus leucurus*, Assendelft, Noord-Holland, 23 februari 1998 (*René Pop*)

ten van Assendelft, een paar kilometer van het gebied waar de vogel in februari-maart werd gezien. Ditmaal verbleef hij in gezelschap van voornamelijk Kieviten *V. vanellus*, Goudplevieren en Kemphanen *Philomachus pugnax*. De vogel was, in tegenstelling tot in februari-maart, minder solitair en vaak moeilijk te vinden in de dichte groep van andere soorten. Op 9 oktober werd de Witstaartkievit hier voor het laatst gemeld. In de periode april-september heeft MR het gebied regelmatig bezocht en is er intensief geïnventariseerd, zodat het onwaarschijnlijk lijkt dat de vogel de gehele periode van maart tot september bij Assendelft aanwezig is geweest.

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op aantekeningen van Nils van Duivendijk, PM en MR (februari), op video-opnamen door Marc Plomp (februari en september; Plomp et al 1999) en op foto's van Arnoud van den Berg en René Pop (februari; cf Dutch Birding 20: 56, plaat 26, 93, plaat 53, 1998).

GROOTTE & BOUW Iets groter likend dan Tureluur, met langere poten en meer gestrekt lichaam. Ten opzichte van Kievit kleiner ogend. Lichaam met zelfde proporties als Kievit. Poten opvallend lang, veel langer dan bij Kievit. Lengte tibia ongeveer helft tot tweederde van lengte van tarsus. In vlucht poten duidelijk voorbij staart stekend; tenen en deel van tarsus zichtbaar. Handpenprojectie zeer kort, minder dan 1 cm. Vleugelpunt iets voorbij staarteinde reikend. Top van langste tertial samenvallend met staarteinde. Snavel slank en recht, lang in vergelijking met Kievit; boven-snavel naar punt toe sterk aflopend.

KOP Grijsbruin. Wenkbrauwstreep licht, aan onderzijde vaag begrensd, aan bovenzijde scherper begrensd. Gebied rond snavelbasis, gebied rond oog, kin en keel lichtbruin, lichter dan rest van kop.

BOVENDELEN Mantel, schouder, rug en stuit egaal grijsbruin.

ONDERDELEN Bovenst deel van borst zacht grijsbruin, als kop. Rest van borst iets lichter grijs met vage lichte veertrandjes, naar buik toe donkerder grijs wordend. Buik, flank, anaalstreek en onderstaartdekveren gebroken wit met zalmkleurige zweem. Centraal deel van buik dieper zalmkleurig.

VLEUGEL Dekveren en tertials grijsbruin als bovendelen; tertials met brede witte top. Handpennen zwart. In zit langs 'onderrand' van vleugel aansluitend aan grijsbruin naar flank toe zeer smalle zwarte baan en iets bredere witte baan zichtbaar. Bovenvleugel in vlucht opvallend driekleurig getekend. Handpennen en toppen van buitenste armpennen zwart, hoeveelheid zwart op toppen naar lichaam toe afnemend. Binnenste armpennen wit. Grote handdekveren zwart. Kleinste, kleine en middelste armdекveren grijsbruin, driehoekig veld vormend, aansluitend op overeenkomstig gekleur-

de bovendelen. Resterend deel van vleugel wit. Klein zwart vlekje in wit aan voorrand van vleugel ter hoogte van vleugelboeg, moeilijk zichtbaar, best als vogel in vooraanzicht vliegend werd waargenomen. Op overgang van grijsbruin naar wit onregelmatige zwarte tekening zichtbaar. Ondervleugel wit met zwarte handpennen.

STAART Geheel wit, meest opvallend in vlucht of bij poetsen.

NAAKTE DELEN Snavel zwart. Poot inclusief tenen felgeel. Oog zeer donker, opvallend in relatief bleke en weinig getekende kop.

GELUID Op 22 februari eenmaal korte *tuk-tuk* roep gehoord (PM).

GEDRAG Met name eerste dagen vaak in gezelschap van twee Tureluurs. Verder meestal solitair foeragerend, vaak in ondiep water op slikveld maar ook in gras langs slootkanten. Foeragegedrag als Kievit, voorzichtig lopend, af en toe rennend en snel pikkend. Door postuur bewegingen sierlijker likend dan bij Kievit. Bij voorzichtige benadering tot op c. 15 m te benaderen.

Determinatie

De determinatie zal bij weinig waarnemingen van zeldzaamheden zo eenvoudig verlopen als bij bovenstaande vogel. De combinatie van lange gele poten en witte staart sluit iedere andere steltloper dan Witstaartkievit uit. De markante driekleurige tekening van de bovenvleugel (sterk vergelijkbaar met Steppekievit *V. gregarius*), de tekening op de onderdelen met grijze borst en lichte buik en de weinig markante koptekening zijn aanvullende kenmerken om alle andere bij oppervlakkige vergelijking enigszins overeenkomstige kieviten uit te sluiten (Hayman et al 1986, Jonsson 1997). De warme kleur op de onderdelen kan op een mannetje duiden. Na november van het eerste jaar zijn jonge vogels vrijwel niet meer te onderscheiden van adulte. Eerste-zomervogels vertonen echter vaak een iets wittere buik met enkele donkere vlekjes als sporen van het juveniele kleed. De vogel van Assendelft betrof gezien de vroege tijd van het jaar en de tekening van de onderdelen daarom waarschijnlijk een adulte (Hayman et al 1986). In september was de vogel aan beide vleugelpunten de handpennen aan het ruïen. Verder was de vogel grotendeels in winterkleed. Vergeleken met februari-maart was de borst meer geschubd en de zalmkleurige vlek op de buik minder diep gekleurd; de hele vogel maakte een wat minder subtiel getekende indruk (cf Plomp et al 1999; Max Berlijn pers meded, Leo Boon pers meded). Het verschil tussen zomerkleed en winterkleed is bij Witstaartkievit overigens gering (cf Cramp & Simmons 1983, Hayman et al 1986).

Verspreiding en voorkomen

Het broedgebied van Witstaartkievit bevindt zich in het westen van Centraal-Azië: in het zuiden van de voormalige Sovjetstaten van de Kaspische Zee oostelijk tot aan 70°O. Verder broedt de soort algemeen in Iran en Irak en incidenteel in Armenië, Azerbeidzjan, Kazachstan, Turkije, Syrië en, sinds kort, het oosten van het Arabisch Schiereiland (Cramp & Simmons 1983, Hayman et al 1986, Snow & Perrins 1998). De noordelijke broedvogels zijn uitgesproken trekvogels; overwinteren vindt plaats in Oost-Afrika en in Pakistan en Noord-India. De broedvogels in Iran en Irak zijn standvogels. In Egypte en Israël is de soort een regelmatige gast.

Als dwaalgast is Witstaartkievit in veel Europese landen vastgesteld. Er zijn gevallen bekend uit de meeste landen rondom de Middellandse Zee waarbij Griekenland met 11 (waarvan negen in 1997) gevallen het merendeel voor haar rekening neemt en Italië en Malta ieder drie gevallen kennen. Het meest westelijke geval komt van de Canarische Eilanden. Verder zijn er gevallen uit enkele landen in Midden-Europa, zoals Hongarije (2), Oostenrijk (2), Polen (2) en Zwitserland (1), en een aantal West- en Noord-Europese landen: Denemarken (1), Duitsland (2), Groot-Brittannië (4), Finland (3), Frankrijk (2), Nederland (4) en Zweden (2). Tot 1987 waren er c 25 gevallen in Europa, met opvallende pieken in 1975 en 1984; de meeste waarnemingen vonden plaats in voorjaar en zomer, met slechts één geval in maart en november (Helbig 1985, Lewington et al 1991, Snow & Perrins 1998). In 1997 vond na een decennium met nauwelijks gevallen een nieuwe influx plaats met het recordaantal van c 15 meldingen in Europa (Dutch Birding 19: 202, 256, 1997, 20: 45, 1998, Birding World 11: 26, 1998) zodat het totale aantal gevallen, onder voorbehoud van aanvaarding van alle recente meldingen, richting 40 gaat.

De waarneming bij Assendelft betekende het vierde geval voor Nederland. Eerdere gevallen waren op 9-12 juli 1975 op Texel, Noord-Holland (Dijksen & Witte 1976), op 10-15 juni 1984 in het Bargerveen bij Klazienaveen, Drenthe (Berkel & van Dijken 1985), en op 10-16 juli 1984 in de Abtskolk bij Petten, Noord-Holland (de Gelder 1985). Het geval van Assendelft was het eerste februarigeval voor Europa. De vroegste waarneming tot en met 1997 was bij de Neusiedler See, Oostenrijk, op 29 maart 1975. Witstaartkievit kerkte vanaf april terug in de broedgebieden (Snow & Perrins 1998). Ondanks de zachte winter van 1997/98 is

het daarom onwaarschijnlijk dat de vogel van Assendelft direct vanuit het wintergebied naar Nederland is afgedwaald. Gezien de influx in het voorafgaande jaar lijkt het aannemelijker dat het een vogel betrof die in 1997 naar West-Europa is afgedwaald en, mede dankzij het zachte winterweer, tot ver in de winter is blijven 'hangen'. De waarneming in september-oktober kan duiden op terugtrek nadat de vogel het voorjaar en de zomer mogelijk samen met een groep Kieviten, elders heeft doorgebracht. De terugkeer naar Assendelft in september wijst op een plaatstrouw die bij zeldzame steltlopers wel vaker is vastgesteld.

Dankzegging

Wij danken Nils van Duivendijk voor het verstrekken van gegevens.

Summary

WHITE-TAILED LAPWING AT ASSENDELFT IN FEBRUARY-MARCH AND SEPTEMBER-OCTOBER 1998 From 21 February to 8 March 1998, a White-tailed Lapwing *Vanellus leucurus* in adult plumage was present near Assendelft, Noord-Holland, the Netherlands. The identification was straightforward due to the all-white tail, long, bright yellow legs and distinctive three-coloured upperwing pattern. Remarkably, presumably the same bird was seen again on from 4 September to 9 October 1998, only a few km from the area where it had been seen first. It is highly unlikely that the bird could have spent all months in between unnoticed in the area.

This record was the fourth for the Netherlands and concerned the first twitchable individual. Earlier records were in July 1975, June 1984 and July 1984. There are now c 40 records in Europe, often concentrated in small influxes, notably in 1975, 1984 and 1997. The influx in 1997 was the largest with c 15 records. Most probably, the Dutch bird was a 'left-over' from this influx that was tempted to stay north because of the mild winter of 1997/98. This observation constituted the first February record for Europe. Most records have been in spring and summer (May-July), with only one in late March and one in November.

Verwijzingen

- Berkel, H & van Dijken, K 1985. Witstaartkievit bij Klazienaveen in juni 1984. Dutch Birding 7: 98-99.
Cramp, S & Simmons, K E L (redactie) 1983. The birds of the Western Palearctic 3. Oxford.
Dijksen, L J & Witte, J G 1976. Witstaartkievit *Chettusia leucura* een nieuwe soort voor Nederland. Limosa 49: 207-210.
de Gelder, A 1985. Witstaartkievit *Chettusia leucura* bij Petten. Limosa 58: 33.
Hayman, P, Marchant, J & Prater, T 1986. Shorebirds: an identification guide to the waders of the world. Londen.
Helbig, A J 1985. Occurrence of White-tailed Plover in

Europe. Dutch Birding 7: 79-84.

Jonsson, L 1997. Vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Vijfde druk. Baarn.

Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. Londen.

Meijer, P C & Roos, M 1998. DB Actueel: Witstaart-

kievit bij Krommenie. Dutch Birding 20: 56.

Plomp, M, Boon, L J R, Groenendijk, C, ter Ellen, R, Opperman, E & van den Berg, A B 1999. Dutch Birding videojaaroverzicht 1998. Woerden.

Snow, D W & Perrins, C M (redactie) 1998. The birds of the Western Palearctic. Concise edition. Oxford.

Peter C Meijer, Bakboordlaan 3, 4338 KG Woerden, Nederland (pcmeijer@worldonline.nl)
Martien Roos, Burgemeester Verstegestraat 26, 1551 TD Westzaan, Nederland

Lachmeeuw te Harderwijk in september-oktober 1993

Enno B Ebels & Wouter R M van Heusden

Op 25 september 1993 zag Wouter van Heusden samen met Gonneke van Mieghem op een grasveld bij het St Jansdal-Ziekenhuis in Harderwijk, Gelderland, tijdens slecht weer een onbekende meeuw in een groepje Kokmeeuwen *Larus ridibundus* en Stormmeeuwen *L canus*. Vanaf het balkon van de woning waar ze zich bevonden nam WvH in de stromende regen een aantal foto's met een 200-mm telelens. Ondertussen zochten zij in hun vogelboeken op welke meeuw het kon zijn, echter zonder volledig bevredigend resultaat; met behulp van Peterson et al (1976) kwamen ze weliswaar uit op Lachmeeuw *L atricilla* maar onduidelijk was of kruisingen tussen verschillen-

de soorten meeuwen ook een dergelijke vogel zouden kunnen opleveren. Op 2 oktober werd de vogel opnieuw gezien door een aantal kennissen van GvM die eveneens kwamen tot Lachmeeuw als meest waarschijnlijke determinatie. De meeuw werd vervolgens af en toe ter plaatse gezien tot half oktober. De indruk bestond dat de vogel met name tijdens slecht weer op het grasveld aanwezig was.

Enkele weken later kreeg WvH de dia's terug en stuurde de beste (de meeste waren door het sombere weer lang belicht en daardoor zeer onscherp) als 'raadselmeeuw' naar Marc Plomp met een begeleidende brief waarin aanvullende kenmerken vermeld werden. Met het oog op een

20-21 Lachmeeuw / Laughing Gull *Larus atricilla*, adult, Harderwijk, Gelderland, 25 september 1993
(Wouter R M van Heusden)

onafhankelijke determinatie werd in de brief bewust niet vermeld dat de gedachten uitgingen naar Lachmeeuw. MP meende echter eveneens dat het een Lachmeeuw was en liet de dia's aan andere vogelaars zien, waaronder Enno Ebels. Ook EE opteerde voor Lachmeeuw en kreeg via MP alle 13 dia's in bruikleen. Zorgvuldige bestudering, onder meer samen met Ted Hoogenboom, ondersteunde de determinatie en leidde tot publicatie van één van de dia's (Dutch Birding 15: 285, plaat 209, 1993). Via EE werd de waarneming ingediend bij de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) met de oorspronkelijke brief van WvH en prints van alle dia's. De waarneming werd afgewezen omdat de CDNA van mening was dat, op grond van het beschikbare materiaal, onvoldoende zekerheid omtrent de determinatie verkregen kon worden (cf Wiegant et al 1995).

Naar aanleiding van de waarneming van een adulte Lachmeeuw in Groningen, Groningen, van 22 augustus tot 20 oktober 1997 (Olthoff 1997, 1998; Dutch Birding 19: 203, plaat 208, 212-213, plaat 220-221, 264, plaat 274, 310-311, plaat 312, 316, 1997) werd het geval van Harderwijk opnieuw voorgelegd aan de CDNA. Van de Groningse vogel kon de slagpenruï nauwkeurig gevolgd worden en in de eerste dagen van oktober, toen alle buitenste handpenen verdwenen waren, vertoonde deze vogel opmerkelijk korte vleugels die hem een heel ander aanzien gaven dan in de weken daarvoor. Omdat de meeuw van Harderwijk in dezelfde tijd van het jaar werd waargenomen, in een vergelijkbaar ruïstadium, en ook de koptekening, kleur van de mantel en snaveltekening sterk overeenkwamen met de vogel van Groningen, waren veel waarnemers van mening dat de vogel van Harderwijk ten onrechte was afgewezen. Daarom werd de waarneming van Harderwijk eind 1997 opnieuw ingediend door EE. De CDNA besloot dat er voldoende aanleiding voor herbeoordeling was en na circulatie is de waarneming – met terugwerkende kracht – aanvaard als het eerste geval voor Nederland.

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op dia's van WvH en door WvH genoteerde kenmerken.

GROOTTE & BOUW Grootte tussen Kokmeeuw en Stormmeeuw, op basis van dia's net iets groter dan Kokmeeuw lijkend, volgens notities bijna zo groot als Stormmeeuw. Poot iets langer lijkend dan bij Kokmeeuw. Kop wat 'langer' lijkend dan bij Kokmeeuw.

Forse snavel, aan punt iets naar beneden gebogen. Vleugelpunt in zit voorbij staart stekend, ongeveer even ver als bij aanwezige Kokmeeuwen.

KOP & HALS Wit met donkere vlekking of streping achter oog, scherp omhoog en als smalle baan over achter- en bovenkop 'rondlopend'. Geen aaneengesloten donkere kopvlek. Teugel op sommige dia's donker lijkend.

BOVENDELEN Bovendelen donker leigrijs, veel donkerder dan bij Kokmeeuw, volgens beschrijving duidelijk donkerder dan bij Stormmeeuw en net iets lichter lijkend dan lichte Kleine Mantelmeeuw *L. graellsii* (niet aanwezig voor directe vergelijking). Smalle witte zoom aan binnenste dekken.

ONDERDELEN Wit, zonder zichtbare grijze was op borst of flank.

VLEUGEL Bovenvleugel donker leigrijs als mantel met brede witte achterrand en naar uiteinde donkerder wordend, zonder witte punt. Brede witte zoom aan tertials. In zit kleine witte top zichtbaar op buitenste zwarte handpenen.

STAART Bovenstaart wit.

NAAKTE DELEN Oog donker. Poot zwart. Snavel zwart met volgens notities kleine gele punt. Lichte punt op dia's echter roodachtig lijkend.

GEDRAG Optrekkend met enkele Kokmeeuwen en twee Stormmeeuwen. Te lokken met brood of ander voedsel. Iets schuwer dan Kokmeeuwen maar wel dominant.

Determinatie

De combinatie van formaat, donker leigrijze bovendelen en vleugel (met brede witte achterrand), zwarte poten en forse zwarte snavel met kleine rode (tot geelachtige) punt past alleen op Lachmeeuw of Franklins Meeuw *L. pipixcan*. De geringe hoeveelheid zwart en de vorm van de zwarte tekening op de kop sluiten Franklins Meeuw uit die in vergelijkbare kleden een grotere zwarte kopvlek ('half-hood') heeft. Daarnaast zouden de witte handpenvlekken bij Franklins Meeuw aanzienlijk groter zijn dan bij de vogel van Harderwijk. De koptekening past goed op een adulte Lachmeeuw in winterkleed. Het ontbreken van een duidelijke grijs was op borst en flank – al is dit door overbelichting van de dia's niet met zekerheid te zien – past beter op adult-winterkleed dan op tweede-winterkleed (cf Grant 1982, Lewington et al 1991, Jonsson 1992).

Op de dia's lijken enkele kenmerken die bij Lachmeeuw verwacht mogen worden niet (duidelijk) zichtbaar of aanwezig te zijn, namelijk een langgerekte houding, lange vleugels en een lange snavel. Vanwege deze drie aspecten twijfelde een aantal mensen aanvankelijk aan de determinatie als Lachmeeuw. Deze 'afwijkingen' zijn echter als volgt te verklaren.

1 De weinig langgerekte houding op de dia's is te verklaren door de slechte weersomstandigheden met harde wind en veel regen. Hierdoor zat de vogel waarschijnlijk meer ineengedoken dan gebruikelijk is en miste hij de lange hals die op veel foto's karakteristiek is voor deze soort. Verder droegen de korte vleugels (zie onder) bij aan een minder langgerekt uiterlijk. In de notities van WvH, die de vogel langdurig kon observeren, staat dat de vogel bijna zo groot leek als een Stormmeeuw, wat hoger op de poten leek te staan dan een Kokmeeuw en een 'langere' kop leek te hebben dan een Kokmeeuw; deze kenmerken komen op de dia's minder duidelijk naar voren.

2 De vleugellengte lijkt niet te passen op Lachmeeuw die juist zeer lange, puntige en ver voorbij de staart stekende vleugels zou moeten hebben. In de tijd van het jaar waarin de vogel gefotografeerd werd ondergaat een Lachmeeuw echter normaliter de slagpenruï, onder meer van de slagpennen (cf Grant 1982), wat het uiterlijk van de vleugels te verklaart. Op de beste dia is te zien dat de vogel in zit aan de 'achterzijde' eerst een brede witte zoom van de tertials toont, daarnaast het wit van de staart en vervolgens twee kleine witte vlekjes op de zwarte handpennen. Aangenomen mag worden dat de zichtbare buitenste handpennen de reeds geruide p7 en p8 (van binnen naar buiten genummerd) betreffen die in winterkleed een dergelijke kleine witte handpenvlek tonen. De twee daadwerkelijk buitenste handpennen, p9 en p10, zijn ofwel volledig afwezig of nog onvolgroeid, overeenstemmend met de ruïvolgorde (van binnen naar buiten), en daardoor niet zichtbaar. Omdat juist p9 en p10 verantwoordelijk zijn voor de lange vleugelpunt (p10 is in volgroeide staat 16-24 mm langer dan de top van p8, Cramp & Simmons 1983), is de vleugel zonder p9 en p10 aanzienlijk korter dan na voltooiing van de ruï. Hoe groot de invloed van de handpenruï op de vleugellengte kan zijn, is zichtbaar op plaat 123 en 125 in Grant (1982), beide uit oktober, en plaat 102 in Hoogendoorn & Steinhaus (1990), uit september, dus uit dezelfde tijd van het jaar als de waarneming in Harderwijk. Ook de Lachmeeuw van Groningen in augustus-oktober 1997 vertoonde in de eerste week van oktober vleugelpunten die door het ontbreken van volgroeide buitenste handpennen nauwelijks voorbij de staart reikten en aanzienlijk korter waren dan de vleugelpunten van de aanwezige Kokmeeuwen (cf plaat 22 & Dutch Birding 19: 310-311, plaat 312 & 316, 1997).

22 Lachmeeuw / Laughing Gull *Larus atricilla*, adult, Groningen, Groningen, 18 oktober 1997 (Rik Winters)

3 Het laatste punt van twijfel betreft de snavellengte. Op geen van de dia's is de snavellengte goed *en profiel* te zien. De snavel was ten minste zo lang als bij een Kokmeeuw en zowel volgens de beschrijving als op enkele dia's zichtbaar iets naar beneden gebogen zoals gebruikelijk bij Lachmeeuw. Wellicht had de vogel van Harderwijk een korte snavel, vallend binnen de normale variatie (snavellengte bij Lachmeeuw 32.8-41 mm, bij Kokmeeuw 28.2-36.9, Cramp & Simmons 1983). Een snavel die nauwelijks langer lijkt dan die van Kokmeeuwen hoeft dus niet uitzonderlijk te zijn. Daarnaast is het mogelijk dat geen van de enigszins scherpe dia's de vogel in een zodanige houding toont dat de snavellengte objectief te bepalen is.

Concluderend kan worden gesteld dat de kenmerken die tegen Lachmeeuw lijken te pleiten te verklaren zijn en dat de beschikbare documentatie, ondanks de lage kwaliteit van de dia's, voldoende zekerheid biedt omtrent de determinatie.

Voorkomen

De waarneming te Harderwijk betrof het eerste geval van Lachmeeuw voor Nederland. De soort vormde een lang verwachte aanvulling op de Nederlandse lijst omdat andere Nearctische meeuwen die regelmatig Europa bereiken (Franklins Meeuw, Ringsnavelmeeuw *L. delawarensis* en Kleine Kokmeeuw *L. philadelphia*) al meer dan eens in Nederland zijn vastgesteld (van den Berg & Bosman 1999) en omdat Lachmeeuwen in veel West-Europese landen zijn gezien. In de landen rondom de Noordzee is de soort vaker vastgesteld dan Franklins Meeuw en ongeveer

even vaak als Kleine Kokmeeuw (Hoogendoorn & Steinhaus 1990). Voor een overzicht van alle West-Palearctische gevallen van Lachmeeuw tot 1987 zij verwezen naar Hoogendoorn & Steinhaus (1990). De soort heeft een voorkeur voor zeehavens en andere kustlocaties. Dat de eerste waarneming in Nederland in Harderwijk, min of meer in het binnenland, plaatsvond mag derhalve een verrassing worden genoemd. Het tweede geval van de uitvoerig bestudeerde en gefotografeerde adulte vogel in augustus-oktober 1997 in de stad Groningen bevond zich echter eveneens op aanzienlijke afstand van de kust (Olthoff 1997, 1998).

Dankzegging

Wij danken Marc Plomp en Ted Hoogendoorn voor hun bijdragen aan de totstandkoming van dit artikel.

Summary

LAUGHING GULL AT HARDERWIJK IN SEPTEMBER-OCTOBER 1993 From 25 September to mid-October 1993, an adult-winter Laughing Gull *Larus atricilla* was irregularly seen by a few observers on a lawn in a suburban area of Harderwijk, Gelderland, the Netherlands. It was photographed ('record shots') and identified by its size (between Black-headed *L. ridibundus* and Mew Gull *L. canus*), dark slate-grey upperparts, dark slate-grey upperwing with broad white trailing edge and black tips, long black legs, black bill with small red to yellowish tip and restricted dark markings behind the eye and across the nape. On the visible outer primaries two small white spots were visible. The only other gull with dark grey upperparts and black legs and bill (with reddish tip) is Franklin's Gull *L. pipixcan*. This species always shows a more extensive dark half-hood and more obvious white tips on the primaries.

The identification proved difficult because the bird seemed to lack a few 'classic' Laughing Gull characters. 1 On the slides, it does not show the elongated appearance often considered typical for this species. This can be explained by the bad weather (cold, strong winds and heavy rain) during which the bird was photographed, through which it probably adopted a more hunched posture. The short wings (see below) also contributed to this appearance. 2 The wings appeared to be too short for Laughing Gull, not reaching far beyond the tail-tip. This can be explained by primary moult (as would be expected in late September-early October). The two primaries with small white spots visible in the photographs are presumed to be p7-8.

The two outer primaries (p9-10) are moulted last in sequence and, when fully grown, account for the considerable length of the wing-tip. As shown in several published photographs of Laughing Gulls in September-October, the absence of fully grown p9-10 greatly reduces the length of the wing and gives a quite different impression compared with Laughing Gulls which are not moulting and are thus showing very long wing-tips, projecting well beyond the tail. 3 The bill does not seem to be extremely long and drooping. It was, however, described as heavy and slightly drooping compared with the bills of Black-headed Gulls. None of the slides accurately shows the bill in profile, making a judgement of the precise bill shape difficult. Besides, bill length is rather variable in Laughing Gull and short-billed birds may have bills of the same length as Black-headed Gulls. In conclusion, none of these three points contradicts the identification.

This record constituted the first for the Netherlands. It was initially rejected in 1994 but resubmitted in 1997 and accepted after the second bird appeared in the Netherlands. This second concerned a long-staying adult bird at Groningen, Groningen, from 22 August to 20 October 1997 which could be studied closely and showed a similar primary-moult in early October (Olthoff 1998).

Verwijzingen

- van den Berg, A B & Bosman, C A W 1999. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Haarlem.
- Cramp, S & Simmons, K E L (redactie) 1983. The birds of the Western Palearctic 3. Oxford.
- Grant, P J 1982. Gulls: a guide to identification. Calton.
- Hoogendoorn, W & Steinhaus, G H 1990. Nearctic gulls in the Western Palearctic. Dutch Birding 12: 109-164.
- Jonsson, L 1992. Birds of Europe with North Africa and the Middle East. Londen.
- Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. Londen.
- Peterson, R, Mountfort, G & Hollom, P A D 1976. Petersons vogelgids van alle Europese vogels. Dertiende druk. Amsterdam.
- Olthoff, M 1997. DB Actueel: Lachmeeuw in stad Groningen: langverwachte nieuwkomer op onverwachte plek. Dutch Birding 19: 212-213.
- Olthoff, M 1998. Lachmeeuw in Groningen in augustus-oktober 1997. Dutch Birding 20: 107-110.
- Wiegant, W M, Steinhaus, G H & CDNA 1995. Rare birds in the Netherlands in 1993. Dutch Birding 17: 89-101.

Enno B Ebels, Lessinglaan 11-2, 3533 AN Utrecht, Nederland (ebels@wxs.nl)
Wouter R M van Heusden, Velddreef 85, 2727 CC Zoetermeer, Nederland
(w.r.m.van.heusden@dlg.agro.nl)

Baltische Mantelmeeuw op Schiermonnikoog in oktober 1992

Rik Winters

Tijdens een bezoek aan Schiermonnikoog, Friesland, op 19 oktober 1992 fotografeerde ik op het strand ter hoogte van strandpaviljoen De Grilk (paal 7) een vliegende vogel die ik in eerste instantie als een adulte donkere 'kleine mantelmeeuw' *Larus fuscus/graellsii* determineerde. Met behulp van de mij toen beschikbare literatuur lukte het niet de determinatie als Baltische Mantelmeeuw *L. fuscus* sluitend te krijgen hoewel dit een redelijk vermoeden leek op basis van de zeer donkere mantel.

Toen de dia in 1996 weer eens opdook had ik meer en betere literatuur tot mijn beschikking en bleek dat het beperkte aantal kenmerken dat te beoordelen is op een vliegende vogel goed paste op Baltische Mantelmeeuw maar dat hiermee donkere noordelijke Kleine Mantelmeeuwen *L. graellsii* (voorheen beschouwd als aparte ondersoort 'intermedius', cf Sangster et al 1998) niet uitgesloten konden worden. Informatie over het ruigedrag van beide taxa bleek echter waardevolle aanwijzingen te bieden. Baltische Mantelmeeuw start de rui doorgaans in de overwinteringsgebieden vanaf september-oktober terwijl Kleine Mantelmeeuw al in juni (uiterlijk half juli) in de broedkolonie met de handpenrui begint (Stresemann 1971, Verbeek 1977, Hario 1984, Jonsson 1998). De vogel van Schiermonnikoog toonde een nagenoeg volledig zomerkleed en is op grond hiervan als Baltische Mantelmeeuw te determineren.

Omdat van den Berg (1994) '*Larus fuscus fuscus*' als zeer zeldzaam vermeldt, werd de waarneming ingediend bij de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA). Terwijl de CDNA zich boog over deze waarneming en andere meldingen van Baltische Mantelmeeuwen, bleken twee andere lijnen zich snel te ontwikkelen. Enerzijds werden alle oude gevallen opnieuw onderzocht terwijl anderzijds toepassing van het fylogenetisch soortconcept de weg baande voor soortstatus van het taxon *fuscus*. Begin 1998 kwamen de drie lijnen bij elkaar: alle oude gevallen (ringvondsten) blijken onvoldoende onderbouwd om zonder meer op de Nederlandse lijst te kunnen worden vermeld en zijn daarom door de CDNA herzien (Hoogendoorn & van Schee-

pen 1998, Wiegant et al 1998); Baltische Mantelmeeuw wordt beschouwd als aparte soort (Sangster et al 1998); en de vogel van Schiermonnikoog wordt als zodanig aanvaard door de CDNA en is daarmee het eerste geval voor Nederland.

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op de enige bewaard gebleven dia van de vogel (plaat 23). De foto laat de meeuw zien terwijl deze een bocht naar links maakt, waarbij de rechtere vleugel opgeheven en de linkervleugel naar beneden gehouden wordt. Door de asymmetrische houding zijn beide vleugels verschillend belicht en tonen ze verschillende contrasten. Om deze reden en omdat de handvleugels het zwaartepunt bij de determinatie vormen wordt in de beschrijving de nadruk hierop gelegd.

ALGEMENE INDRUK Als Kleine Mantelmeeuw maar met zeer donkere bovenzvleugel en mantel en rug.

GROOTTE EN BOUW Vrij slanke 'grote meeuw' met lange vleugels, grootte moeilijk vast te stellen door gebrek aan vergelijking. Grootte en vorm van snavel niet goed te beoordelen doordat vogel kop iets naar waarnemer toe gedraaid heeft.

KOP Zuiver wit.

BOVENDELEN Mantel, schouders en rug zwartgrijs met vaag bruin waas. Stuit en bovenstaartdekveren wit.

ONDERDELEN Wit.

VLEUGELS Bovenzvleugeldeken, handpennen, armpennen en tertials vrij egaal zwartgrijs met vaag bruin waas, tenminste zo donker als bij adulte Grote Mantelmeeuw *L. marinus*. Beide handvleugels donkere radiale lijnen vertonend op plekken waar twee opeenvolgende handpennen elkaar overlappen, van elkaar gescheiden door iets lichtere lijnen op plekken zonder overlap. Buitenste handpen (p10) met witte subterminale vlek ('mirror') en zwarte punt. Linkervleugel met zeer kleine mirror op p9. P6-10 met weinig contrasterende zwarte top. Vleugelboeg wit. Ondervleugel niet zichtbaar.

STAART Wit.

NAAKTE DELEN Snavel geel met rode gonysvlek. Iris licht. Pootkleur niet te bepalen.

SLEET & RUI Aan beide vleugels van buiten af acht opeenvolgende handpennen telbaar, overgang van handvleugel naar armvleugel stapvormig; p1-2 ontbrekend of nog niet volgroeid. Zowel links als rechts buitenste vijf handpentoppen zonder zichtbare witte hand-

pentop (vermoedelijk afgesleten). Armvleugelachterrand wit en smal. Toppen van staartpennen rafelig lijkend (diffuse achterrand aan staart). Geen zichtbare tekenen van staartlui.

Determinatie

De foto laat een grote meeuw zien. Van de soorten die in het West-Palearctische gebied zijn waargenomen komen op basis van mantelkleur alleen Baltische Mantelmeeuw, Kleine Mantelmeeuw en Grote Mantelmeeuw in aanmerking.

De zuiver witte kop, onderdelen en staart geven aan dat het een adulte vogel is. Het bruine waas op de bovendelen en rafelige toppen aan de handpennen geven aan dat de meeste vleugelveren sterk gesleten zijn (Grant 1986). Dit wordt ondersteund door de smalle witte armvleugelachterrand, die in vers kleed veel breder is, en het ontbreken van de witte punten aan de handpennen.

De beperkte hoeveelheid wit in de vleugelpunt sluit Grote Mantelmeeuw uit. Deze heeft in adult kleed altijd wit in ten minste de buitenste twee handpennen, waarbij het wit in de buitenste handpen doorloopt tot de punt. Bovendien zou deze soort ook op de foto forser overkomen met kortere, bredere vleugels.

Hierdoor wordt de keuze beperkt tot Baltische Mantelmeeuw en Kleine Mantelmeeuw (waarvan de noordelijke vogels zeer donkere bovendelen kunnen laten zien). Het onderscheid tussen deze taxa wordt op veel plaatsen in de literatuur behandeld. De nadruk ligt hierin op biometrische verschillen en de kleur van de bovendelen. Het uiterlijk van de vogel van Schiermonnikoog past beter op Baltische Mantelmeeuw dan op een donkere Kleine Mantelmeeuw. De bijna zwarte kleur van vleugel en bovendelen klopt goed voor Baltische Mantelmeeuw die in vergelijking met Kleine Mantelmeeuw een (nog) donkerdere bovenzijde laat zien (zonder het bij Kleine Mantelmeeuw vaak voorkomende blauwgrijze waas). Ook de aanwezigheid van een enkele 'mirror' in p10 en het ontbreken van een duidelijk contrast in de vleugelpunt past beter op Baltische Mantelmeeuw maar sluit Kleine Mantelmeeuw niet uit. Het ontbreken van witte toppen aan de buitenste handpennen past goed op Baltische Mantelmeeuw; Kleine Mantelmeeuw heeft doorgaans zelfs in gesleten kleed duidelijke witte handpentoppen (Jonsson 1998). Andere kenmerken, zoals de bij Baltische Mantelmeeuw rondere kop, kortere snavel, kortere poten en langere, smallere vleugels (en daarvoor in zit langere handpenprojectie; cf Cramp &

23 Baltische Mantelmeeuw / Baltic Gull *Larus fuscus*, adult, Schiermonnikoog, Friesland, 19 oktober 1992
(Rik Winters)

Simmons 1983, Grant 1986, Harris et al 1991, Shirihai 1996) zijn in dit geval niet of niet goed te beoordelen. Bovendien is nog slecht bekend hoe betrouwbaar deze verschillen zijn in het veld. Determinatie op grond van deze verschillen alleen is daarom voornamelijk niet goed mogelijk.

Behalve biometrische verschillen kennen beide taxa een sterk verschillend ruigedrag op basis waarvan vogels (in een deel van het jaar) met zekerheid te determineren zijn (Jonsson 1998). Kleine Mantelmeeuw begint tijdens het broeden, hoofdzakelijk in juni (uiterlijk juli), met de rui naar winterkleed en vervangt daarbij normaliter in één doorlopende ruigolf alle hand- en armpennen. De laatste datum waarop Kleine Mantelmeeuwen zijn gemeld met een ruipatroon vergelijkbaar met de beschreven vogel is 1 september (Jonsson 1998). In oktober hebben deze vogels een aanzienlijk deel van de handpennen (en armpennen) vervangen en vertoont de kop bruine streping (Stresemann & Stresemann 1966, Stresemann 1971, Barth 1975); bovendien zouden ze zichtbare dekveerrui moeten tonen. Baltische Mantelmeeuw ruit voornamelijk in het overwinteringsgebied. De vogels die in het

najaar in Noord-Europa waargenomen worden hebben daarom een compleet maar gesloten zomerkleed. Een deel van de populatie (34% volgens Hario 1984, 60% volgens Jonsson 1998) ruit echter de binnenste één tot drie handpennen in de broedgebieden. De rui wordt vervolgens onderbroken tijdens de trek en voortgezet na aankomst in het overwinteringsgebied (onderbroken rui). Een deel van deze vogels (c 30%) maakt gebruik van een zogenaamde 'staffelrui' waarbij twee ruigolven tegelijkertijd gaande zijn. Deze vogels ruien de binnenste één tot drie handpennen opnieuw als de buitenste nagenoeg volgroeid zijn. Het effect hiervan is alleen in het voorjaar waarneembaar, omdat dan de binnenste handpennen verser zijn dan de daaropvolgende pennen (Stresemann & Stresemann 1966, Stresemann 1971, Barth 1975, Hario 1984, Hario & Uuksulainen 1993).

De enige andere 'grote meeuw' die een enigszins vergelijkbaar ruipatroon kan laten zien is Siberische Meeuw *L. heuglini* die in het broedgebied de binnenste drie tot vijf handpennen vervangt (Stresemann & Stresemann 1966). Deze soort heeft echter altijd een veel lichtere mantelkleur (Harris et al 1996).

De onvolgroeide binnenste handpennen geven aan dat de vogel de rui in of nabij het broedgebied is begonnen. De toppen van de handpennen zijn iets donkerder dan de rest van de bovendelen. In zit zou hierdoor waarschijnlijk onder bepaalde lichtomstandigheden een contrast zichtbaar zijn geweest tussen de zichtbare delen van de handpennen en de bovendelen.

Het beschreven beeld van een in het najaar waargenomen vogel in gesloten zomerkleed komt overeen met het ruipatroon van Baltische Mantelmeeuw en sluit Kleine Mantelmeeuw uit. Omdat er geen strijdige kenmerken zijn, kan de vogel met zekerheid worden gedetermineerd als Baltische Mantelmeeuw.

Verspreiding en voorkomen

Baltische Mantelmeeuw is een broedvogel van de kust van Midden-Noorwegen naar het noorden en van de kusten van de Oostzee naar het noordoosten tot aan de Witte Zee (Cramp & Simmons 1983, Grant 1986, Hoogendoorn & van Scheepen 1998). De Noorse en Finse populaties zijn de afgelopen decennia sterk in aantal achteruitgegaan (Strann & Vader 1992).

Baltische Mantelmeeuw is een langeafstandstrekker die het broedgebied in september verlaat en overwintert in het Midden-Oosten en aan de kusten van Oost-Afrika (Shirihai 1996). 'Kleine

mantelmeeuwen' worden in toenemende mate in Noord-Amerika waargenomen maar ondanks een recente toename in de belangstelling voor de (sub-)specifieke identiteit er is nog geen zeker geval van Baltische Mantelmeeuw aan de westzijde van de Atlantische Oceaan (Post & Lewis 1995ab). Over het voorkomen van Baltische Mantelmeeuw in West-Europa is weinig bekend, wat mede een gevolg is van de beperkte kennis over de veldherkenning. Gezien de relatieve nabijheid van de broedgebieden en het trekgedrag mag verwacht worden dat de soort met enige regelmaat in Nederland voorkomt. Dit wordt ondersteund door de melding van c 30 Baltische Mantelmeeuwen (waarvan drie met een Finse kleurring) bij Hannover, Niedersachsen, Duitsland, in oktober 1997 op slechts 150 km ten oosten van de Nederlandse grens (van den Berg 1997).

De waarneming van Schiermonnikoog is aanvaard door de CDNA en wordt daarmee formeel het eerste geval van Nederland. Gezien de recente discussies over de herkenning van Baltische Mantelmeeuw op het 'EuroBirdNet', mede dankzij het Finse kleurringproject, mag verwacht worden dat op korte termijn meer bekend zal worden over de herkenning en het voorkomen van de Baltische Mantelmeeuwen in Nederland en West-Europa. Als tweede geval voor Nederland is onlangs aanvaard de waarneming op 1 en 2 mei 1998 te Katwijk aan Zee, Zuid-Holland (Dutch Birding 20: 138, plaat 105, 1998, Plomp et al 1999; Max Berlijn pers meded.). Een groot aantal andere waarnemingen is momenteel in roulatie bij de CDNA.

Dankzegging

Theo Bakker en Ted Hoogendoorn worden bedankt voor het leveren van artikelen en het maken van zinvolle opmerkingen ter verbetering van het manuscript. Lars Jonsson wordt bedankt voor het toelichten van zijn artikel in Birding World. Enno Ebels, Jan Hulscher en Thor Veen worden bedankt voor het verstrekken van extra informatie.

Summary

BALTIC GULL ON SCHIERMONNIKOOG IN OCTOBER 1992 On 19 October 1992, an adult Baltic Gull *Larus fuscus* was photographed on Schiermonnikoog, Friesland, the Netherlands. The main diagnostic feature is considered to be the moult pattern of the bird: it showed a heavily worn but nearly complete adult summer plumage of which only the inner two primaries were missing, or had not been fully replaced. This is a feature shown only by adult Baltic Gulls in autumn (part of the birds

start moulting only after arrival in the winter quarters, while the other birds only replace the inner one to three primaries before leaving the breeding areas). Also the dark mantle, showing only a very slight contrast with the black wingtip, and the absence of white tips to the outer primaries better fit Baltic Gull than Lesser Black-backed Gull *L. graellsii*. As the seven previous Dutch 'records' have recently been shown to be doubtful (Hoogendoorn & van Scheepen 1998) and have therefore been rejected by the Dutch rarities committee (CDNA), this observation becomes the first record for the Netherlands.

Verwijzingen

- Barth, E K 1975. Moulting and taxonomy of the Herring Gull *Larus argentatus* and the Lesser Black-backed Gull *L. fuscus* in northwestern Europe. *Ibis* 117: 384-387.
- van den Berg, A B 1994. Lijst van Nederlandse vogelsoorten 1994. Santpoort-Zuid.
- van den Berg, A B 1997. WP reports: November-December 1996. *Dutch Birding* 19: 302-308.
- Cramp, S & Simmons, K E L (redactie) 1983. The birds of the Western Palearctic 3. Oxford.
- Grant, P J 1986. Gulls: a guide to identification. Tweede druk. Calton.
- Hario, M 1984. Onset and pattern of primary moult in the Lesser Black-backed Gull *Larus f. fuscus* – a comparison with the Herring Gull *L. argentatus*. *Ornis Fenn* 61:19-23.
- Hario, M & Uusitala, J 1993. Mercury load according to moult area in primaries of the nominate race Lesser Black-backed Gull *Larus f. fuscus*. *Ornis Fennica* 70: 32-39.
- Harris, A, Tucker, L & Vinicombe, K 1991. Vogeldeterminatie. Handboek voor het identificeren van vogels. Baarn.
- Harris, A, Shirihai, H & Christie, D 1996. The Mac-

- millan birder's guide to European and Middle Eastern birds. Londen.
- Hoogendoorn, W & van Scheepen, P 1998. Status van Baltische Mantelmeeuw in Nederland. *Dutch Birding* 20: 6-10.
- Jonsson, L 1998. Baltic Lesser Black-backed Gull *Larus fuscus fuscus* – moult, ageing and identification. *Birding World* 11: 295-317.
- Plomp, M, Boon, L J R, Groenendijk, C, ter Ellen, R, Opperman, E & van den Berg, A B 1999. Dutch Birding videojaaroverzicht 1998. Woerden.
- Post, P W & Lewis, R H 1995a. The Lesser Black-backed Gull in the Americas, occurrence and subspecific identity, part I: taxonomy, distribution and migration. *Birding* 27: 282-290.
- Post, P W & Lewis, R H 1995b. The Lesser Black-backed Gull in the Americas, occurrence and subspecific identity, part II: field identification. *Birding* 27: 370-381.
- Sangster, G, Hazevoet, C J, van den Berg, A B & Rose-laar, C S 1998. Dutch avifaunal list: species concepts, taxonomic instability, and taxonomic changes in 1998. *Dutch Birding* 20: 22-32.
- Shirihai, H 1996. The birds of Israel. Londen.
- Strann, K-B & Vader, W 1992. The nominate Lesser Black-backed Gull *Larus fuscus fuscus*, a gull with a tern-like feeding biology, and its recent decrease in northern Norway. *Ardea* 80: 133-142.
- Stresemann, E & Stresemann, V 1966. Die Mauser der Vögel. *J Ornithol* 107 (Sonderheft): 1-445.
- Stresemann, E 1971. Über das Einsetzen der Handschwinge mauser bei Möwen und seine Auflösung. *Vogelwarte* 26: 227-232.
- Verbeek, N A M 1977. Timing of primary moult in adult Herring Gulls and Lesser Black-backed Gulls. *J Ornithol* 118: 87-92.
- Wiegant, W M, de Bruin, A & CDNA 1998. Rare birds in the Netherlands in 1996. *Dutch Birding* 20: 145-167.

Rik Winters, Moesstraat 97-1, 9741 AB Groningen, Nederland (gagel@wxs.nl)

Witkopeend te Amsterdam in januari-februari 1998

Op zaterdagmiddag 17 januari 1998 ontdekten we (Guus van Duin en Fred Vogelzang) tijdens de jaarlijkse midwintertelling van watervogels een slapende eerste-winter of vrouwtje stekelstaart *Oxyura* op het Kleine Nieuwe Diep, ten westen van het Amsterdam-Rijnkanaal in Amsterdam-Oost, Noord-Holland. Een Witkopeend *O leucocephala* of Rosse Stekelstaart *O. leucocephala* was de vraag. Vanuit het Flevopark bekeken we de vogel, die tussen Tafelendend *Aythya ferina* en Kuifeendend *A. fuligula* zwom, beter en het bleek een Witkopeend. Om een hybride tussen Witkopeend en Rosse Stekelstaart helemaal uit te sluiten, besloten we om

's avonds, na de telling, bij een borrel wat literatuur na te slaan. Er bleek geen reden om aan de determinatie als Witkopeend te twifelen en we gaven de waarneming, zij het nog onder enig voorbehoud, door aan Ruud Vlek, Archivaris van de Vogels van Amsterdam en Omstreken.

De volgende dag bezocht GvD de Witkopeend opnieuw en deze stelde definitief vast dat de vogel geen hybride kenmerken vertoonde (cf Urdiales & Pereira 1993). Wat ons betrof jammer, want een waarneming van een hybride zou interessanter zijn geweest gezien de discussie over de bedreiging van de Witkopeend door 'rivaliserende' en 'seksueel overactieve' Rosse Stekelstaarten in Spaanse broedgebieden. De vogel was gaaf (bij het flappen van de vleugels was te zien dat deze onbeschadigd waren), niet

handtam (hij kwam niet op gestrooid brood met leverworst af) en agressief tegenover Tafeleenden, Kuifeenden en Futen *Podiceps cristatus*. De waarneming werd via de Dutch Birding-vogellijn en het semafoonsysteem doorgegeven en de eend werd tot 27 januari door vele waarnemers op het Kleine Nieuwe Diep gezien.

Van 28 januari tot 14 februari verbleef de Witkopeend meestal op de Ouderkerkerplas bij Ouderkerk aan de Amstel, Ouder-Amstel, Noord-Holland, c 9 km ten zuidwesten van het Kleine Nieuwe Diep. De vogel werd hier gewoonlijk samen zwemmend gezien met een mannetje Rosse Stekelstaart. Zeker twee keer onderbrak de Witkopeend zijn verblijf op de Ouderkerkerplas. Zo werd de vogel op 2 februari en 12 februari weer waargenomen op het Kleine Nieuwe Diep.

De beschrijving van de Witkopeend is gebaseerd op aantekeningen van GvD en FV en op foto's van Arnoud van den Berg.

GROOTTE & BOUW Als van *Oxyura*-stekelstaart. Lichaam maximaal zo groot als dat van mannetje Kuifeend. Vleugel gaaf en kort. Staart lang, regelmatig tot minstens 80° omhoog gericht maar vaak ook onder water gehouden. Bovensnavel met duidelijke knobbel aan basis. Ongeremd.

KOP Bovenkop, inclusief oogstreep, donkerbruin. Daar-

onder dunne scherpbegrensde witte tot witachtige streep van snavel (onder midden) direct onder oog tot op achterhoofd lopend. Onder witte streep brede donkere (bruine) streep tot op achterhoofd lopend, kop daaronder vuilwit tot onderhals. Keel vuilwit.

LICHAAM & VLEUGEL Beige tot lichtbruin, op overgang naar witte hals donkere (grijze) ring. Op bovendelen en vleugel zeer fijne zwarte streping. Anaalstreek wit.

STAART Aanvankelijk zelfde kleur als die van bovendelen lijkend maar bij zonnige omstandigheden later tijdens verblijf duidelijk donkerder. Lichte puntjes aan top van centrale staartpennen (zichtbaar op foto's).

NAAKTE DELEN Oog donker. Snavel grijs.

Het koppatroon en de duidelijke gezwollen bovensnavel passen alleen op een eerste-winter of vrouwtje Witkopeend (cf Madge & Burn 1988, Jonsson 1997). Het was een eerste-winter vogel op grond van de lichte puntjes aan de top van de centrale staartpennen (cf Madge & Burn 1988).

De vogel schuwde ruw water niet, maar bevond zich ook geregeld meer in de luwte waar hij meestal lag te slapen. Anderen zagen de vogel vaak langere tijd achtereen duikend voedselzoeken. GvD zag op 21 januari dat hij belangstellend op een Meerkoet *Fulica atra* afzwom die juist een grote zoetwatermossel opgedoken had.

24 Witkopeend / White-headed Duck *Oxyura leucocephala*, eerste-winter, Kleine Nieuwe Diep, Amsterdam, Noord-Holland, 21 januari 1998 (Arnoud B van den Berg)

25-26 Witkopeend / White-headed Duck *Oxyura leucocephala*, eerste-winter, Kleine Nieuwe Diep, Amsterdam, Noord-Holland, 21 januari 1998 (Arnoud B van den Berg)

Het is opmerkelijk dat de waarneming werd gedaan op het Kleine Nieuwe Diep, een plaats waar, of vlak waarbij, al vaker Witkopeenden zijn gezien, namelijk in februari-maart 1956, in januari-maart 1965 en op 24 februari 1985 (cf Vlek 1995, van den Berg & Bosman 1999).

Tot 1977 (of 1978) was er ten minste één waterwildcollectie aan de Overdiemerweg, ter hoogte van de tweede Diem, Diemen, Noord-Holland, waar geregeld eenden ontsnapten of werden vrijgelaten. Hier werden echter zeker nimmer Witkopeenden gehouden (Gerard Visser pers meded, zoon van wijlen de collectiehouder). Leden van de voormalige Waarnemingsclub Diemen (WCD) en het huidige Vogeloverleg Diemen (VOD), waartoe ook GvD en FV behoren, zagen hier in de directe omgeving dan ook nooit Witkopeenden, zeker niet in de periode 1973-97.

Witkopeenden broeden in het westelijke Middellandse-Zeegebied, met name in toenemend aantal in Spanje (zeker 100-200 broedende vrouwtjes, 786 exemplaren geteld in 1992). In het oosten broeden de hoogste aantallen in Kazachstan (1000en paren) en Turkije (200-250 paar). In het westelijke Middellandse-Zeegebied

overwinteren c 1000 Witkopeenden en in het oosten c 13 000, veelal in Turkije, maar in 1991 zijn ook in Azerbeidzjan c 3100 vogels geteld. Verder overwinteren Witkopeenden in Bulgarije en Griekenland. Zo werden in januari 1998 op het Vistonismeer in Griekenland 2213 exemplaren geteld. De wereldpopulatie werd in 1993 op c 19 000 vogels geschat (Tucker & Heath 1994, Hagemeijer & Blair 1997, Snow & Perrins 1998, van den Berg & Bosman 1999; cf Dutch Birding 15: 85, 1993).

Dit geval was het 12e voor Nederland en het achtste voor de periode 1980-98 (van den Berg & Bosman 1999).

Summary

WHITE-HEADED DUCK IN AMSTERDAM IN JANUARY-FEBRUARY 1998 A first-winter White-headed Duck *Oxyura leucocephala* was discovered at Kleine Nieuwe Diep, Amsterdam-Oost, Noord-Holland, the Netherlands, on 17 January 1998 where it remained until 27 January. The next day (28 January), it was found at Ouderkerkerplas near Ouderkerk aan de Amstel, Ouder-Amstel, Noord-Holland, c 9 km to the south-west. At this site, it stayed until 1 February. It appeared again at Kleine Nieuwe Diep on 2 February and returned to Ouderkerkerplas the next day (3 February) where it was

still present on 8 February. On 12 February, it was seen for the last time at Kleine Nieuwe Diep and on 14 February at Ouderkerkerplas. At the latter site, it was usually seen swimming together with a male Ruddy Duck *O. jamaicensis*. It did not show any signs of a captive origin. The white tips to the central rectrices indicated that it was a first-winter. It was the 12th record of White-headed Duck for the Netherlands and the eighth for the period 1980-98. Remarkably, three previous records were also at or near Kleine Nieuwe Diep, in February-March 1956, in January-March 1965 and on 24 February 1985.

Verwijzingen

van den Berg, A B & Bosman, C A W 1999. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Haarlem.
Hagemeijer, W J M & Blair, M J (redactie) 1997. The

EBCC atlas of European breeding birds: their distribution and abundance. Londen.
Jonsson, L 1997. Vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Vijfde druk. Baarn.
Madge, S & Burn, H 1988. Wildfowl: an identification guide to the ducks, geese and swans of the world. Londen.
Snow, D W & Perrins, C M (redactie) 1998. The birds of the Western Palearctic. Concise edition. Oxford.
Tucker, G M & Heath, M F 1994. Birds in Europe: their conservation status. Cambridge.
Urdiales, C & Pereira, P 1993. Identification key of *O. jamaicensis*, *O. leucocephala* and their hybrids. Madrid.
Vlek, R 1995. Het vogelrariteitenkabinet van Amsterdam: revisie en aanvullingen op de checklist van de vogels van 'Groot-Amsterdam' 1986. Gierzwaluw 33: 93-126.

Guus van Duin, Laplacestraat 20-hs, 1098 HW Amsterdam, Nederland
Fred Vogelzang, Jan Nautahof 28, 1106 ZD Amsterdam, Nederland

Partially albinistic Common Swift in France in July 1996

On 15 July 1996, Maarten Jacobs and his brothers Ilf and Indra discovered a partially albinistic Common Swift *Apus apus* at Saint Valery-sur-Somme, Somme, France. The next day, the bird was still present and could be photographed. It probably was a local breeding bird, as it regularly flew away into the same direction.

27 Common Swift / Gierzwaluw *Apus apus*, Saint Valery-sur-Somme, Somme, France, 15 July 1996
(Maarten Jacobs)

SIZE & STRUCTURE As Common Swift.

HEAD Mostly white with dark mottling. Throat white.

UPPERPARTS Mantle black-brown with many white spots. Rump completely white.

UNDERPARTS Breast and belly black with very many white spots, towards tail rather more white with black spots. Undertail-coverts completely white.

WING Primaries and secondaries brown, much browner than in 'normal' Common Swift, appearing slightly translucent.

TAIL White to beige, outer rectrices dark brown (right) or pale brown (left).

BARE PARTS Eye dark. Bill dark.

BEHAVIOUR During evening flying among 10s of Common Swifts and behaving like other Common Swifts.

At short distance and when viewed with binoculars, it was clear that it was a Common Swift with white spots all over the body but when it was discovered, seen with the bare eye at some distance, White-throated Needletail *Hirundapus caudacutus* crossed our mind. In fact, when viewed at some distance from below or from aside, the white on throat and belly appeared rather sharply demarcated. When such a bird is seen shortly or from a distance, the possibility of misidentification as White-throated Needletail or Alpine Swift *A. melba* seems real.

Maarten Jacobs, Molenheide 173,
2242 Pulderbos, Belgium

Hybrids Barn Swallow x House Martin in the Netherlands

During 1987-98, 10 hybrids of Barn Swallow *Hirundo rustica* x House Martin *Delichon urbica* have been ringed in the Netherlands (table 1). Nine of them were mistnetted, including seven at roosts along the Randmeren at Elburg, Gelderland (six), and at Hoophuizen, Gelderland (one) (cf van den Brink 1988, 1989, 1995, Smit 1989). Ringing recoveries of Barn Swallows trapped at roosts along the Randmeren indicate that birds visiting these roosts come from a large area (roughly speaking, the Netherlands north of the river Maas). Therefore, the hybrids trapped at Elburg and Hoophuizen may originate from a large area. All hybrids concerned juveniles, except a pullus ringed at Haskerhorne, Friesland, on 8 August 1992 and a first-summer female trapped at Haskerhorne on 15 May 1995 (cf van den Brink 1995).

Previous records of hybrids of Barn Swallow x House Martin in the Netherlands include those described by Haverschmidt (1932) and van der Most van Spijk (1937). In Europe, such hybrids have also been recorded in Belgium, Czech Republic, Denmark, England, Estonia, Finland, France, Germany, Italy, Malta, Norway, Scotland, Slovakia, Slovenia, Sweden and Switzerland (cf Vansteenwegen 1981, Glutz von Blotzheim & Bauer 1985, Cramp 1988, Nicolau-Guillaumet 1998).

All known juvenile hybrids of Barn Swallow x House Martin, both in the Netherlands and abroad, had more or less the same intermediate

plumage (cf plate 28-29). The upper half of the body resembled that of Barn Swallow, with a white breast with a dark or faint narrow breast-band, an ochrous throat and a black skull; the lower half resembled that of House Martin, with a white belly, a white or whitish rump and a black shallow-forked tail. The legs were partly feathered and dark flesh-coloured (black in Barn Swallow and pale in House Martin). Plumage, bare parts and measurements were detailed in van den Brink (1988, 1989, 1995) and Smit (1989) (cf table 1). In the field, these white-rumped and short-tailed juvenile hybrid swallows, especially those with a faint breast-band, may be confused with Red-rumped Swallow *H. daurica* but this species has no dark breast-band and has a longer and deeper-forked tail.

Hybrid young have always been found in Barn Swallow broods and always concerned one hybrid among normal Barn Swallow nestlings (eg, von Vietinghoff-Riesch 1955, Loske & Rinsche 1979), indicating that the biological fathers of these hybrids must be House Martins (assuming that all the eggs, including the hybrid egg, were laid by the same female Barn Swallow). Copulations may take place on electric wires or at quagmires where birds of both species gather nesting material. Especially, when birds bend to pick up a mud ball, another bird can see this as an invitation to copulate (cf Vogeljaar 19: 639, 1971; Br Birds 66: plate 60, 1973). It should be noted that extra-pair copulations are frequent in Barn Swallow (Møller 1994).

Whether hybrids of Barn Swallow x House Martin are fertile and able of producing offspring

28-29 Hybrid Barn Swallow x House Martin / Boerenzwaluw x Huiszwaluw *Hirundo rustica* x *Delichon urbica*, Elburg, Gelderland, 28 July 1995 (Bennie van den Brink)

Hybrids Barn Swallow x House Martin in the Netherlands

TABLE 1 Measurements (mm) and weights (g) of 10 hybrids Barn Swallow x House Martin / Boerenzwaluw x Huiszwaluw *Hirundo rustica* x *Delichon urbica* ringed in Netherlands during 1987-98. First-summer female trapped at Haskerhorne, Friesland, on 15 May 1995 had been ringed as pullus (then not recognized as hybrid) on 28 July 1994 at same place (Jan de Jong pers comm)

date	place	age	wing	P8	tail	fork-depth	tarsus	weight
5 Sep 1987	Elburg, Gelderland	juvenile	116.5	-	61	-	-	18.0
7 Sep 1987	Elburg, Gelderland	juvenile	111	-	60	-	-	17.0
19 Aug 1988	Hoophuizen, Gelderland	juvenile	115	-	61	-	-	-
19 Sep 1988	Elburg, Gelderland	juvenile	115	-	62	14	-	19.0
28 Jul 1995	Elburg, Gelderland	juvenile	116.5	87.5	57	17.5	11.6	18.7
29 Aug 1997	Elburg, Gelderland	juvenile	118.5	90.0	61	19	11.3	19.4
9 Sep 1997	Elburg, Gelderland	juvenile	114.5	88.5	59	17.5	11.7	17.4
15 May 1995	Terwolde, Gelderland	adult female	118	89.5	70	-	11.9	-

is unknown. According to Haldane's rule, hybrids of the heterogametic sex show preferential sterility or inviability. As in birds, males are homogametic (ZZ) and females heterogametic (WZ), one would expect that only male hybrids might be fertile and able of producing offspring. Vansteenwegen (1981) described a pair of Barn Swallows of which the male was a hybrid. Because the raised young (six in total) were phenotypically identical with young Barn Swallows, he assumed that the male hybrid was not the biological father but the male of a nearby pair of Barn Swallows. Vansteenwegen (1981) suggested that the male hybrid was helping in raising the young.

I thank Tom van der Have for commenting on this note and Hans Vlottes for supplying details on a hybrid of Barn Swallow x House Martin trapped at Terwolde, Gelderland, on 13 September 1998.

References

- van den Brink, B 1988. Vangst van twee zwaluw-kruisingen te Elburg. *Limosa* 61: 96-97.
van den Brink, B 1989. Wederom vangsten van zwaluw-kruisingen bij Elburg. *Limosa* 62: 208.
van den Brink, B 1995. Zesde vondst van kruising Boerenzwaluw *Hirundo rustica* x Huiszwaluw *Delichon urbica* in Nederland. *Limosa* 68: 165-167.

- Cramp, S (editor) 1988. The birds of the Western Palearctic 5. Oxford.
Glutz von Blotzheim, U N & Bauer, K M (editors) 1985. Handbuch der Vögel Mitteleuropas 10/1. Wiesbaden.
Haverschmidt, F 1932. Waarnemingen van een bastaard van Boerenzwaluw (*Hirundo r. rustica* (L.)) en Huiszwaluw (*Delichon urbica* (L.)). *Ardea* 21: 120.
Loske, K H & Rinsche, P 1979. Nachweise zweier Bastarde zwischen Rauchschatbe (*Hirundo rustica*) und Mehlschatbe (*Delichon urbica*). *Alcedo* 4: 67-69.
Möller, A P 1994. Sexual selection and the Barn Swallow. Oxford.
van der Most van Spijk, A 1937. Vermoedelijke bastaard tusschen Boerenzwaluw (*Hirundo rustica* L.) x Huiszwaluw (*Delichon urbica* (L.)). *Ardea* 26: 221-222.
Nicolau-Guillaumet, P 1998. L'hybridation Hironnelle rustique *Hirundo rustica* x Hironnelle de fenêtre *Delichon urbica*: mythe ou réalité? *Alauda* 66: 283-297.
Smit, A 1989. Vangst van een kruising Boerenzwaluw x Huiszwaluw. Op het Vinketouw 54: 23-25.
Vansteenwegen, C 1981. Nidification d'un hybride présumé entre l'Hironnelle de fenêtre (*Delichon urbica*) et l'Hironnelle de cheminée (*Hirundo rustica*). *Gerfaut* 71: 611-615.
von Vietinghoff-Riesch, A 1955. Die Rauchschatbe. Berlin.

*Bennie van den Brink, Zomerdijk 86, 8079 TL Noordeinde, Netherlands
(hirundobrink@compuserve.com)*

Moroccan Wagtail in Portugal in July 1995

On 13 July 1995, while surveying swift *Apus* breeding sites at Mina de São Domingos, Mértola, Alentejo, Portugal, with Kees Zwanikken, two odd wagtails' *Motacilla* calls attracted my attention. One was startlingly black-headed with a dull panel across the wing-coverts and tertials although otherwise (eg, size) superficially looking like White Wagtail *M alba*. The other bird, a juvenile type, was hopelessly elusive and, although it remained close to the male, it never gave adequate views. The dark adult was relocated.

FIGURE 1 Moroccan Wagtail / Marokkaanse Kwikstaart *Motacilla subpersonata*, adult male, Mina de São Domingos, Mértola, Alentejo, Portugal, 13 July 1995 (C C Moore)

ed on 14 July and supplementary notes were taken. The extraordinary speed of the bird on the ground prevented photography but extensive notes were taken and a field sketch (figure 1) was made on 13 July while watching the bird; the notes are summarized here.

HEAD & UPPERBREAST Chin, throat, upperbreast, hind-crown, nape and side of neck sharply demarcated black. Lore black (supra-lore white), continuing behind eye as black eye-stripe joining hindcheek (without interruption). Eye-ring only visible when broken in front and behind eye by lore and eye-stripe, respectively. White supra-moustachial stripe running to below eye and downwards to form white cheek behind eye. Forehead and forecrown white, separated from cheek by black eye-stripe. Isolated, roughly square, white spot to rear of and below ear-coverts. Thin black line from nape to side of neck, isolating white spot from grey mantle.

UPPERPARTS Mantle grey as worn adult White Wagtail nearby.

UNDERPARTS Stone-white, flank and side of breast darker grey (although not as dark as in Pied Wagtail *M. yarrellii*).

WING Primaries heavily cloaked; darkest primary ashy, very faintly tinged brown; no fringes present. Visible secondaries charcoal-grey. Coverts and tertials, similar in pattern to White Wagtail, dull charcoal-grey,

with greatly reduced white fringes and tips to median coverts and much reduced white, especially to tips of greater coverts. Lesser-covert area ashy. Outer edge of tertials mid- to ash-grey rather than mid-grey as in White Wagtail. Very little white to fringes and tips of outer webs of tertials.

TAIL Black with reduced white in outer pair of rectrices, perhaps blacker inner fringes.

BARE PARTS As in White Wagtail.

VOICE Disyllabic flight-call resembling that of White Wagtail but with intonation of Grey Wagtail *M. cinerea* and very strong emphasis on first syllable, *sti-vik*.

BEHAVIOUR Extremely wary on ground, light tail-pumping action. Rarely remained still; normally crouching low and with body and tail parallel to ground, running at quite extraordinary speed from cover to cover rather than flying.

Tentatively identifying the bird as Moroccan Wagtail *M. subpersonata* (cf Sangster et al 1998) but, concerned about hybridization (due to the presence of the juvenile) or aberrant atavism (see van den Berg 1983), the record lay dormant in my notes until 1996 when I sent documentation to Killian Mullarney, more for discussion than affirmation. However, he not only commented favourably but kindly discussed the record with Bill Zetterström and Dan Zetterström. All three

felt that the identification was correct. In February 1998, Paul Doherty, who has filmed the species, replied favourably and the Portuguese rarities committee voted in favour of acceptance (Moore 1998). Meanwhile, the description and sketches had reached Per Alström and Krister Mild. On 7 April 1998, KM, with recent experience of Moroccan Wagtail in both field and museum specimens, replied from 'Tring' as follows: 'There is no doubt whatsoever that your wagtail was in fact an adult male *subpersonata*. There is nothing in your description to support that it should have been an aberrant *M [a] alba* or an intergrade between *subpersonata* and *alba*. The described plumage (including secondary coverts and tertials with reduced white on tips and edges) perfectly matches a typical adult male *subpersonata*.'

There are a few published illustrations of breeding adult male Moroccan Wagtail (eg, Etchécopar & Hüe 1964, Cramp 1988, Hollom et al 1988, Jonsson 1992, Heinzel et al 1995). The head pattern seems to be a somewhat variable but useful field character, the white below the eye apparently broken in many individuals. Perhaps, equally useful in the field is the dullness of the wing-coverts and tertials, a point put forward by Krister Mild (see above) but not emphasized in illustrations and texts elsewhere.

Many passerine species breeding across the width of northern Africa tend to be sedentary in the western half. Nevertheless, there is ample evidence that breeding birds originating in north-western Africa may exceptionally occur 100s (sometimes 1000s) of km north and west of their breeding range in spring and summer. Recent examples have included Moussier's Redstart *Phoenicurus moussieri* in Britain (Barrett 1992) and Tristram's Warbler *Sylvia deserticola* in Gran Canaria (de Juana & Comité de Rarezas de la SEO 1997).

Moroccan Wagtail breeds sparsely in the High Atlas of Morocco and, although Mayaud (1970) described post-breeding movements as largely altitudinal, winter records exist for coastal Morocco (eg, van den Berg & de Roever 1983). White Wagtail winters abundantly in Morocco and occurs in large numbers in the High Atlas during spring migration (Cramp 1988). Thus, it could be hypothesized that a few Moroccan Wagtails caught up in the heavy spring long-

distance movements of White Wagtails through the Atlas range might later remain in the Iberian peninsula or elsewhere in habitat similar to that of its breeding range. Certainly, the semi-desert nature of the upland landscape east of Mértola, with its many hectares of reg-like mine spoil and the oligotrophic settling pools might be conducive to summering or even to attempting to breed with local White Wagtails. This might explain the Portuguese occurrence in late summer and the presence of a tenacious juvenile nearby.

This record constitutes the second for Europe. The first was an adult photographed at Herdla, Askøy, Hordaland, Norway, on 1 May 1990 (Vår Fuglefauna 13: 240, 1990). This record has been accepted by the Norwegian rarities committee (Clarke 1992).

References

- Barrett, M 1992. Moussier's Redstart: new to Britain and Ireland. *Br Birds* 85: 108-111.
- van den Berg, A B 1983. Atavism in Starling and other Palearctic birds. *Dutch Birding* 5: 26-27.
- van den Berg, M & de Roever, J W 1983. Basic plumages of Moroccan White Wagtail. *Dutch Birding* 5: 99-101.
- Clarke, A W 1992. Sjeldne fugler i Norge i 1990. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF). *Vår Fuglefauna* 15: 139-154.
- Cramp, S (editor) 1988. The birds of the Western Palearctic 5. Oxford.
- Etchécopar, R-D & Hüe, F 1964. Les oiseaux du nord de l'Afrique. Paris.
- Heinzel, H, Fitter, R S R & Parslow, J 1995. Birds of Britain & Europe with North Africa & the Middle East. Revised edition. London.
- Hollom, P A D, Porter, R F, Christensen, S & Willis, I 1988. Birds of the Middle East and North Africa. Calton.
- Jonsson, L 1992. Birds of Europe with North Africa and the Middle East. London.
- de Juana, E & Comité de Rarezas de la SEO 1997. Observaciones de aves raras en España, año 1995. *Ardeola* 44: 119-141.
- Mayaud, N 1970. Additions et contribution à l'avifaune du nord-ouest de l'Afrique. *Alauda* 38: 27-43.
- Moore, C C 1998. Primeira observação documentada em Portugal de Alvéola-branca de Marrocos *Motacilla alba subpersonata*. *Pardela* 7: 21.
- Sangster, G, Hazevoet, C J, van den Berg, A B & Roselaar, C S 1998. Dutch avifaunal list: species concepts, taxonomic instability, and taxonomic changes in 1998. *Dutch Birding* 20: 22-32.

Hybride Rietzanger x Kleine Karekiet te Makkum in augustus 1997

Op zaterdag 9 augustus 1997 waren Willem Bil, Harrie de Boer, Kees van Eerde en Frank Majoor met behulp van mistnetten vogels aan het vangen in de Makkumer Zuidwaard aan de IJsselmeerkust een paar km ten zuidwesten van Makkum, Friesland. De Makkumer Zuidwaard is een c 45 ha groot terrein en is voornamelijk begroeid met jong riet dat jaarlijks wordt gemaaid, met in het midden een wilgenbosje. In één van de 'bosjesnetten' werd een vogel gevangen die in eerste instantie deed denken aan een duidelijk getekende Veldrietzanger *Acrocephalus agricola*. WB opperde dat de gevangen vogel leek op een kruising tussen Rietzanger *A schoenobaenus* en Kleine Karekiet *A scirpaceus*. Bij nadere bestudering van verenkleed, biometrie en vleugelformule leek deze determinatie het meest aannemelijk. De vogel werd op 16 augustus op dezelfde plek teruggevangen en verkeerde in een goede conditie.

GROOTTE & BOUW Grootte als Rietzanger maar bouw als Kleine Karekiet (vooral staart als van Kleine Karekiet, duidelijk langer dan van Rietzanger). Handpenprojectie, gevormd door acht handpennen, c 70% van zichtbaar deel van tertials.

KOP Zeer opvallend getekend. Kruin donker kastanjebruin, overgaand in ongetekende warm kastanjebruine nek. Wenkbrauwstreep smaller en iets korter dan bij Rietzanger, voor oog roomkleurig, achter oog hoofdzakelijk wit, bovenzijde begrensd door vrij brede bruinzwarte band, vooral boven oog duidelijk; hele kruin hierdoor donkere indruk makend. Oogstreep donker, vanaf snavelbasis tot aan einde van wenkbrauwstreep en vooral achter oog goed zichtbaar. Onder oog witte halve oogring zichtbaar. Oorstreek donkerbruin. Kin en keel witachtig.

BOVENDELEN Ongetekend. Van nek tot en met bovenstaartdekveren kastanjebruin, ongeveer als donkere eerstejaars Kleine Karekiet.

ONDERDELEN Hals witachtig. Buik en borst vuilwit met iets beige tint, centraal deel lichtst; borst met enkele kleine onduidelijke donkere vlekjes. Tussen zijhals en vleugelboeg tamelijk opvallende bruine vlek. Flank geelachtig beige; onderstaartdekveren bruiner.

VLEUGEL Contrastrijk getekend, ongeveer tussen Rietzanger en Kleine Karekiet. Tertials bruinzwart met vrij brede kastanjebruine zoom. Hand- en armpennen donkerbruin met smalle kastanjebruine zoom en lichte top. Handpendekveren en grote en middelste vleugeldekveren bruinzwart met kastanjebruine zoom en top, breedst en opvallendst op grote dekveren; op gespreide vleugel dekveren duidelijk contrasterend met hand- en armpennen. Alula bruinzwart, vrijwel zonder bruine zoom.

STAART Staartpennen donkerbruin, als Kleine Karekiet, met kastanjebruine zoom.

NAAKTE DELEN Iris donkerbruin. Bovensnavel donker hoornkleurig. Ondersnavel lichter, met donkere distale vlek. Duidelijke tongvlekken. Poot licht, ongeveer als eerstejaars Rietzanger.

BIOMETRIE Vleugellengte 64 mm. P8 48.5 mm (handpennen van binnen naar buiten genummerd). Staartlengte 41 mm. Staartroncing (verschil tussen kortste en langste staartpen) 5 mm. Tarsuslengte 21.8 mm. Snavellengte tot bevedering 9.9 mm. Vleugelformule: buitenvlag van p8 versmald, van p7 onduidelijk versmald op c 10 mm van top; p8=vleugeltop; p9=p6/7 (p8>p7>p9>p6); versmalling van binnenvlag ('notch') van p9 12 mm; p10 0.5 mm langer dan langste handpendekveer. Gewicht 10.3 g.

SLEET Hand- en armpennen vrij gaaf.

GEDRAG Zich zowel tegenover Rietzanger als Kleine Karekiet agressief gedragend.

GELUID Niet gehoord.

De ongestreepte bovendelen en de opvallende koptekening deden denken aan Veldrietzanger, maar deze soort kon aan de hand van maten en vleugelformule worden uitgesloten; de vleugel was te lang, de staart was te kort en er was alleen een duidelijke versmalling op de buitenvlag van p8 zichtbaar. De versmalling op p7 was erg onduidelijk en begon ongeveer 10 mm van de top; Veldrietzanger heeft een duidelijke versmalling op zowel p8 als p7 (en soms p6). De top van p9 lag tussen p6 en p7; bij Veldrietzanger ligt de top tussen p3 en p5 (Cramp 1992, Svensson 1992). Ook Struikrietzanger *A dumetorum* kon worden uitgesloten op grond van koptekening, vleugelformule en snavellengte. De enige soorten die nog in aanmerking zouden kunnen komen zijn Indische Veldrietzanger *A concinens*, Mantsjoerijse Veldrietzanger *A tangorum* en vooral (wat verenkleedkenmerken betreft) Zwartbrauwrietzanger *A bistrigiceps*. Deze drie Aziatische soorten hebben echter een kortere, rondere vleugel en een andere vleugelformule (cf Williamson 1968).

Zodoende kreeg het er alle schijn van dat we te maken hadden met een hybride vogel. Een hybride Bosrietzanger x Rietzanger *A palustris* x *schoenobaenus* was minder aannemelijk omdat de vogel een wel erg korte vleugel had en omdat elk spoor van een groenachtige kleur ontbrak. Een hybride Rietzanger x Kleine Karekiet *A scirpaceus* x *schoenobaenus* leek het meest waarschijnlijk. De kleur van de bovendelen kwam ongeveer overeen met een donker gekleurde eerstejaars Kleine Karekiet; vanaf de hals leek de vogel veel op een Kleine Karekiet en vooral de staartvorm vertoonde overeenkomsten. Wat betreft het con-

30 Hybride Rietzanger x Kleine Karekiet / hybrid Sedge Warbler x European Reed Warbler *Acrocephalus schoenobaenus* x *scirpaceus*, Makkum, Friesland, 9 augustus 1997 (Frank Majoor) **31** Hybride Rietzanger x Kleine Karekiet / hybrid Sedge Warbler x European Reed Warbler *Acrocephalus schoenobaenus* x *scirpaceus* (rechts) en Rietzanger / Sedge Warbler (links), Makkum, Friesland, 9 augustus 1997 (Frank Majoor)

Hybride Rietzanger x Kleine Karekiet te Makkum in augustus 1997

trast tussen het donkere centrum en de brede kastanjebruine zoom in tertials en bovenvleugeldeken was de vogel een tussenvorm van Rietzanger en Kleine Karekiet. Beide soorten hebben een versmalling op de buitenvlag van p8; de onduidelijke versmalling die bij deze vogel zichtbaar was op p7 komt soms voor bij Kleine Karekiet (Svensson 1992). Het koppatroon leek op dat van Rietzanger maar verschilde in detail toch duidelijk. De wenkbrauwstreep was ongeveer even lang als bij Rietzanger, maar smaller en witter, vooral boven en achter het oog. De opvallende donkere begrenzing van de wenkbrauwstreep boven het oog was frappant en deed denken aan Veldrietzanger. De gehele kruin kreeg hierdoor echter een vrij donker uiterlijk, ongeveer vergelijkbaar met de koptekening van Rietzanger, maar zonder lichte streping. Andere overeenkomsten met Veldrietzanger waren de snaveltekening en de contrastrijke tekening van tertials en vleugeldeken. Het lijkt daarom raadzaam om bij veldwaarnemingen het bestaan van dergelijke hybriden in het achterhoofd te houden. In hoeverre hybriden Rietzanger x Kleine Karekiet vaker voorkomen is niet bekend. In ieder geval is een soortgelijke vogel gevangen in Laajalahti, Fin-

land, op 7 augustus 1980, later in hetzelfde jaar nog gevolgd door nog twee vangsten en een waarneming van een ongeringd exemplaar (Sharrock 1985; Antero Topp pers meded; cf plaat 32 & tabel 1). Waarschijnlijk waren het jongen uit één nest. Opmerkelijk is de overeenkomst in verenkleed en koptekening, hoewel de wenkbrauwstreep bij de door ons gevangen vogel iets opvallender was en de kruin donkerder. De vleugellengte van de drie Finse vogels was veel langer, namelijk 67 mm. De vleugelformule is wel gelijk (tabel 1). Het vermoeden bestaat dat de vier Finse vogels hybriden Rietzanger x Kleine Karekiet betreffen, maar het zouden ook hybriden Rietzanger x Bosrietzanger of Rietzanger x Struikrietzanger kunnen zijn (Antero Topp pers meded). Cramp (1992) noemt slechts het bestaan van hybriden tussen beide soorten maar verwijst overigens niet naar enig artikel.

Gelet op de tongvlekken en de vrij gave handen armpennen betrof het een eerstejaars vogel (cf Svensson 1992). De herkomst is uiteraard onbekend, maar verondersteld wordt, gezien de vroege vangdatum en de terugvangst een week later, dat het een plaatselijke vogel betrof. Dit lijkt op zich opmerkelijk, omdat de twee soorten

32 Waarschijnlijke hybride Rietzanger x Kleine Karekiet / probable hybrid Sedge Warbler x European Reed Warbler *Acrocephalus schoenobaenus x scirpaceus*, Laajalahti, Finland, 10 augustus 1980 (Antero Topp)

Hybride Rietzanger x Kleine Karekiet te Makkum in augustus 1997

TABEL 1 Biometrie van hybride Rietzanger x Kleine Karekiet / hybrid Sedge Warbler x European Reed Warbler *Acrocephalus schoenobaenus* x *scirpaceus* te Makkum, Friesland, op 9 augustus 1997 en drie waarschijnlijke hybriden Rietzanger x Kleine Karekiet / three probable hybrids Sedge Warbler x European Reed Warbler in Laajalahti, Finland, op 7-10 augustus 1980

	Makkum (1997)		Finland (1980)	
	9 augustus	7 augustus	9 augustus	10 augustus
Vleugel (mm)	64 mm	67	67	67
Staart (mm)	41	52	–	52
Gewicht (gr)	10.3	–	–	11.0
Versmalde buitenvlag	p7 en p8	p8	p8	p8
'Notch' p9 (mm)	12	12	11.5	12
Vleugelformule	p8>p7>p9>p6	p8>p7>p9>p6	p8>p7>p9>p6	p8>p7>p9>p6

zich in het broedgebied agressief tegenover elkaar gedragen (cf Cramp 1992) en zowel Rietzanger als Kleine Karekiet in de omgeving van de Makkumer Zuidwaard ruim vertegenwoordigd zijn, in tegenstelling tot Finland waar Kleine Karekiet zijn noordgrens bereikt.

Wij danken Antero Topp voor het beschikbaar stellen van biometrische gegevens en dia's van de Finse ringvangsten en Lars Svensson voor zijn commentaar op de identificatie van zowel de Nederlandse als de Finse hybriden.

Summary

HYBRID SEDGE x EUROPEAN REED WARBLER AT MAKKUM IN AUGUST 1997 On 9 August 1997, a first-year hybrid Sedge x European Reed Warbler *Acrocephalus schoenobaenus* x *scirpaceus* was trapped at Makkumer Zuidwaard, Friesland. The bird had plain upperparts, like European Reed Warbler *A. scirpaceus*, but a contrasting head pattern with a dark crown and conspicuous supercilium and contrastingly patterned tertials and upperwing-coverts. Paddyfield Warbler *A. agricola* also has a contrasting head and wing pattern but this

species could be excluded by measurements and wing formula.

In Laajalahti, Finland, similar birds were seen and trapped in 1980 (cf plate 32). These were probably also hybrid Sedge x European Reed Warblers, although hybrid Sedge x Marsh Warbler *A. schoenobaenus* x *palustris* or Sedge x Blyth's Reed Warbler *A. schoenobaenus* x *dumetorum* could not be excluded.

The hybrid bird of Makkumer Zuidwaard was retrapped on 16 August 1997. It was probably born in the region, where both Sedge and European Reed Warblers are common breeding birds.

Verwijzingen

- Cramp, S (redactie) 1992. The birds of the Western Palearctic 6. Oxford.
 Sharrock, J T R 1985. Mystery photograph 105. Br Birds 78: 434-437.
 Svensson, L 1992. Identification guide to European passerines. Vierde druk. Stockholm.
 Williamson, K 1968. Identification for ringers 1. The genera *Cettia*, *Locustella*, *Acrocephalus* and *Hippolais*. Derde druk. Tring.

Kees A van Eerde, Levimaat 13, 7991 EB Dwingeloo, Nederland

Wintergevallen van Buidelmees in Nederland

Het eerste geval van Buidelmees *Remiz pendulinus* in Nederland betrof de vondst van een 'onafgemaakt' nest in de Eendenkooi op de Hofmansplaat (bij De Gijster), Brabantse Biesbosch, Made en Drimmelen, Noord-Brabant, in september 1962 (Braaksma 1965). Daarna nam het aantal waarnemingen gestaag toe (cf ten Kate 1968). De eerste meerdaagse gevallen vonden plaats in 1967-68. Van 15 tot 21 oktober 1967 verbleef een Buidelmees in de AW-duinen, Zandvoort, Noord-Holland, en van 29 december 1967 tot 1

januari 1968 een exemplaar in de Groote IJpolder ('Sloterdijk'), Westpoort, Amsterdam, Noord-Holland (cf ten Kate 1968). Na 1981 kwamen Buidelmezen jaarlijks tot broeden, met als maximum 215 paren in 1992. Daarna zakte het aantal broedgevallen tot c 100 in 1995 (van Dijk et al 1997).

Buidelmezen worden in Nederland hoofdzakelijk waargenomen in maart-november. In de wintermaanden (december-februari) is de soort zeldzaam. In het gegevensbestand van het Bijzondere Soorten Project-Niet-Broedvogels (BSP-NB) van SOVON en dat van Dutch Birding (beheerd door Ruud van Dongen) bevinden zich

33 Buidelmees / Eurasian Penduline Tit *Remiz pendulinus*, eerste-kalenderjaar mannetje / first calendar-year male, Verdrongen Land van Saeftinge, Hulst, Zeeland, 24 december 1997 (*Alex Wieland*) **34** Buidelmees / Eurasian Penduline Tit *Remiz pendulinus*, tweede-kalenderjaar mannetje / second calendar-year male, Verdrongen Land van Saeftinge, Hulst, Zeeland, 21 november 1998 (*Alex Wieland*). Zelfde individu als in plaat 33 / same individual as in plate 33

TABEL 1 Wintergevallen van Buidelmees *Remiz pendulinus* in Nederland / Winter records of Eurasian Penduline Tit *Remiz pendulinus* in the Netherlands

Datum	Aantal	Plaats
29 dec 1967 t/m 01 jan 1968	1	Groote IJpolder, Amsterdam, Noord-Holland
07 feb 1987	2	Schotsman, Noord-Beveland, Zeeland
23 februari 1988	1	Geesterambacht, Alkmaar, Noord-Holland
13 jan 1989 t/m 23 jan 1989	5	Verdronken Land van Saeftinge, Hulst, Zeeland
06 januari 1990	2	Oostvaardersdijk, Almere, Flevoland
09 februari 1990	1	Lauwersoog, Groningen
19 feb 1992	1	Harderbroek, Zeewolde, Flevoland
28 feb 1992	1	Oostvaardersplassen, Lelystad, Flevoland
19 december 1992	1	Korendijkse Slikken, Zuid-Holland
26 februari 1995	1	Knardijk, Lelystad, Flevoland
26 feb 1996	4	Dollard, Reiderland, Groningen
10 jan 1997	1	Soelekerkeplaat, Veere, Zeeland
01 dec 1997 t/m 22 feb 1998	4	Verdronken Land van Saeftinge, Hulst, Zeeland

in totaal tot en met februari 1998 13 winterwaarnemingen (25 vogels). Deze winterwaarnemingen worden in tabel 1 samengevat.

Het aantal overwinterende Buidelmezen ligt waarschijnlijk hoger dan het aantal waarnemingen doet vermoeden. Een deel van de waarnemingen is verricht in 'grote rietvelden' waar het lastig zoeken is naar kleine vogels. Een ander deel is gedaan in buitendijkse terreinen. Deze terreinen zijn vaak afgesloten voor het publiek en bij tellingen gaat de aandacht hier vooral uit naar grote vogels (zoals ganzen, eenden en steltlopers). De waargenomen Buidelmezen in Zeeland zijn onder meer gezien in groepjes met Pimpelmezen *Parus caeruleus* en Baardmannen *Panurus biarmicus*, terwijl ze hier in het najaar alleen in groepjes met soortgenoten worden gezien.

Een deel van de waarnemingen van Buidelmees in september-november heeft waarschijnlijk betrekking op buitenlandse broedvogels. Dit vermoeden wordt ondersteund door het feit dat er ringterugmeldingen zijn van vogels die oostelijk van Nederland zijn geringd (Speek et al 1996). De geografische herkomst van de Buidelmezen die in december-februari zijn waargenomen is nog onbekend.

Een groot deel van de Nederlandse broedvogels overwintert onder meer in Zuidwest-Frankrijk, met name in het mondingsgebied van de Gironde (van Diermen 1996, Speek et al 1996). Hier is de laatste decennia een toename van het aantal overwinterende Buidelmezen geconstateerd, van enkele in 1977/78 tot c 1000 in 1987/88 (Yeatman-Berthelot 1991). Het voedsel bestaat hier voornamelijk uit rietzaden en wilgenknoppen (van Diermen 1996, Speek et al 1996).

De laatste decennia is Buidelmees in Europa sterk in aantal toegenomen en heeft de soort zijn broedareaal in westelijke en in noordelijke richting uitgebreid. De westgrens van het broedgebied ligt tegenwoordig aan de westzijde van het vasteland van Europa. Noordelijk broedt de soort tot in Finland (Cramp & Perrins 1993).

Summary

WINTER RECORDS OF EURASIAN PENDULINE TIT IN THE NETHERLANDS Up to the winter of 1997/98, 13 winter records of Eurasian Penduline Tit *Remiz pendulinus* were established in the Netherlands. These records (involving 25 individuals) are summarized in table 1. After the first record of Eurasian Penduline Tit in the Netherlands in September 1962, the number of records increased gradually. It is now a regular breeding bird, with the numbers ranging between 100 (1995) and 215 pairs (1992).

Verwijzingen

- Braaksma, S 1965. Een nestvondst van de Buidelmees (*Remiz pendulinus*) in de Brabantse Biesbosch in december 1962. Limosa 38: 6-12.
- Cramp, S & Perrins, C M (redactie) 1993. The birds of the Western Palearctic 7. Oxford.
- van Diermen, J 1996. Terugmeldingen. Op het Vinkentouw 80: 14-15.
- van Dijk, A J, Hustings, F, Sierdsema, H & Meijer, R 1997. SOVON broedvogelverslag 1995. Beek-Ubbergen.
- ten Kate, C G B 1968. Nieuwe waarnemingen van de Buidelmees (*Remiz pendulinus*) in ons land. Limosa 41: 27-30.
- Speek, G, van Diermen, J & van den Brink, B 1996. Terugmeldingen. Op het Vinkentouw 81: 18-19.
- Yeatman-Berthelot, D 1991. Atlas des oiseaux de France en hiver. Parijs.

Brieven

Identification of alleged juvenile Pontic Gull in the Netherlands in September 1997

A juvenile gull moulting to first-winter plumage at Nieuwe Waterweg, Rozenburg, Zuid-Holland, the Netherlands, on 1 September 1997 was photographed by Norman van Swelm who identified it as a Pontic Gull *Larus cachinnans cachinnans* (Dutch Birding 19: 319, plate 325, 1998). In my opinion, however, the characteristics of this bird are more often found in Mediterranean Yellow-legged Gull *L. michahellis michahellis*. Upon request of the editors of Dutch Birding, I have made some comments, for which I also used a second photograph of the bird at rest.

The difficulty of commenting on gull photographs is that in the field the observer relies on a full suite of plumage and structural characters, which are very often not fully visible in a couple of images. In this case, the profile at rest and details of the upperparts and closed wings are hard to assess. With that caveat in mind, I will comment simply on what can be seen.

Plate 35

Nothing especially pro-*cachinnans* can be seen in the photograph of the bird at rest. The bird looks rather long-necked and long-legged but not more than an alert *michahellis*. The bill-and-head shape looks more *michahellis*-like than *cachinnans*-like with what appears to be a hooked tip and fairly obvious gonydeal angle (for example, compare Br Birds 90: 373, plate 104-105, 1997). The body shape – although hard to assess – does look rather ‘heavy-breasted’ and overall more broad and barrel-shaped than the often more slender *cachinnans*.

Just visible is a couple of juvenile scapulars with (on one feather) two obvious ‘notches’. *Michahellis* regularly shows such notching (often a particularly prominent single squarish notch), while *cachinnans* is most commonly pale-fringed only around juvenile scapulars, only rarely or uncommonly showing any obvious notching.

The lesser and median coverts look a little messy with apparently some broader pale indentations. This is typical of *michahellis*, *cachinnans* more commonly showing a simple pattern of

35-36 Presumed Yellow-legged Gull / vermoedelijke Geelpootmeeuw *Larus michahellis*, Nieuwe Waterweg, Rozenburg, Zuid-Holland, Netherlands, 1 September 1997 (Norman D van Swelm)

dark-centred coverts with thin pale fringes in neat rows giving the 'wet-combed effect' in fresh plumage (cf Br Birds 90: 372, plates 100 & 102, 1997).

The 'greater-covert bar' looks half dark (on the outer/lower side) and half pale (on the inner/upper side). Most *cachinnans* have more dark-based coverts towards the inner side, creating a complete dark band along the bases of the greater coverts.

Some *cachinnans* have pale inner greater coverts but normally only three or four feathers; in this case, it looks (although hard to assess) more like 6-7 feathers covering half the greater-covert bar, which is not normal in western *cachinnans*. Tertiaries and primaries are not properly discernable.

Plate 36

The previously published photograph (Dutch Birding 19: 319, plate 325, 1998, repeated here) of the bird in flight points me most to *Michahellis*. Structurally, the bill looks rather deep, blunt-ended with hooked-tip appearance and strong gonydeal angle. Some (male) *cachinnans* can be thicker-billed than often depicted but the bill shape remains rather contourless, often with a more tapered tip. The wing shape, although a little risky to assess in such an action shot, does look particularly wide or broad across the inner half (arm) and overall broad and paddle-shaped.

I would favour *Michahellis* in this much more than *cachinnans* which tends to show a long and especially narrower wing shape. The underwing-coverts are immediately more typical of *Michahellis* than *cachinnans* with denser dark areas of feathering with paler bases/gaps in feathering creating dark 'rows' (cf Br Birds 90: 372, plate 101, 1997, and also David Quinn's illustration at the top left corner in Br Birds 90: 40, 1997). When showing darker patterns, *cachinnans* tends to have a 'spotted' appearance on a pale background.

First-year *cachinnans* often shows obviously pale inner webs to the outer primaries, even at the bases of the outermost feathers (visible from the underside of the wing). The outer primaries of this bird are darker to the bases of the inner webs and the overall pattern of the underwing could be at the very least described as normal for *Michahellis* and quite exceptional for *cachinnans*.

I am ambivalent about the tail-band, which looks rather narrow; both forms vary considerably in the width of the tail-band.

In conclusion, the suite of characters which are visible in the photographs appears normal for *Michahellis*. If the bird is a *cachinnans*, then this individual is showing a number of characters which in combination are not normally associated with this taxon.

Martin Garner, 35 Meeting House Lane, Lisburn, Antrim BT27 5BY, Northern Ireland

The record was considered by the Dutch rarities committee (CDNA) and rejected as Pontic Gull; the CDNA concluded that the bird showed no diagnostic features for Pontic Gull and showed features normal for Yellow-legged Gull (Wim Wiegant in litt). EDITORS

DBA-nieuws

Zeldzame vogels van Nederland De Dutch Birding Association (DBA) publiceert ter gelegenheid van haar 20-jarige jubileum het boek *Zeldzame vogels van Nederland*. Ter gelegenheid van het 10-jarige jubileum van de DBA werd eveneens een boek uitgebracht, *Vogels nieuw in Nederland* (1990), dat bestond uit een bundeling van in 1979-90 in Dutch Birding gepubliceerde artikelen over ontdekkingen van nieuwe soorten in 1969-89. Het nieuwe boek is geschreven door Arnoud van den Berg en Cecilia Bosman en uitgegeven door DBA, GMB Uitgeverij en KNNV in samenwerking met Nederlandse Ornithologische Unie (NOU) en Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland (SOVON). Het is niet alleen aanzienlijk dikker

(400 A4-pagina's) en rijker geïllustreerd (geheel in kleur) maar ook een echt naslagwerk. Van alle in 1800-1998 in Nederland vastgestelde soorten wordt de status en het maandelijkse voorkomen behandeld. De nadruk ligt echter op de meer dan 210 zeldzame taxa waarvan waarnemingen in een of meer jaren na 1989 door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) werden beoordeeld. In het boek worden alle besluiten van de CDNA maar ook die van de Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA) gevolgd. Het boek laat zo de aan het eind van de 20e eeuw bestaande kennis en inzichten zien over identificatie, taxonomie, status en herkomst van zeldzame soorten.

Bij zeldzame taxa wordt gedetailleerde informatie gegeven over alle aanvaarde gevallen in de afgelopen twee eeuwen, met talloze literatuurverwijzingen en c 800 kaarten, diagrammen en figuren. Alle gepubliceerde CDNA-jaarverslagen (tot en met 1996) zijn verwerkt en waarnemingen in 1997-99 zijn afzonderlijk toegevoegd indien ze inmiddels door de CDNA werden aanvaard of wanneer documentatie voorhanden was in de vorm van een gepubliceerde foto, geluids- of video-opname. De soortteksten bieden in de regel een samenvatting van het werelddareaal, informatie over beoordelingsperiodes en een korte analyse van veranderingen in aantal of van het voorkomen in buurlanden. Bij de meeste zeldzame soorten vindt men een jaardiagram waarin de beoordelingsperiode en het aantal gevallen per jaar zijn te zien; een diagram waarin alle gevallen per maand (of soms 10-daagse perioden) zijn gerangschikt; en een verspreidingskaart waarin alle gevallen nauwkeurig staan aangestipt. Vrijwel iedere zeldzame soort wordt geïllustreerd door één of twee (soms zelfs drie) in Nederland gemaakte kleurenfoto's. Deze foto's, de beste beschikbaar van de betreffende soorten, zijn niet alleen interessant uit historisch oogpunt maar vormen ook een interessante aanvulling op determinatiewerken. In totaal bevat het boek 317 foto's van 91 fotografen, waarvan ten minste 11 inmiddels niet meer in leven zijn. Alle fotobijschriften bevatten nauwkeurige informatie over plaats (inclusief gemeente), datum en leeftijd en geslacht. De oudste foto is die van de Bandijsvogel *Ceryle alcyon* uit december 1899 door Herman ter Meer en de meest recente is die van de Dwergaalscholver *Microcarbo pygmeus* uit januari 1999 door René Pop.

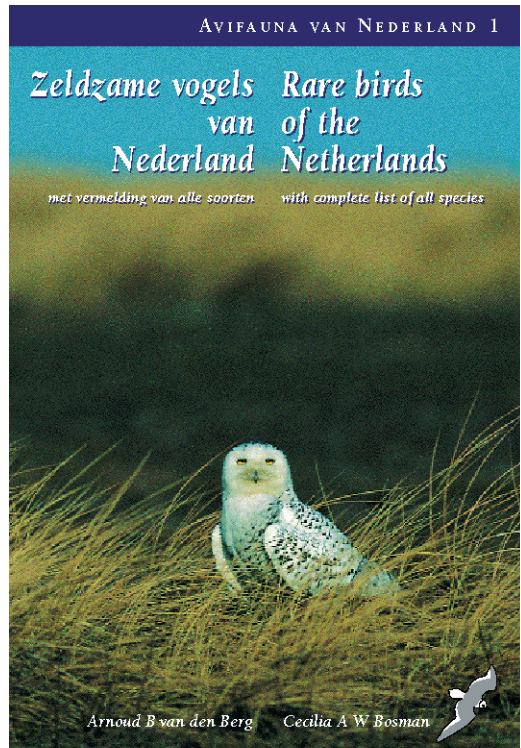
Het voorwoord van K H Voous en de inleidende hoofdstukken zijn in het Nederlands geschreven met een uitgebreide Engelse samenvatting. De rest van het boek is tweetalig waarbij de Engelse en Nederlandse teksten identieke informatie geven. Het boek bevat naast de soortteksten allerlei andere belangwekkende onderwerpen. Zo is er een tabel met alle 168 nieuwe soorten voor Nederland in de 20e eeuw waarin maand, plaats en voornaamste literatuurverwijzing worden vermeld en geïllustreerd door een kaart met de gemeenten waar twee of meer nieuwe soorten werden ontdekt. Verder is er een kaart met de beste gemeenten voor zeldzaamheden; een tabel met alle 57 nieuwe broedvogelsoorten in de 20e eeuw; overzichten van zeldzame soorten die in de afgelopen eeuw in aantal toe- of afnamen; aparte hoofdstukken over geïntroduceerde soorten en 'escapes'; een volledige checklist van alle Nederlandse soorten; en bijzonder uitgebreide registers van Nederlandse, Engelse en wetenschappelijke namen.

Na de drie delen van *De Nederlandsche vogels* door Eykman et al (1936-49) was de *Avifauna van Nederland* door Kist et al (1970) lange tijd het enige werk geweest waarin de gehele Nederlandse avifauna werd besproken. Dat werk bleek echter al spoedig te beknopt en werd door herzieningen onbruikbaar. Sindsdien waren er slechts avifaunistische lijsten zoals die door Gerald Oreel (*Dutch Birding* 2: 41-47, 82-

104, 1980), de verschillende edities van *Lijst van Nederlandse vogelsoorten* door van den Berg (1987-94) en *Lijst van Nederlandse vogels* door van den Berg & Bosman (1994-96) en de herziening voor 1800-1979 door Edward van IJendoorn, Jan van der Laan & CDNA (*Dutch Birding* 18: 157-202, 1996).

Tijdens het schrijven van het boek bleek dat de NOU en SOVON interesse hadden om deel te nemen aan het project. Dit resulteerde in een samenwerking waarin werd overeengekomen om aansluitend op *Zeldzame vogels van Nederland* een tweede deel te produceren, *Schaarse en algemene vogels van Nederland*, geproduceerd door NOU en SOVON in samenwerking met DBA, GMB Uitgeverij en KNNV. Daarom staat er alleen bij schaarse en algemene soorten die vroeger wel maar sinds 1989 niet meer zeldzaam werden geacht in *Zeldzame vogels van Nederland* aanvullende informatie over bijvoorbeeld de eerste waarnemingen of eerste broedgevallen. Een van de voordelen van deze samenwerking is dat er bij de belangrijkste ornithologische organisaties van Nederland, DBA, NOU en SOVON, voor het eerst sinds 20 jaar overeenstemming zal ontstaan over naamgeving en taxonomie.

Het eerste deel, *Zeldzame vogels van Nederland*, verschijnt in april 1999 (ISBN 90-74345-13-1); de winkelprijs (NLG 79.90) is opmerkelijk laag gezien de *full-colour* productie, de talloze illustraties en de grote

hoeveelheid informatie. Voor abonnees van Dutch Birding geldt zelfs een extra korting (prijs NLG 69.90). Hopelijk zullen beide standaardwerken voor iedere vogelaar en natuurliefhebber een onmisbare informatie- en inspiratiebron vormen voor nieuw avifaunistisch onderzoek in Nederland. Nederlandse en Belgische abonnees van Dutch Birding kunnen het boek bestellen en betalen door middel van de met dit nummer meegezonden acceptgiro.

Rare birds of the Netherlands On occasion of the 20th anniversary of the Dutch Birding Association, *Rare birds of the Netherlands*, a full-colour book of 400 pp (A4 size), will be published in April 1999. This well-illustrated work of reference written by Arnoud van den Berg and Cecilia Bosman presents the status and monthly occurrences of all 468 species recorded in the Netherlands from 1800 to January 1999. In the book, all decisions by both the Dutch rarities committee (CDNA) and the Dutch committee for avian systematics (CSNA) are followed. As a result, the book reflects the knowledge and perception about identification, taxonomy, status and provenance of rarities at the end of the 20th century.

Extensive information is given for more than 210 rare (sub)species, which are defined as those considered by CDNA in at least one of the years of the 1990s (and including those only recorded in 1800-1989). The remaining scarce and common species are treated concisely and will be extensively covered in a second volume to be produced by Nederlandse Ornithologische Unie (NOU) and Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland (SOVON).

Apart from the foreword by K H Voous and the introductory chapters, which are in Dutch and extensively summarized in English, all texts are both in Dutch and English. Even more, all rarity records are listed in English only, with full information on, for instance, dates, localities (including municipality and province), plumage, and literature references. The rare species texts are accompanied by c 800 maps and diagrams and 317 rarity photographs, all from the Netherlands and the best of each species. The oldest photograph is that of the Belted Kingfisher *Ceryle alcyon* in December 1899 by Herman ter Meer and the most recent one is that of the Pygmy Cormorant *Microcarbo pygmeus* in January 1999 by René Pop.

Apart from the species accounts, other interesting items in the book include, for instance, a table offering information on place, date and prime literature reference of all 168 new species since 1896; a table listing all 57 new breeding species since 1900; maps showing municipalities with more than one new species since 1896 and those with most rarity records; chapters on introduced species and on escapes; a full checklist of all Dutch species; and extensive indices of Dutch, English and scientific names.

The detailed information on two centuries of bird recording in the Netherlands is of interest for hard-core birders who want to know exactly when and where rare species have been recorded as well as for other

ornithologists working on, for instance, regional bird books or the distribution, decrease or increase of certain species. Dutch Birding subscribers outside the Netherlands and Belgium can order a copy by following the payment instructions in the leaflet sent with this issue.

DBA-vogelweek op Texel in najaar 1998 De DBA-vogelweek werd afgelopen najaar gehouden van zaterdag 12 tot en met zaterdag 19 september 1998. Werd de vorige DBA-vogelweek al beschouwd als een experiment vanwege de vroege datum, deze week moet dan gezien zijn als 'pure zelfmoord'. Een en ander kwam tot uiting in het relatief geringe aantal deelnemers maar gelukkig niet in het aantal en de kwaliteit van de soorten. Zo werden tijdens de week de volgende zeldzaamheden waargenomen: Vale Pijlstormvogel *Puffinus mauritanicus*, Blonde Ruiters *Tryngites subruficollis*, Poelsnip *Gallinago media*, Bergfluits *Phylloscopus bonelli* en Dwerggors *Emberiza pusilla*. Ook (wat) minder zeldzame soorten maakten hun opwachting: Krooneend *Netta rufina*, ten minste twee Kuifaalscholvers *Stictocarbo aristotelis*, Zwarte Ooievaar *Ciconia nigra* (op enkele meters), Morinelplevier *Charadrius morinellus*, Temmincks Strandloper *Calidris temminckii*, Poelruiter *Tringa stagnatilis*, Grauwe Franjepoten *Phalaropus lobatus*, Kleinste Jager *Stercorarius longicaudus*, Vorkstaartmeeuwen *Larus sabini*, Pontische Meeuw *Larus cachinnans*, Draaihalzen *Jynx torquilla*, twee Sperwergrasmussen *Sylvia nisoria*, enkele Bladkoningen *Phylloscopus inornatus* (de eerste uit zee komend), Grauwe Klauwieren *Lanius collurio* en diverse Ortolanen *Emberiza hortulana*. We hadden gedurende de week het geluk twee 'falls' van zangvogels mee te maken, de eerste op dezelfde zondag dat de zuidelijke helft van Nederland onder water liep. De bosjes en velden 'leefden' van de grote aantallen Gekraagde Roodstaarten *Phoenicurus phoenicurus*, Tapuiten *Oenanthe oenanthe*, Fitissen *P trochilus* en Bonte Vliegenvangers *Ficedula hypoleuca*. Er waren naast de dagen met mooi weer ook enkele dagen met veel (maar gelukkig gunstige) wind. Die leverden behalve 1000en Noordse Stormvogels *Fulmarus glacialis* onder meer Grauwe Pijlstormvogels *P griseus*, Noordse Pijlstormvogels *P puffinus*, Vale Stormvogeltjes *Oceanodroma leucorhoa* en de vier soorten jagers op.

Vrijwel iedere avond was er een lezing. De 'meeuwenlezing' van Detlef Gruber was bijzonder interessant en zeker een stimulans voor de meeuwenfanaten. De voordracht van Gerald Oreel over de herkenning van gele kwikstaarten *Motacilla* bevestigde het feit dat er op dit gebied nog veel werk verzet moet worden. George Sangster kreeg met het fylogenetische soortbegrip een 'zwarte aanval' te verduren van een delegatie van het NOU-bestuur. Echter, deze werd vakkundig gepareerd en nageblust met bier. De overige lezingen van Arnoud van den Berg (Marokko), Ruud Kampf (Oman) en René Pop (India) werden eveneens druk bezocht en goed gewaardeerd. De traditionele 'mystery bird competitie' (door Nils van Duivendijk en Diederik Kok) werd dit jaar gewonnen door Dick Groenendijk (23 van de 30

goed). Tweede werd Alex Smets met 19 goed. Boekhandel Van den Berg uit Katwijk had twee 'Sternsgidsen' ter beschikking gesteld voor de winnaars. De 'big day' op donderdag werd gewonnen door het team bestaande uit Jeroen de Bruin, Nils van Duivendijk, Diederik Kok en Han Zevenhuizen, met in totaal 121 soorten. Niet onvermeld mag blijven dat dit hardwerkende team gedurende de week achtereenvolgens een Spervergrasmus, de Bergfluit, de Blonde Ruiter en de Poelsnip ontdekte! Al met al kan deze door de DBA en het Texel Birdwatching Center georganiseerde week zeker een succes genoemd worden. Achteraf bleek het zelfs de beste vogelweek van het hele afgelopen najaar.

AREND WASSINK & GIJSBERT VAN DER BENT

DBA-vogeldag op 6 februari 1999 Tussen de 250 en 275 mensen hebben 6 februari jongstleden de DBA-vogeldag in Utrecht bezocht. Vanaf 09:00 konden de bezoekers al terecht bij de stands, die dit jaar verspreid waren over een groot oppervlak, wat de doorstroming zeer ten goede kwam. Iedere betalende bezoeker kreeg een Dutch Birding-draagtasje, met daarin een sticker, een pen en een formulier voor de 'mystery bird-competitie'; een cadeautje in verband met het 20-jarige bestaan van de DBA. SOVON was een van de nieuwe gezichten op de beursvloer. Ook de DBA-stands met Internet en merchandising moeten in dit verband genoemd worden. De CDNA-stand is een blijvertje gebleken, en was nu zelfs voorzien van diaprojector en geluidsinstallatie. Opvallend was verder de verschijning van het eerste (gratis) nummer van 'Global Twitching' van de Club 4500, een nieuwe loot aan de DBA-stam.

In zijn openingswoord ging DBA-voorzitter Gijsbert van der Bent in op de 'zware jaren' die twitchend Nederland nog te wachten staan, door de ontwikkelingen in de systematiek, de problemen met 'escapes' en de steeds complexer wordende determinatieproblemen. Hij pleitte voor verdieping van de hobby, specialisatie én het nemen van een Atlasblok, 'local patch', teltraject, inventarisatiekavel of anderszins onderzoeksgebied, die recentelijk soorten als Dwergaalscholver *Microcarbo pygmeus*, Giervalk *Falco rusticolus*, Witstaartkievit *Vanellus leucurus* en Struikrietzanger *Acrocephalus dumetorum* hebben opgeleverd. Een Ross' Meeuw-speldje van de hand van Carl Derks werd 'uitgereikt' aan de afwezige Klaas Eigenhuis voor zijn buitengewoon hoge score in 1998. Nog niemand kan zeggen hoe groot die score precies is, maar een die ligt tussen 325 en 335 soorten in een jaar mag gerust indrukwekkend genoemd worden.

De Amerikaan Jon Dunn had een zware dag, want hij moest maar liefst drie lezingen verzorgen. Zijn lezing over alle (op één na!) Noord-Amerikaanse zangertjes maakte eens te meer duidelijk wat we in Europa missen, in de broedtijd en helaas ook in de trektijd. De 'mystery bird-competitie' werd dit jaar gepresenteerd door Gunter De Smet en Dominique Verbelen uit België. Winnaar werd Nils van Duivendijk met 15 van de 35 goed, vier hadden er 14 goed en vijf 13 goed. De wedstrijd werd door velen als erg moeilijk ervaren,

maar de samenstellers meldden doodleuk dat in België scores van 27 en 28 goed werden gehaald!

Door opnieuw Jon Dunn werden de geheugens van de deelnemers opgefrist tijdens zijn lezing over Amerikaanse 'peeps & dowitchers'. Jammergenoeg kwam de gehoopte discussie met de zaal tijdens zijn verhaal over Amerikaanse meeuwen niet echt van de grond. Was de zaal wellicht ook een beetje 'meeuwen-moe'? Dat zou niet onbegrijpelijk zijn; hoe meer kennis er wordt vergaard, hoe ingewikkelder de meeuwenmaterie lijkt te worden.

Ook dit jaar was het slotakkoord van de dag weer zeer genietbaar. Gerald Driessens presenteerde een goed en verzorgd overzicht van de Belgische zeldzaamheden in 1998, met fraai diamateriaal en enkele verrassingen zoals Zeearend *Haliaeetus albicilla* en Bijeneter *Merops apiaster*. Vaste Jaaroverzicht-goeroe Wim Wiegant was na afwezigheid in 1998 dit jaar weer van de partij. Ditmaal met een multimediashow, inclusief geluid en video. Tussen al het cabareteske geweld vielen ook hier enkele verrassingen te noteren. Wat de denken van de zes Vale Gieren *Gyps fulvus* over Zeeuws-Vlaanderen, een Lanner *F. biarmicus* op video en een buitengewoon sympathieke juveniele Baltische Meeuw *Larus fuscus* in Limburg? En werd er nu ook een veldwaarneming van een Velddrietzanger *A. agricola* ingediend?

Gezien de opkomst en de enthousiaste reacties van de bezoekers kunnen we zeker spreken van een zeer geslaagde dag. Het bestuur bedankt met name Arjan van Egmond voor de standorganisatie, 'operator' Leo Heemskerk voor de diabegeleiding, Arnold Meijer voor de merchandising, Gerald Oreel voor de programma-voorbereiding en 'good old' Ed en Jo Goes en Marjolein Tiemstra voor de catering. GIJSBERT VAN DER BENT

Dutch Birding-videojaaroverzicht 1998 Op de DBA-dag op 6 februari 1999 vond de presentatie plaats van het vierde Dutch Birding-videojaaroverzicht. Deze video bevat opnames van ruim 50 soorten en heeft een lengte van bijna 2 uur en biedt daarmee een compleet overzicht van alle ornithologische hoogten uit 1998. Alle 'toppers' van 1998 zijn uitvoerig vastgelegd, zoals de Witstaartkievit *Vanellus leucurus*, Giervalk *Falco rusticolus*, Grijs Wouw *Elanus caeruleus*, Zwartkeellijster *Turdus ruficollis atrogularis*, Dwergooruil *Otus scops* (alleen geluid!), Roodkeelstrandloper *Calidris ruficollis*, Steltstrandloper *Micropalama himantopus*, Siberische Strandloper *C. acuminata* en Raddes Boszanger *Phylloscopus schwarzi*. Ook enkele dwaalgasten die te ver weg zaten voor foto's konden niet ontsnappen aan het Dutch Birding-videoteam, zoals de Kleine Geelpootruiter *Tringa flavipes* en Blonde Ruiter *Tryngites subruficollis*. Het Dutch Birding-videojaaroverzicht 1998 is een uitgave van Plomp Digital Video in samenwerking met de Dutch Birding Association en Cursorius Photo & Video Library. De band bevat opnames van Marc Plomp, Leo Boon, Chris Groenendijk, Rob ter Ellen en Ed Opperman; Arnoud van den Berg verzorgde bij alle soorten een gesproken toelichting. De video is te bestellen door overmaken van

NLG 50.00 (portvrij tot 1 april 1999, na 1 april NLG 55.00) op rekeningnummer 899007287 ten name van Plomp Digital Video, Wetering 7, 3461 JA Linschoten, Nederland, ovv 'video DBA98' en naam en adres. De videojaaroverzichten over 1997 en 1996 zijn op dezelfde wijze te bestellen voor NLG 55.00 per stuk ovv 'video DBA97' of 'video DBA96'.

Dutch Birding video year review 1998 The fourth Dutch Birding video year review was recently published. It contains almost two hours of video footage of over 50 rare bird species observed in the Netherlands in

1998, including all major ornithological events such as the White-tailed Laving *Vanellus leucurus*, Gyr Falcon *Falco rusticolus*, Black-shouldered Kite *Elanus caeruleus*, Black-throated Thrush *Turdus ruficollis atrogularis*, European Scops Owl *Otus scops* (sound only!), Red-necked Stint *Calidris ruficollis*, Stilt Sandpiper *Micro-palama himantopus*, Sharp-tailed Sandpiper *C acuminata* en Radde's Warbler *Phylloscopus schwarzi*. The video costs NLG 50.00 (c EUR 22.50), excluding p&p, and can be obtained by contacting Marc Plomp, Plomp Digital Video, Wetering 7, 3461 JA Linschoten, Netherlands, telephone +31-348433730.

Aankondigingen & verzoeken

Atlasproject Nederlandse broedvogels In het voorjaar van 1998 is het veldwerk voor de nieuwe Nederlandse broedvogelatlas van start gegaan. Ook in 1999 en 2000 wordt er geteld. De resultaten van dit mega-project worden vastgelegd in een medio 2002 te verschijnen 'Nieuwe atlas van de Nederlandse broedvogels'.

Het veldwerk voor de nieuwe atlas is zo opgezet dat een goede vergelijking met de oude broedvogelatlas mogelijk is, terwijl daarnaast meer aandacht aan het kwantitatieve aspect wordt besteed. Om een beeld te krijgen van de dichtheid van gewone soorten worden

in elk atlasblok van 25 km², acht kilometerhokken twee maal een uur speciaal onderzocht. De resultaten hiervan vormen de basis voor de dichtheidskaarten. Daarnaast dient van elk atlasblok een zo compleet mogelijke soortenlijst opgesteld te worden. Van landelijk gezien schaarse soorten wordt een aantalschatting voor het hele atlasblok gevraagd.

De start van het Atlasproject is veelbelovend: bijna 600 van de 1680 Atlasblokken zijn al onderzocht en dit jaar zullen er weer ettelijke honderden bekeken worden. Voor 346 blokken is nog geen teller gevonden (zie kaart). Graag nodigen we actieve DBA'ers uit om een blokje voor hun rekening te nemen!

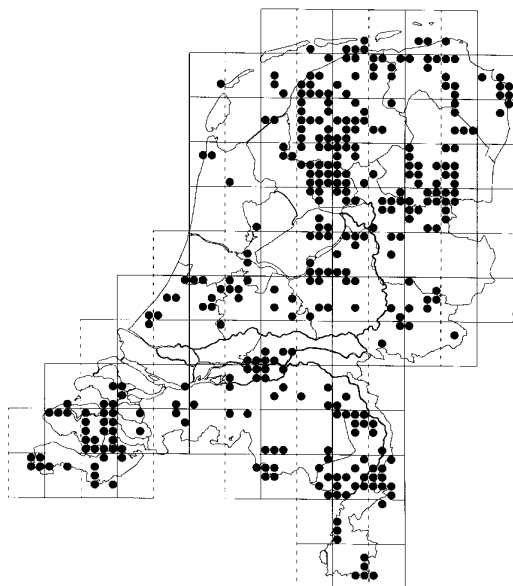
Verder zijn aanvullende waarnemingen welkom uit alle atlasblokken (dus ook uit de blokken die al geteld zijn). Het is immers erg belangrijk dat we voor elk blok straks met een complete soortenlijst en goede schattingen van de schaarse soorten voor de dag komen! Speciale kaarten voor aanvullende waarnemingen zijn bij SOVON kosteloos te bestellen. Wie wil weten welke soorten al gevonden zijn in een bepaald atlasblok kan die gegevens bij SOVON opvragen. Met behulp van die informatie kun je gericht aan de slag.

We hopen dat menig DBA'er zich na lezing van dit verhaal geroepen voelt om een bijdrage aan het atlasproject te leveren. Zeg nou zelf: het zou toch zonde zijn als alle in de DBA verzamelde veldkennis niet in de atlas terecht zou komen...

Wie meer wil weten of wie een bijdrage wil leveren aan het atlasproject kan contact op nemen met: Jan-Willem Vergeer of Peter Eekelder, SOVON Vogelonderzoek Nederland, Antwoordnummer 2505, 6573 EN Beek-Ubbergen, Nederland, telefoon 024-6848111. Meer informatie en wat eerste resultaten vind je op de SOVON-homepage <http://www.sovon.nl> en in SOVON-nieuws.

Records of Pallas's Gull in Cyprus An analysis of Pallas's Gull *Larus ichthyaeus* occurrences on Cyprus is being carried out by Bob Frost and Peter Flint. They would be grateful for unpublished records of this spe-

346 atlasblokken waarvoor nog geen teller is gevonden

cies from Cyprus, giving the location, date and time, number of birds and, if possible, weather conditions. All records will be acknowledged. These should be sent to: Robert Frost, 'Yelkouan', 14 Chaucer Way, St Ives, Huntingdon, Cambridgeshire PE17 4TY, UK.

Records of House Crow As part of an ongoing programme to monitor the worldwide dispersal of House Crow *Corvus splendens*, records are requested of sightings and status of this species outside its known range, ie, the Indian subcontinent, Malaysia, inhabited areas of the Arabian coast, Eilat, Suez, coastal Kenya, Zanzibar and Dar-es-Salaam, Durban and, now of course, the Netherlands (cf Dutch Birding 20: 291-295, 1998). House Crows have turned up in small numbers elsewhere but in most cases their present status is unknown. As they spread mainly by ship, often over considerable distances, it is possible that they could appear at almost any port and particularly those close to established populations, eg, Sumatra, Borneo, Madagascar or the Mediterranean coast. Please contact:

Colin Ryall, School of Environmental Management, Farnborough College, Boundary Road, Farnborough, Hampshire GU14 6SB, UK, telephone +44-1252-407220, fax +44-1252-407212, e-mail c.ryall@farn-ct.ac.uk.

Winter records of Ring Ouzel As part of a study to elucidate the migratory movements of Ring Ouzel *Turdus torquatus*, we would be grateful to receive reports of sightings of this species between September and April from any geographical region, but particularly from southern Spain and north-western Africa. As detailed information as possible would be invaluable on location, date, number of birds, type of activities, feeding, habitat and whether flocking with other species. Records of any year would be appreciated. Please contact: Colin Ryall, School of Environmental Management, Farnborough College, Boundary Road, Farnborough, Hampshire GU14 6SB, UK, telephone +44-1252-407220, fax +44-1252-407212, e-mail c.ryall@farn-ct.ac.uk.

Recensies

IRISH RARE BIRD COMMITTEE 1998. *Checklist of the birds of Ireland*. Birdwatch Ireland, Ruttledge House, 8 Longford Place, Monkstown, Dublin, Ireland, e-mail bird@indigo.ie. 40 pp. ISBN 1-899204-10-5. GBP 5.00.

This booklet lists all 424 bird species recorded in Ireland up to 31 December 1996. Produced by the Irish Rare Birds Committee, it is well-researched and authoritative. The status of each species is summarized giving an indication of breeding status, seasons and months in which it occurs and its degree of relative abundance. Annotations of rare species include the number of records, and years and months of occurrence. Full details are given for extreme rarities with five or less records. A useful bibliography of the most important books on the ornithology of Ireland is included. This is a most helpful publication which will be warmly welcomed by both local birders and occasional visitors. GEORGE SANGSTER

RICHARD GRIMMETT, CAROL INSKIPP & TIM INSKIPP 1998. *Birds of the Indian subcontinent*. Christopher Helm/A&C Black, 35 Bedford Row, London WC1R 4JH, UK. 888 pp. ISBN 0-7136-4004-9. GBP 50.00.

Finally there is a complete and beautifully illustrated book dealing with the birds of the Indian subcontinent (Bangladesh, Bhutan, India, the Maldives, Nepal, Pakistan and Sri Lanka). C 1300 species have occurred in this region, almost a ninth of which is endemic. This

impressive number is due to the great diversity of habitats in the subcontinent, the consequence of its extreme climatic variation and altitudinal range and its position at the crossroads of several biogeographical realms.

The book starts off with several fairly brief introductory chapters (29 pages). These include information on the history of ornithology in the subcontinent, climate, habitats, the region's importance for birds, migration, conservation, useful addresses and a glossary. These pages offer a crash course in Indian ornithology. Next are no less than 153 colour plates and 514 pages of species texts. Besides a few species that were discovered in the subcontinent very recently, every species is illustrated. Various plumages and subspecies have been depicted when these are readily identifiable. 12 different artists have contributed to the volume. This has caused the plates to vary greatly in style, but their overall quality is very high. Summaries on status and identification accompany the plates.

The species texts are compact and treat identification, voice, habits, habitat, breeding, distribution and status. Conspicuous subspecies are discussed if present. Range and occurrence are mentioned for the subcontinent in general and each country in particular. This gives a clear picture of the seasonality and altitudinal range of each species. Every species is also provided with a highly detailed distribution map. The authors have used a wealth of new information, making the maps and texts very up-to-date. Sadly, the shading and state borders of many maps have been printed too lightly. This makes some maps hard to interpret, either because shading is indistinct or by lack of points of

reference. As a consequence, isolated populations can even be overlooked. The book follows the nomenclature of *An annotated checklist of the birds of the Oriental region* (Inskipp et al 1996; cf Dutch Birding 19: 198-199, 1997). Many species have quite different names than in earlier books on Indian birds. Especially the profusion of English names that has accumulated in the course of history is highly confusing. All names used in older works are mentioned in the species texts and in the index to account for this. Summaries for the identification of difficult groups, such as nightjars, larks and rosefinches, are provided in separate boxes. It is a pity that these are not available for the tricky bush, reed and leaf warblers. The book concludes with the most important references, which can be seen as an introductory bibliography to the vast amount of literature on the region's birds.

Altogether the book is very attractive, easy to use and contains an indispensable source of information. It fills a hiatus in ornithological literature that has been open far too long. Although it is presented as a field guide, the book is perhaps too heavy (more than 2 kg) and too valuable to carry with you in the field. The volume is more like a concise handbook that any bird-watcher visiting the region should have close at hand.

KLAAS-DOUWE B DIJKSTRA

PAUL KNOLLE, RUDI LANJOUW & ROLF DE BY (REDACTIE) 1998. *Vogels in Twente. Het landschap, de vogels, vijftien wandelingen*. Boekhandel Broekhuis, Enschedese-straat 19, 7551 EG Hengelo. 240 pp. ISBN 90-70162-58-x.

Tijdens de voortdurende regen van grote, kleurrijke en vooral lijvige internationale vogelboeken zou je haast vergeten dat er zo nu en dan leuke regionale werken verschijnen. *Vogels in Twente* is er zo een. Het boekwerkje met zijn handige A5-formaat is opgebouwd uit drie delen, zoals de titel al doet vermoeden.

Na een voorwoord door de onvermijdelijke Nico de Haan wordt in inleidende hoofdstukken de methodiek uiteengezet. Bij het doorlezen van die hoofdstukken wordt meteen duidelijk dat één en ander volgens moderne maatstaven is uitgewerkt. Anders dan vroegere streekavifauna's, die veel gebruik maakten van apocriefe bronnen en losse gegevens, wordt hier alle materiaal controleerbaar aan de lezer voorgelegd; bij broedvogels worden moderne methoden gevolgd (BMP, BSP en kolonievogeltellingen) en trektellingen, watervogeltellingen en losse waarnemingen worden structureel bijgehouden. Van groot belang bij dit alles is de Commissie Twentse Avifauna (CTA), die begin jaren 1990 nieuw leven werd ingeblazen. De CTA inspireerde tot het uitpluizen van oude gegevens, het doorzoeken van museumcollecties, moderne archivering en, niet onbelangrijk, het kritisch bijhouden van losse meldingen van (regionaal) zeldzame soorten. Voor wat betreft landelijke zeldzaamheden conformeren men zich keurig aan de CDNA. Kortom, niets blijft onderbelicht.

In de volgende hoofdstukken wordt uitgelegd wat er landschappelijk karakteristiek is aan Twente en hoe dat tot stand is gekomen. Daarbij is het aardig dat de samenstellers een lijstje met hypothetische broedvogels uit het verleden leveren. Als ik dat mag geloven liepen de oude Tukkers in berenvellen te jagen tussen zingende Withalsvliegenvangers *Ficedula albicollis* en jagen-de Oehoes *Bubo bubo* en Schreeuwarenden *Aquila pomarina*. Het vereist weinig verbeeldingskracht om te begrijpen dat door processen als intensivering van de landbouw en verstedelijking het landschap sterk is veranderd en voornamelijk soorten nu in ieder geval niet meer voorkomen. De karakteristieke zandgronden met beeksystemen en hoog- en laagvenen beslaan op dit moment nog maar 10% van het oppervlak van Twente.

Het tweede en grootste deel van het boek bestaat uit de soortbesprekingen, voorafgegaan door een legenda, waarin 24 afkortingen en symbolen worden gebruikt om bijzonderheden per soort aan te geven. Een knipoog is het 'Dodo'-tekentje dat gebruikt wordt om aan te geven dat het een Rode-Lijstsoort betreft. Alles wordt verlicht met enkele grafieken en veel foto's. Als ik lijsten doorsnuffel dan zoek ik naar de krenten in de pap. Een van de meest opvallende aspecten van de Twentse lijst is het grote aantal zeevogels. Twente heeft niet bepaald de landschappelijke contouren die aantrekkingskracht uitoefenen op zeevogels. Toch zijn er waarnemingen of vondsten van Noordse Stormvogel *Fulmarus glacialis*, Vaal Stormvogeltje *Oceanodroma leucorhoa*, Jan-van-gent *Morus bassanus*, Kuifaalscholver *Stictocarbo aristotelis*, Rotgans *Branta bernicla*, Rosse Franjepoot *Phalaropus fulicaria*, Middelste Jager *Stercorarius pomarinus*, Kleinste Jager *S longicaudus*, Grote Jager *S skua* en Kleine Alk *Alle alle*. Wat verder in het oog springt is een respectabel aantal dwaalgasten: Steenarend *A chrysaetos*, Kleine Trap *Tetrax tetrax*, Griel *Burhinus oedicnemus*, Kuifkoekoek *Clamator glandarius*, Grijskopspecht *Picus canus*, Roze Spreeuw *Sturnus roseus* en Witbandkruisbek *Loxia leucoptera*, om maar een paar te noemen.

In het derde deel zijn vijftien wandelingen opgenomen. Daarbij komt men op de meest karakteristieke plekken en zou men de daarbij horende vogelsoorten moeten aantreffen.

Vogels in Twente biedt elke geïnteresseerde wel iets. Doorgewinterde Twentse vogelaars zien hun avifauna kritisch weergegeven, boekenwormen kunnen door de uitgebreide literatuurlijst (203 titels!) eindeloos verder lezen, voor verzamelaars van streekavifauna's is het een must en ook de breder geïnteresseerde wandelaar van buiten Twente kan goed uit de voeten. Door het handige formaat kan men het bij zich steken en al struinend opzoeken in welk landschap men zich bevindt en welke vogels men er kan aantreffen.

Ik weet zelf (uit ervaring) hoeveel tijd en energie het kost om uit een grote brei aan gegevens een ordentelijke lijst tot stand te brengen. Daarom wil ik de samenstellers complimenteren met het resultaat. *Vogels in Twente* zou in veel boekenkasten niet misstaan. BERT DE BRUIN

Masters of Mystery

SWAROVSKI
OPTIK

Solutions of sixth round 1998

The solutions of mystery photographs XI-XII of the sixth round of 1998 (Dutch Birding 20: 304-305, 1998) appear below.

XI This stocky passerine must be a sparrow because of its upperparts which are streaked with blackish and grey-brown, clear supercilium, evenly edged tertials, long primary-projection and stubby bill. With Rock Sparrow *Petronia petronia* having a pale median crown stripe and an even longer primary-projection of c 100% and Dead Sea Sparrow *Passer moabiticus* being a more neatly patterned, smaller bird with a buff supercilium and a shorter primary-projection consisting of only three exposed primary-tips (instead of the five or six of the mystery bird), practically all entrants found their way to Spanish *P. hispaniolensis* or House Sparrow *P. domesticus* rather easily.

Females of these two are in general very similar and the differences between them are subtle. Quite often, a good clue to the bird's identity is provided by the underparts. The mystery bird shows several diffuse dark streaks on the flanks, thereby suggesting Spanish Sparrow. House Sparrow usually lacks these markings, while Spanish has a variable amount of faint dark streaks and dots on breast and flanks. Occasionally, House in worn plumage (autumn) shows dark streaks on breast and flanks, but these are often finer, less broad and less distinct than those of Spanish. Another feature for Spanish is presented by the prominent pale cream 'tramlines' on the mantle of the mystery bird. House also shows pale stripes on the upperparts, but compared with Spanish these are less contrastingly pale and warmer in colour (varying from warm buff to pale rufous-brown), a colour not differing significantly from that of the rest of the upperparts. In contrast, the pale stripes of Spanish are whitish or cream, making them bolder and much more contrasting. Although in the mystery photograph most of the median coverts are covered by the scapulars, there is one contrastingly white-tipped median covert just visible. Striking white tips to the median coverts are commonly found in Spanish, but far less often in House. The sandy-grey fringes

of the greater coverts, tertials and remiges of the mystery bird also fit Spanish, while in House these are usually marginally darker and more warmly coloured, often with a rufous tinge. As a result, female Spanish is slightly more contrastingly patterned and colder-coloured above compared with the rufous-toned, fairly plain upperparts of female House. Additionally, the tertial centres of House are usually blacker and more sharply defined from the pale fringe than those of Spanish and the mystery bird. House often lacks the faint dark streaks on the rump of most Spanish; the rump pattern of the mystery bird, with some very vague dark markings, could probably fit both species in this respect.

Italian Sparrow '*P. italiae*' is most often considered a stabilised hybrid population between House and Spanish Sparrow. Italian and other hybrids between Spanish and House often show mixed characters of both, but can closely ap-

37 Spanish Sparrow / Spaanse Mus *Passer hispaniolensis*, female, Tenerife, Canary Islands, March 1993
(Hans Gebuis)

38 Cyprus Warbler / Cyprusgrasmus *Sylvia melanothorax*, first-winter male, Eilat, Israel, 24 November 1992
(Leo J R Boon/Cursorius)

proach either. The underparts of female Italian regularly show the diffuse dark streaks and dots typical of female Spanish. The upperparts can resemble those of Spanish but are often rather similar to those of House, being rather rufous-toned with warm buff 'tramlines', and thus differ in this respect from the mystery bird.

Another possibility which should be briefly mentioned here, is Iago Sparrow *P. iagoensis*. This species, endemic to the Cape Verde Islands, can be ruled out in much the same way as House Sparrow, since it is even warmer-coloured above than House, but Iago also shows clear white tips to the median coverts like Spanish Sparrow. Additionally, Iago has a more obvious dark eye-stripe and shorter wings and tail.

This female Spanish Sparrow was photographed on Tenerife, Canary Islands, in March 1993 by Hans Gebuis. Another photograph of the same bird appears as plate 37. It was named correctly by 47% of the entrants, with nearly all others identifying it as a House Sparrow.

XII The last photograph of this competition presents a warbler in the hand with the clear features of the genus *Sylvia*, ie, lack of a supercilium, reddish legs and orbital ring and blackish tail

with a white outer edge. The absence of any warm colouring in the wing is wrong for several *Sylvia* warblers which show warm brown edges to the remiges and tertials, and the reddish orbital ring and legs limit the number of candidates even further. Actually, only Subalpine *S. cantillans*, Rüppell's *S. rueppelli*, Sardinian *S. melanocephala*, Cyprus *S. melanothorax* and Ménétries's Warbler *S. mystacea* need to be considered here. Adult males of these species are fairly easy to identify, and adult females (especially older birds) can quite often be separated by the presence of a trace of the male's pattern and coloration. Separation becomes more problematic in those birds where a trace of the adult male plumage is absent (especially with first-winter and first-summer females and first-winter males) and this is also the case for the mystery bird.

Subalpine Warbler resembles the mystery bird in showing marked tertial fringes, but while Subalpine has brown tertial centres with buff fringes, the mystery bird shows whitish fringes which contrast more strongly with the blacker centres. Subalpine differs further from the mystery bird by its often faint supercilium and warmer buff breast sides and flanks. In the mystery bird, the breast sides and flanks are smudged with

39 Sardinian Warbler / Kleine Zwartkop *Sylvia melanocephala*, first-winter female, Eilat, Israel, 10 November 1992
(Leo J R Boon/Cursorius)

40 Rüppell's Warbler / Rüppells Grasmus *Sylvia rueppelli*, female, Eilat, Israel, 9 April 1993
(Leo J R Boon/Cursorius)

greyish and olive-buff, also unlike Ménétries's Warbler which has paler underparts with only a weak sandy-grey wash on the body sides. Ménétries's also has more uniform, paler grey-sandy upperparts (slightly darker and more olive brown-grey in the mystery bird) and, more importantly, typical diffuse tertial fringes. The tertial fringes of Sardinian Warbler are better defined than those of Ménétries's (contrasting with the dark feather-centres), but the tertial fringes and the edges of the remiges of the mystery bird are still too sharply defined and too extensively white for Sardinian. Compared with the mystery bird, Sardinian would also show warmer brown upperparts and, even in the Middle-Eastern subspecies *S m momus* which is greyer and paler than the nominate subspecies *S m melanocephala*, a more brownish wash on the body sides.

The combination of striking blackish feather-centres with grey-white edges on the upperwing is a strong pointer towards Rüppell's and Cyprus Warbler; actually, the choice could have been restricted to these two species by this feature alone. Structurally, the bird looks quite small and short-winged, with a primary projection of about 50%, and is not obviously large-billed. This fits Cyprus well, while Rüppell's is a larger, more robust bird with a longer bill and, most significantly, a long primary-projection of about 60-70% with six or seven primary-tips visible (as opposed to Cyprus which has a primary-projection of 40-50% with five or six primary-tips visible). Although first-year Cyprus can totally lack the characteristic black spots on the underparts, all ages of Cyprus show undertail-coverts with at least some dark bases and with whitish fringes, producing an often quite pronounced scaly pattern. The undertail-coverts of Rüppell's are more uniform greyish or whitish, although they can show indistinct darker centres with broad pale fringes, but if present this pattern is less noticeable than in Cyprus. In the mystery bird, there is at least one undertail-covert visible matching the pattern of Cyprus. The relatively dark uppertail-coverts without obvious contrast with the dark tail also supports Cyprus, since Rüppell's typically has a paler and purer blue-grey rump and uppertail-coverts contrasting with the blackish tail. Another feature of Cyprus is the clear white eye-ring (a pale eye-ring is usually lacking or less distinct and less white in Rüppell's). Finally, note the whitish feathering just above the lores which is a feature often shown by first-year Cyprus.

This first-summer female Cyprus Warbler was photographed at Eilat, Israel, on 20 March 1993

by Leo Boon. Most plumages of Cyprus are characterized by the presence of black or dark brown-grey spots and blotches on chin, throat and breast, often even down to belly and body sides. These dark markings make the identification of males and adult females rather straightforward (cf plate 38), but they can be lacking in first-winter females and, less frequently, first-summer females. The mystery bird is an example of the latter, although on close inspection there are a few very fine dark spots visible on the throat. 36% of the entrants identified it correctly, with incorrect answers including Sardinian (34%), Rüppell's (14%) and Subalpine Warbler (5%).

In the sixth and last round of the 1998 competition, 11 entrants managed to identify both mystery birds correctly: Johan Barth, Sietse Bernardus, Jan Hjort Christensen, Martin Edelman, Hannu Jännes, Timo Marijnissen, Eddy Nieuwstraten, Rudy Offereins, Øystein Ålbu, Hein Prinsen and Ignaz Wanders. From them, Johan Barth (Netherlands), Øystein Ålbu (Norway) and Ignaz Wanders (Belgium) were drawn as the winners of a copy of the video *The large gulls of North America* by Jon L Dunn, Larry Rosche and John W Vanderpoel, donated by Bird Images.

Making no mistakes in the last round, Hannu Jännes from Finland achieved a total of 10 correct identifications, which makes him the winner of the competition. Congratulations to him! Close on his heels were Sietse Bernardus and (the only 19-year old) Timo Marijnissen with nine, Jan van der Laan and Sander Lagerveld with eight (all four Netherlands) and Jan Hjort Christensen (Denmark), Jyrki Normaja (Finland) and Dave van der Spoel (Netherlands) with seven correct identifications. A more comprehensive overview of the leadership of the competition will be given at <http://www.dutchbirding.nl>. Being the winner of the 1998 competition of the Masters of Mystery, Hannu will receive a pair of the popular Swarovski SLC 8x30 WB binoculars, donated by Swarovski Benelux.

We would like to thank the following people for lending us their photographs or for their help in some other way during this competition: Gijsbert van der Bent, Arnoud van den Berg, Leo Boon, Enno Ebels, Hans Gebuis, Ricard Gutiérrez, Kevin Karlson, Peter de Knijff, André van Loon, Ger Meesters, Arnold Meijer, Gino Merchiers (Swarovski Benelux), Jari Peltomäki, André van der Plas, René Pop, Ray Tipper and Alex Wieland.

First round 1999

Plates I and II represent the start of the 1999 competition. As in the 1998 competition, there will be six rounds of two mystery birds each. Swarovski Benelux has generously agreed to sponsor this third edition of the Masters of Mystery. This year, they will award a pair of the Swarovski SLC 7x42 B binoculars (value NLG 2295) to the overall winner at the end of the competition. These compact binoculars are multi-coated, provide a very bright, contrasting and natural image and have a close focus of 4 m. Additionally, there will be some smaller prizes available for each round.

Please, study the rules below carefully and identify the birds in mystery photographs I and II of the first round of the 1999 competition. Solutions can be sent in three different ways:

- by *postcard* to Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands
- by e-mail to d.s.kok@students.chem.uu.nl
- by Internet via the homepage of the Dutch Birding Association, <http://www.dutchbirding.nl>

Entries for the first round have to arrive by **25 April 1999**. From those entrants having identified both mystery birds correctly, three persons will be drawn who will receive a copy of *The raptors*

Swarovski SLC 7x42 B binoculars

of Europe and the Middle East by Dick Forsman, donated by T & AD Poyser.

Rules

Only subscribers to Dutch Birding are eligible to enter. Excluded from entry are the editors and members of the editorial board of Dutch Birding and the members of the board of the Dutch Birding Association. Photographers whose work is used in the competition (both as mystery birds or as photographs accompanying the solutions)

are excluded from entry in the round(s) in which their work is used.

For each round only one entry per person is accepted (which will be the first received). Entries have to arrive by the closing date stated. The Dutch Birding Association cannot be held responsible for possible non-receipt or loss of entries.

All species in the photographs have been recorded (or reliably reported) in the Western Palearctic as defined in *Birds of the Western Palearctic* (BWP). Hybrids will not be featured.

Each mystery bird must be identified at the level of species. In this competition, decisions of the Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (Dutch committee for avian systematics; CSNA) are followed (see, for example, Dutch Birding 19: 21-28, 1997; 20: 22-32, 1998).

In case of any dispute concerning the identity of a bird, the decision of the editorial board of Dutch Birding will be binding on all parties.

The overall winner will be the entrant who has correctly identified most mystery photographs during the competition (six rounds). In case of joint winners, one winner will be drawn.

Diederik Kok, Pelmolenweg 4, 3511 XN Utrecht, Netherlands (d.s.kok@students.chem.uu.nl)
Nils van Duivendijk, Guldenhoeve 34, 3451 TG Vleuten, Netherlands (duivendijk@multiweb.nl)

WP reports

This review lists rare and interesting birds reported in the Western Palearctic mainly in **January-February 1999** and focuses on north-western Europe. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by the rarities committee of the relevant country. Observers are requested to submit records to each country's rarities committee. Corrections are welcome and will be published.

The first **Ring-necked Duck** *Aythya collaris* for Italy was an adult male staying at Lago di Viverone, Piemonte, from 13 February onwards. The second record of **Tufted Duck** *A fuligula* for the Cape Verde Islands was a flock of three and the fourth record of **Common Teal** *Anas crecca* was a flock of nine on 22-27 January at the sewage farm on São Vicente. A male **Lesser Scaup** *A affinis* was (again) seen in Kerry, Ireland, on 22-24 January. Several were in Britain during January-February. In the Canary Islands, six remained at Roquito del Fraile, Tenerife. At the Bourgas lakes, Bulgaria, a record 620 **White-headed Ducks** *Oxyura leucocephala* were counted on 5 January. In Cornwall, England, three sin-

gle **Black Ducks** *A rubripes* remained during February. The influx of **Great Northern Loons** *Gavia immer* from November 1998 in the Netherlands (still five present in mid-February) and Germany became also apparent in Switzerland where at least six were present through January-February. In northern Italy, two or three were found at Lago di Como during January and, in Austria, one remained until 2 January in Wien. Right on the borderline between north-eastern France and Germany, a juvenile **White-billed Loon** *G adamsii*, probably the same as seen in December 1998, remained in the Rhine river at Illkirch-Graffenstaden, Bas-Rhin, from 16 January to at least 28 February. The adult **Pied-billed Grebe** *Podilymbus podiceps* continued its long stay at Rostellan, Cork, Ireland, during January. An adult in Wales remained in Powys from 17 January to 7 February and was then on 13-24 February at Cosmeston Lakes, Glamorgan. In England, singles were present near Nanjizal, Cornwall, until 12 February, on Tresco, Scilly, during late February, and in Ashford, Kent on 27-28 February. On 5 February, a **Great Shearwater** *Puffinus gravis* stayed for several hours at Mellbystrand,

41 Gyr Falcon / Giervalk *Falco rusticolus*, Njarðvíkurfitjar, Iceland, 15 December 1998 (Yann Kolbeinsson)

Halland, Sweden. In Bulgaria, 230 **Dalmatian Pelicans** *Pelecanus crispus* and more than 1300 **Pygmy Cormorants** *Microcarbo pygmeus* were counted on 5 January. On 23-24 January, the first Pygmy Cormorant for the Netherlands stayed along Hollandse IJssel at Mastwijk, Montfoort, Utrecht. In Britain, a female **Magnificent Frigatebird** *Fregata magnificens* was found exhausted on 22 December 1998 in a field at Scarletts Point, Isle of Man, and was taken into care (where it was still alive in February).

In the Netherlands, at least 30 **Great Egrets** *Casmerodius albus* were wintering during January-February, including a flock of 10 roosting on the ice north of Elburg, Gelderland, on 12 February. In the Camargue, Bouches-du-Rhône, France, a roost of 60 was reported in February. In Toscana, Italy, more than 200 were counted between Orbetello, Burano and Diaccia. A **Little Bittern** *Ixobrychus minutus* wintered at Simeto river, Sicily, Italy. The first and only **Red Kite** *Milvus milvus* for Iceland concerns a colour-ringed individual from a re-introduction project in Scotland first seen in December 1997 and still present during January at Foss, Síða. The third **Long-legged Buzzard** *Buteo rufinus* winter record for Sicily was a rufous-morph adult at Simeto river on 20 December 1998. An immature unmarked **Eurasian Black Vulture** *Aegypius monachus* was seen in a flock of Eurasian Griffon Vultures *Gyps fulvus* in Sierra de Guara, Aragon, Spain, on 4 January. In Italy, one **Greater Spotted Eagle** *Aquila clanga*

wintered near Roma, one in Toscana and four to five in Emilia. In Switzerland, one remained south of Aarberg at Auwenhalbinsel, Niederriedstausee, Bern, from 22 December to at least 26 February. In France, two stayed in the Camargue and two were at Saint-Martin-de-Seignanx, Landes, from 11 January to 10 February. In December 1998, a **Spanish Imperial Eagle** *A. adalberti* was seen at Larache, Morocco. Again in the Camargue, a **Lanner Falcon** *Falco biarmicus* remained the entire period and, in the Crau, a **Saker Falcon** *F. cherrug* stayed from 30 December 1998 to 15 February. A survey of **Great Bustards** *Otis tarda* in December 1998 in north-western Morocco revealed at least 90 individuals.

On 9 February, a **Killdeer** *Charadrius vociferus* was reported in Devon, England. The fifth **American Golden Plover** *Pluvialis dominicus* for the Cape Verde Islands was seen on São Vicente on 22 January. The second **Pacific Golden Plover** *P. fulva* for Tunisia was photographed at Abu Nawash Golf Course, Djerba, on 24 December 1998. In France, a **Sociable Lapwing** *Vanellus gregarius* stayed at Rochefort, Charente-Maritime, on 13-15 February and a **Long-billed Dowitcher** *Limnodromus scolopaceus* remained at Baie de Goulven, Finistère, from 31 January to 14 February. The most southerly ever **Purple Sandpipers** *Calidris maritima* for Morocco were two at Essaouira on 17 January. The three **Long-billed Dowitchers** staying from 18 October 1998 at The Cull, Wexford, Ireland, were still present on 20 February. In England, singles were pres-

ent during February in Cheshire, at Grove Kerry, Kent, and in Lancashire. The second **Wilson's Snipe** *Gallinago delicata* for Europe at Lower Moors, St Mary's, Scilly, England, stayed from 10 October to at least 27 February. The first **Icelandic Black-tailed Godwit** *Limosa limosa islandica* for Africa was an individual colour-ringed in September 1998 in England and staying in January at Oued Souss, Agadir, Morocco. The third **Common Snipe** *Gallinago gallinago* and the fifth **Spotted Redshank** *Tringa erythropus* for the Cape Verde Islands stayed at the sewage farm on São Vicente on 22-27 January. In England, single **Lesser Yellowlegs** *T. flavipes* were wintering in Essex and Lancashire. From 17 February, a **Spotted Sandpiper** *Actitis macularia* stayed at Las Galletas, Tenerife. Single adult winter **Laughing Gulls** *Larus atricilla* were present at Blanes near Tordera, Catalunya, Spain, from 11 January to at least 26 February, on the Alvor estuary, Portugal, on 18

January, at Brest, Finistère, from 22 January to 14 February, and in Essex in late February. A first-winter **Franklin's Gull** *L. pipixcan* was discovered at Kinsale, Cork, on 10 January. On 11 January alone, nine **Ring-billed Gulls** *L. delawarensis* were seen at Arcachon, Gironde, France, and four at Hendaye, Pyrénées-Atlantiques, France; on 20 February, eight were counted at Nimmo's Pier, Galway, Ireland. At Maastricht, Limburg, the Netherlands, 76 **Pontic Gull** *L. cachinnans* were counted on 13 February. The third for Ireland was an adult at Derry City dump, Derry, on 12-18 February (at the same dump, 12 **Glaucous Gulls** *L. hyperboreus* were seen on 20 February). Also in Ireland, one or two first-winter **American Herring Gulls** *L. smithsonianus* were reported at Newport, Mayo, and at least one was identified at Killybegs, Donegal, during February. Also at Killybegs, 12 **Iceland Gulls** *L. glaucoideus* and an adult **Kumlien's Gull** *L. g.*

- 42 Long-legged Buzzard / Arendbuizerd *Buteo rufinus*, Simeto river, Sicily, Italy, 20 December 1998 (Daniele Aliffi)
 43 Grey Hypocolius / Zijdestaart *Hypocolius ampelinus*, Yotvata, Israel, 2 January 1999 (Kris De Rouck)
 44 Bimaculated Lark / Bergkalanderleeuwerik *Melanocorypha bimaculata*, Landsort, Södermanland, Sweden, 31 January 1999 (Curt Johnsson) 45 Pacific Golden Plover / Aziatische Goudplevier *Pluvialis fulva*, Abu Nawash Golf Course, Djerba, Tunisia, 24 December 1998 (Peter L Meininger)

46 Pied Wheatear / Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka*, Tynemouth, Tyneside, England, December 1998
(Iain H Leach)

47 Black-throated Thrush / Zwartkeellijster *Turdus ruficollis atrogularis*, Woodlands Park, Maidenhead, Berkshire, England, January 1999 (Iain H Leach)

kumlieni were present in February. The first-winter **Thayer's Gull** *L. g. thayeri* staying at Newport from 30 December 1998 was still seen on 20 February. The fourth **Glaucous Gull** for the Canary Islands (and the first for Tenerife) was an adult discovered on 18 February at Puerto de la Cruz. In February, the second **Kelp Gull** *L. dominicanus* for the USA was seen at a jetty in St Mary's County, Maryland (the first was an adult staying from December 1995 on Galveston Island, Texas; cf Dutch Birding 18: 142, 1996). An adult **Ross's Gull** *Rhodostethia rosea* was at Wick, Caithness, Scotland, on 8-11 February. In Ireland, an adult **Ivory Gull** *Pagophila eburnea* was seen at Newport on 31 December 1998 and (presumably the same bird) again at Kinsale, Cork, on 9-10 January. During the last week of February, a **Forster's Tern** *Sterna forsteri* was present in Essex.

On 16 January, a **Northern Hawk Owl** *Surnia ulula* turned up on Rügen, Mecklenburg-Vorpommern, Germany. On 30 January, the fourth **Bimaculated Lark** *Melanocorypha bimaculata* for Sweden was discovered on Landsort, Södermanland, where it was still present on at least 14 February. In Cantabria, northern Spain, 23 **Richard's Pipits** *Anthus richardi* were counted during January. In Israel, two **Blyth's Pipits** *A. godlewskii* were present with Richard's Pipits at Ma'agan Mikhael in mid-January. The third **Red-throated Pipit** *A. cervinus* and the fifth **White Wagtail** *Motacilla alba* for the Cape Verde Islands were discovered at the sewage farm on São Vicente on 22 January. The first **Citrine Wagtail** *M. citreola* for the Maldives was seen on 18 January on North Male Atoll. The seventh **Grey Hypocolius** *Hypocolius ampelinus* for Israel was a first-winter at Yotvata from 30 December 1998 until 4 January. The fifth **Siberian Accentor** *Prunella montanella* for Finland remained through January at its feeder at Kerava, Helsinki. A female **Pied Wheatear** *Oenanthe pleschanka* stayed at Tynemouth, Tyneside, on 8-14 December. A first-winter male **Ring Ouzel** *Turdus torquatus* was present at Stånga, Gotland, Sweden, on 1 February. The two at Wadi Dana on 6 December 1998 were the third and fourth for Jordan (cf Dutch Birding 20: 310-311, 1998); the second record for Jordan concerned up to 10 birds at Wadi Dana on 11-17 March 1995. A male

Black-throated Thrush *T. ruficollis atrogularis* remained from 29 December into February at Maidenhead, Berkshire, England. In Iceland, at least seven **Blackcaps** *Sylvia atricapilla* were seen during December 1998.

The world population of **Kirtland's Warbler** *Dendroica kirtlandii* in Michigan, USA, had increased to 805 singing males in 1998, up from 1997's record count of 733. On 18 January, a male **Pine Grosbeak** *Pinicola enucleator* was claimed at Celle, Niedersachsen, Germany. The numbers in southern Norway slowly decreased over January, while none were reported from Denmark. In southern Sweden, there were only two records in Skåne until late January. In central Sweden, numbers remained high until early January when the last berries were eaten. In the Stockholm area, c 1000 individuals in early January had disappeared by late January. In the Camargue, **Pine Buntings** *Emberiza leucocephalos* were seen on 15-16 January (one), 21 January (two) and 8 February (one). In Finland, a female stayed from 2 January at Himanka. On 31 January, a male was seen at Skottsundsåkrarna, Sundsvall, Sweden. In France, single **Little Buntings** *E. pusilla* stayed at Cleden-Cap-Sizun, Finistère, from 16 January to 15 February and in the Camargue from 31 January to 8 February.

For a number of reports, publications in Birding World, Birdwatch, British Birds, Limicola, Ornithos, Vår Fågelvärld and Winging It were consulted. News from Britain was kindly supplied by Birdline (0891-700-222 or 0891-700-242) and Rare Bird News (0881-888-111). I wish to thank Pierluigi Beraudo, P A Buckley, Bruna Caula, Tony Clarke (Canarian Nature Tours), Andrea Corso, Eric Dempsey, Jochen Dierschke (Germany), Philippe Dubois, Hugues Dufourny, Jon Dunn, Marc Duquet, Tim Earl, Enno Ebels, Peter Fraser (UK), Steve Gantlett, Jeff Gordon (Cyprus), Marcello Grussu, Morten Günther, Ricard Gutiérrez, Cornelis Hazevoet (Cape Verde Islands), Justin Jansen (Maldives), Adrian Jordi, Guy Kirwan, Yann Kolbeinsson, Paul Lehman, Harry Lehto, André van Loon, Alberto Marcone, Pierre Le Maréchal (France), Bruce Mactavish, Anthony McGeehan, Peter Meininger (Tunisia), Richard Millington, Gerald Oreel, Luciano Ruggieri and Bob Scott for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands
(arnoud.vandenberg@inter.nl.net)

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat voornamelijk de periode **december 1998-januari 1999**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt.

Waarnemers van soorten in Nederland die worden

beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres.

Nederland

ZWANEN TOT VALKEN De **Fluitzwaan** *Cygnus columbianus* van vorige winter werd deze periode opnieuw in het noorden van het land opgemerkt. Vanaf 18 december pleisterde hij bij Gieterveen, Drenthe. Hoogstwaarschijnlijk dezelfde vogel werd daarna op 25 december gemeld bij Glimmen, Groningen, en van 5 tot 10 januari aan de zuidkant van de Lauwersmeer, Groningen. Een **Groenlandse Kolgans** *Anser albifrons flavirostris* werd op 29 december gezien in de Bandpolder, Friesland. Op drie plaatsen werden groepen **Dwergganzen** *A erythropus* vastgesteld: tot 4 december 18 bij Petten, Noord-Holland, en vanaf 6 januari maximaal 27 (!) aldaar (op 30 november is hier een exemplaar geschoten), op 13 december acht, op 31 december zeven en vanaf 17 januari zes bij Strijen, Zuid-Holland, en op 30 december acht in de Anjumer

Kolken, Friesland. Daarnaast werden nog 25 losse exemplaren doorgegeven. **Sneeuwganzen** *A caerulescens* werden waargenomen op 1 december bij de Eemshaven, Groningen, op 16 december twee bij Gaastmeer, Friesland, en op 17 december op de Slikken van Flakkee, Zuid-Holland, en een groepje van vier werd gezien van 6 tot 28 december tussen Mirns, Friesland, en Rutten, Flevoland. Daarnaast waren er nog verschillende meldingen van niet helemaal zuivere 'blauwe fase sneeuwganzen'. De **Ross' Gans** *A rossii* die van 24 tot 28 december verbleef in de Prunje-polder, Zeeland, bleek in het bezit van een kleine blauwe ring en was derhalve van dubieuze oorsprong. Bij Ross' Ganzen op 2 januari op de Korendijkse Slikken, Zuid-Holland, op 19 januari bij Strijen en op 24 januari bij Den Bommel, Zuid-Holland, kon een dergelijk kleinood niet worden vastgesteld. **Witbuikrotganzen** *Branta hrota* werden opgemerkt vanaf 14 december op

48 Dwergaalscholver / Pygmy Cormorant *Microcarbo pygmeus*, Montfoort, Utrecht, 24 januari 1999 (*René Pop*)

49 Siberische Tijftjaf / Siberian Chiffchaff *Phylloscopus collybita tristis*, Zwolle, Overijssel, 6 januari 1999 (*Mark Zekhuis*)

50 Dwergganzen / Lesser White-fronted Geese *Anser erythropus*, Petten, Noord-Holland, 26 januari 1999 (*Ruud E Brouwer*)

Wieringen, Noord-Holland, op 29 december twee op Terschelling, Friesland, vanaf 3 januari maximaal 10 op Texel, Noord-Holland, en op 26 januari aan de Groninger noordkust, Groningen. **Zwarte Rotganzen** *B nigricans* verbleven op 2 december en vanaf 26 januari in de Anjumer Kolken, op 26 en 28 december op Schiermonnikoog, Friesland (twee), op 29 december op Terschelling, op 30 december bij Scharendijke, Zeeland, in de eerste helft van januari maximaal drie op Texel, en op 17 januari bij Goedereede, Zuid-Holland. In totaal werden 15 **Roodhalsganzen** *B ruficollis* vastgesteld. Een **Amerikaanse Smient** *Mareca americana* werd op 3 januari vastgesteld op het grindgat bij Weurt, Gelderland. **Witoogenden** *Aythya nyroca* zwommen van 26 december tot 1 januari in de Engbertsdijkswen, Overijssel, op 29 december op de Yperenbergplas bij Deventer, Overijssel, en op 20 januari op het Soerendonks Goor, Noord-Brabant. Voor **Ijseenden** *Clangula hyemalis* was de Brouwersdam, Zuid-Holland, weer eens de toplocatie met maximaal 17. **Roodkeelduikers** *Gavia stellata* waren ook het meest algemeen bij de Brouwersdam, met eind januari meer dan 100. **Ijsduikers** *G immer* bleven aanwezig bij de Brouwersdam (maximaal twee), tot 1 januari op de Zuid-Willemsvaart bij Helmond, Noord-Brabant, en op het Veerse Meer, Zeeland, met op 7 december en 9 januari zelfs vier. Daarnaast werd deze soort gezien op 30 december vliegend over de Scheelhoek, Zuid-Holland, op 2 januari op het Oostvoornse Meer, Zuid-Holland, en op 11 januari op zee enkele kilometers ten westen van Texel. **Grauwe Pijlstormvogels** *Puffinus griseus* werden nog gerapporteerd op 31 december en op 3 januari (vijf) bij Scheveningen, Zuid-Holland, en op deze laatste datum ook nog één bij Katwijk aan Zee, Zuid-Holland. **Kuifaalscholvers** *Stictocarbo aristotelis* bleven het best zichtbaar te IJmuiden, Noord-Holland, waar de gehele periode tot maximaal vier verbleven. Andere werden opgemerkt op 2 december en 17 januari bij de Oosterscheldekering, Zeeland, op 29 december op de Oosterschelde bij de Koudekerkse Inlaag, Zeeland, van 24 december tot 1 januari bij West-Terschelling, Friesland, op 18 januari bij Den Oever, Noord-Holland, en op 29 januari bij de Maasvlakte, Zuid-Holland. Zeer spectaculair was de ontdekking van de eerste **Dwergaalscholver** *Microcarbo pygmeus* voor Nederland op 23 januari bij Montfoort, Utrecht. Na enige beroering omtrent de determinatie kon menigeen deze soort aan het register toevoegen. Helaas was de vogel erg onrustig en werd op 24 januari voor het laatst gezien. Maximaal twee **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* verbleven in het Veerse Bos bij Veere, Zeeland. **Koereigers** *Bubulcus ibis* waren aanwezig de gehele periode bij Schipluiden, Zuid-Holland, tot 7 december bij Broek in Waterland, Noord-Holland, en vanaf 11 januari bij Spoorndonk, Noord-Brabant. **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* waren nog tot ver in januari aanwezig rond Vliegveld Midden-Zeeland, Zeeland (maximaal zes), van 6 tot 26 december maximaal drie op de Slikken van Bommene, Zeeland, op 13 december bij Hoofddorp, Noord-Holland, op 18 december drie bij Middelburg,

Zeeland, op 20 december twee bij de Brouwersdam, van 21 tot 29 december bij de Flaauwers Inlaag, Zeeland, en op 31 december bij het Dijkwater bij Sirjansland, Zeeland. In totaal werden c. 25 **Grote Zilverreigers** *Casmerodius albus* doorgegeven met maximaal vier vanaf 21 december bij Weipoort, Zoeterwoude, Zuid-Holland, drie op 10 januari ten noorden van Nuland, Noord-Brabant, en drie op 31 januari bij Langerak, Alblasserwaard, Zuid-Holland. Een winterse **Purperreiger** *Ardea purpurea* werd op 21 december gemeld bij Bleskensgraaf, Zuid-Holland. Een tot op zeer korte afstand benaderbare **Zwarte Wouw** *Milvus migrans* werd gemeld op 14 december bij Wilnis, Utrecht. **Rode Wouwen** *M milvus* werden nog waargenomen op 6 december op de Slikken van Flakkee, op 31 december over de Oosterscheldekering, op 11 januari over Alkmaar, Noord-Holland, op 18 januari over Den Haag, Zuid-Holland, en op 27 januari bij Lelystad, Flevoland. **Zeearenden** *Haliaeetus albicilla* bleven algemeen met exemplaren van tot 29 december bij de Dordtsche Biesbosch, Zuid-Holland, van 5 december tot 12 januari op Schiermonnikoog, tot begin december in De Wieden, Overijssel, op 13 december over de A1 bij Baarn, Utrecht, van 12 december tot 17 januari in de Polder Arkemheen, Gelderland, vanaf 22 december een adult in de Oostvaardersplassen, Flevoland, op 8 januari bij Culemborg, Gelderland, op 15 januari op de Oldebroekse Heide, Gelderland, op 16 januari op de Hoogezandse Gorzen bij Numansdorp, Zuid-Holland, op 29 januari over de Blauwe Kamer, Utrecht, en op 30 januari ten westen van Tricht, Gelderland. Een mogelijke **Lannervalk** *Falco biarmicus* hield ook eind december de gemoeiden weer bezig op Goeree, Zuid-Holland. Van de 45 gemelde **Slechtvalken** *F peregrinus* werden er alleen al 10 op Texel gezien.

STELTLOPERS TOT ALKEN De laatste twee **Kleine Strandlopers** *Calidris minuta* werden opgemerkt op 30 januari op de Slikken van Flakkee. Een **Rosse Franjepoot** *Phalaropus fulicaria* verbleef op 30 en 31 januari op de Maasvlakte. Het vermelden waard zijn een **Middelste Jager** *Stercorarius pomarinus* op 5 december bij Lauwersoog, Groningen, en een **Grote Jager** *S skua* op 20 december bij Harlingen, Friesland. Slechts enkele **Zwartkopmeeuwen** *Larus melanocephalus* werden gemeld: de gehele periode te IJmuiden, tot 30 december enkele malen te Scheveningen, op 5 december te Katwijk aan Zee, op 20 december in Leiden, Zuid-Holland, op 31 december in de Eemshaven, vanaf 1 januari in Wijk bij Duurstede, Utrecht, en op 13 januari op Schiermonnikoog. **Vorkstaartmeeuwen** *L sabini* buiten het seizoen werden gemeld op 12 december uit de kust van Den Haag (adult) en op 20 januari een juveniele vliegend langs Meyendel, Zuid-Holland. Vanaf 23 december werd de **Ringsnavelmeeuw** *L delawarensis* van Goes, Zeeland, weer regelmatig gezien. Op 11 januari werd een ander exemplaar gemeld vliegend over het Marsdiep bij Den Helder, Noord-Holland. Het sprookje van de vermeende **Amerikaanse Zilvermeeuw** *L smithsonianus* van Sche-

Recente meldingen

51 Pontische Meeuw / Pontic Gull *Larus cachinnans cachinnans*, Scheveningen, Zuid-Holland, 6 januari 1999 (Arnoud B van den Berg) **52** Kleine Burgemeester / Iceland Gull *Larus glaucooides*, eerste-winter, Scheveningen, Den Haag, Zuid-Holland, 30 januari 1999 (Jan van Holten) **53** Grote Burgemeester / Glaucous Gull *Larus hyperboreus*, Den Helder, Noord-Holland, 29 januari 1999 (Harm Niessen)

veningen lijkt als een nachtkaaars uit te gaan. Ondanks stemmen die het tegendeel beweren lijkt het er steeds meer op dat deze vogel onvoldoende kwalificaties heeft om als eerste voor Nederland gearhiveerd te worden. **Pontische Meeuwen** *L. cachinnans cachinnans* en **Geelpootmeeuwen** *L. michahellis* bleven gemeld worden van steeds meer plekken in ons land. Pontische Meeuw blijkt de overhand te hebben en met name

langs de Maas in Limburg waren vele 10-tallen van deze soort aanwezig. Onvolwassen **Kleine Burgemeesters** *L. glaucooides* verbleven op 13 december op Texel en vanaf 26 januari in Scheveningen. Een adulte zou op 28 december op zee zijn gezien bij Scheveningen. In totaal werden 12 **Grote Burgemeester** *L. hyperboreus* doorgegeven waarvan drie op Texel en een langverblijvende adulte vanaf 11 januari in Den Helder. Naast de

twitchbare **Zwarte Zeekoet** *Cephus grylle* die tot 3 december langs de Brouwersdam verbleef, zat er een moeilijker waar te nemen eerste-winter vanaf 28 december in de marinehaven van Den Helder. **Kleine Alken** *Alle alle* waren er nog op 5 december bij Katwijk aan Zee en twee ver op zee ten westen van Texel op 11 januari.

LEEUEWERIKEN TOT BOOMKRUIPERS Een melding van een langsvliegende **Kortteenleeuwerik** *Calandrella brachydactyla* kwam op 30 januari van IJmuiden. Een rectificatie van de waarnemingen van **Siberische Boompieters** *Anthus hodgsoni* (cf Dutch Birding 20: 319, 1998) is op zijn plaats: het exemplaar van Texel werd alleen op 11 en 12 oktober gezien en het exemplaar van 16 oktober bij Budel-Dorplein, Noord-Brabant, bleek een **Grote Pieper** *A richardi* te zijn en was ook als zodanig doorgegeven. Een erg late **Gele Kwikstaart** *Motacilla flava* verbleef op 31 januari in Eindhoven, Noord-Brabant. Hoewel nauwelijks van een invasie sprake was, werden er toch 33 **Pestvogels** *Bombycilla*

garrulus doorgegeven met als maximum een groep van vijf op 14 december in Den Burg, Noord-Holland. De **Waterspreeuwen** *Cinclus cinclus* van Park Rozendaal bij Velp, Gelderland, en van de Hierdense Beek, Gelderland, bleven tot ver in januari en kregen beide gezelschap van een tweede: bij Velp tussen 12 december en 17 januari en langs de Hierdense Beek op 24 januari. Een late **Tapuit** *Oenanthe oenanthe* werd op 7 december opgemerkt in het Sloegebied, Zeeland. Mede door het zachte weer werden ook nog enkele **Zwarte Roodstaarten** *Phoenicurus ochruros* en **Tijtfaffen** *Phylloscopus collybita* gemeld. Een **Siberische Tijtfaf** *P c tristis* bleef aanwezig tot 6 december bij Oudemirdum, Friesland. Op 6 januari werd een exemplaar gefotografeerd te Zwolle, Overijssel. Buiten Limburg verbleven **Taigaboomkruipers** *Certhia familiaris* op 1 januari bij de Grebbeberg, Utrecht, en op 17 januari in de bossen bij Sint Anthonis, Noord-Brabant. De **Huiskraaien** *Corvus splendens* van Hoek van Holland, Zuid-Holland, waren de gehele periode aanwezig

Ruud M van Dongen, Taalstraat 162, 5261 BJ Vught, Nederland
Remco Hofland, Koningstraat 23A, 2316 CC Leiden, Nederland
Peter W W de Rouw, Schoolstraat 3-bis, 3581 PM Utrecht, Nederland

België

GANZEN TOT VALKEN Op 31 december verbleef een adulte **Dwerggans** *Anser erythropus* in de Uitkerkse Polder, West-Vlaanderen, en vanaf 31 januari tot in februari pleisterden te Oudenburg-Vissegem, West-Vlaanderen, twee adulte en een onvolwassen exemplaar. Naast de ontsnapte **Roodhalsgans** *Branta ruficollis* van Maaseik, Limburg, die daar tot ten minste 13 december aanwezig was, doken er échte op te Kieldrecht-Prosperpolder, Oost-Vlaanderen, (ook geregeld in Saeftinge, Zeeland, Nederland) van 6 tot 24 december en te Woumen-Merkem, West-Vlaanderen, van 6 tot 17 januari. Op 5 december zwom een mannetje **Siberische Taling** *Anas formosa* bij Maaseik. Verrassend genoeg werd in de Bourgoyen bij Gent, Oost-Vlaanderen, op 10 december een (schuw) vrouwtje opgemerkt. Met uitzondering van de korte vriesperiodes verbleef het adulte mannetje **Ringsnaveleend** *Aythya collaris* nog de gehele periode op Blokkersdijk, Antwerpen. Het mannetje **Witoogeend** *A nyroca* dat sinds 20 september (tot februari) aanwezig is bij Dendermonde, Oost-Vlaanderen, blijkt geringd en wellicht ontsnapt te zijn. Van 28 tot 31 december pleisterde een **Ijseend** *Clangula hyemalis* te Heist, West-Vlaanderen, en op 6 januari één te Woumen, op 8 januari vloog er één langs Nieuwpoort, West-Vlaanderen, en van 17 tot 24 januari pleisterde er één in de Achterhaven te Zeebrugge, West-Vlaanderen. Er zaten **Rosse Stelkstaarten** *Oxyura jamaicensis* te Rijkevorsel, Antwerpen (twee), tot 17 december; te Oostende-Spuikom, West-Vlaanderen, op 8 december; te Roksem, West-Vlaanderen, op 11 december (moge-

lijk hetzelfde vrouwtje); en te Destelbergen, Oost-Vlaanderen, op 30 december. Er werden drie pleisterende juveniele **IJsduikers** *Gavia immer* aangetroffen: te Zeebrugge-Achterhaven van 17 december tot in februari; op het Lac de la Plate-Taille, Hainaut (samen met een **Parelduiker** *G arctica*), van 17 december tot na de jaarwisseling; en op het grindgat te Maaseik op 26 december. Van 27 januari tot in februari vertoefde een adulte te Dilsen-Stokkem, Limburg, en op 31 januari was er een melding te Pommeroeul, Hainaut. Op 27 december en 8 januari trok steeds één Ijsduiker langs Nieuwpoort en op 27 december zwom hier bovendien een adulte in vrijwel volledig zomerkleed, al was dat niet voor lang. Op 6 december trok een juveniele **Kuifaalscholver** *Stictocarpa aristotelis* langs Oostende. Vanaf diezelfde dag tot 17 december pleisterde er één bij Waasmunster, Oost-Vlaanderen. Op 8 januari trok een adulte langs Nieuwpoort en op 9 januari werd er in het Mechels Broek, Antwerpen, een onvolwassen vogel opgemerkt. Bij Dudzele, West-Vlaanderen, werden op 29 december drie onvolwassen **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* waargenomen. Op 5 januari bleek nog steeds een **Koereiger** *Bubulcus ibis* te verblijven bij de ingang van het Zwin te Knokke, West-Vlaanderen, van de overige drie ontbreekt elk spoor. Van 16 tot 24 december was een **Kleine Zilverreiger** *Egretta garzetta* aanwezig te Marche-en-Famenne, Luxembourg, een mooi gegeven voor deze provincie. De tellingen van maximaal negen vogels te Lissewege-Zeebrugge op 21 december en vijf te Knokke-Zwin op 13 december vielen meer binnen de verwachtingen. Na de jaarwisseling namen de aantallen te Lissewege weer toe met een maximum van 21 exemplaren op 11

Recente meldingen

januari. De in totaal c 24 **Grote Zilverreigers** *Casmerodius albus* (eventuele uitwisseling tussen gebieden onderling niet meegerekend) werden waargenomen te Blokkersdijk-Melsele; Dessel, Antwerpen; Diepenbeek, Limburg (twee); Geel, Antwerpen; Genk, Limburg; Har-chies, Hainaut (drie); Kessenich, Limburg; Nazareth, Oost-Vlaanderen; Neerpelt, Limburg (twee); Opvelp, Vlaams-Brabant; Oud-Heverlee, Vlaams-Brabant; Zolder, Limburg (een achttal); en te Zwijnaarde-Zevergem, Oost-Vlaanderen. Te Lissewege-Ter Doest verbleven tot 11 januari nog drie **Lepelaars** *Platalea leucorodia*, waarvan er twee bleven tot 18 januari. Met drie langdurig pleisterende **Zeearenden** *Haliaeetus albicilla* werd België goed bedeed; vanaf 3 december (tot februari) verbleef een fotogeniek exemplaar te Zevergem en omgeving, vanaf 13 december (tot februari) pleisterde er één te Oud-Turnhout, Antwerpen, en van 28 december tot 14 januari was er één te zien te Bazel-Kruike, Oost-Vlaanderen. Het was vermoedelijk deze laatste vogel die op 17 januari zittend langs de autosnelweg te Vlierzele, Oost-Vlaanderen, werd opgemerkt. **Ruigpootbuizerds** *Buteo lagopus* vlogen over Vurste, Oost-Vlaanderen, op 6 december en over Beernem, West-Vlaanderen, op 13 december. Op 10 januari zaten er twee te Prosperpolder. Een **Boomvalk** *Falco subbuteo* die op 5 januari te Virton, Luxembour, werd opgemerkt vertoefde enkele dagen nadien op Frans grondgebied.

FRANJEPOTEN TOT GORZEN Langs de Oostdam te Heist zwom van 5 tot 12 december een eerste-winter **Rosse Franjepoot** *Phalaropus fulicaria*. Een **Middelste Jager** *Stercorarius pomarinus* vloog op 19 december langs Blankenberge, West-Vlaanderen, en op 24 januari verbleef een juveniel exemplaar in de Baai te Heist. Op 6 december vlogen langs Oostende een **Grote Jager** *S skua*, een late juveniele **Vorkstaartmeeuw** *Larus sabini* en een **Kleine Alk** *Alle alle*. In januari volgden nog acht waarnemingen van Grote Jagers. De adulte **Grote Burgemeester** *L hyperboreus* van Oostende bleef daar de hele periode present. Nog een adulte zat op 13 december te Harelbeke, West-Vlaanderen; een eerste-winter werd op 1 januari gezien bij Bredene, West-Vlaanderen; op 10 januari was een tweede-winter aanwezig te Koksijde, West-Vlaanderen; en op 18 en 23 januari werden in de Voorhaven te Zeebrugge respectievelijk een adulte en een eerste-winter opgemerkt. Er werd op 8 januari heel wat trek van **Zeekoeten** *Uria aalge* of **Alken** *Alca torda* opgemerkt, zo vlogen er 146 langs Oostende en 289 langs Nieuwpoort. Op 14 januari vlogen nog eens 188 Zeekoeten langs Nieuwpoort. Op 7 januari passeerde een **Kleine Alk** langs Oostende. Langs Nieuwpoort werd op 27 december een **Papegaaiduiker** *Fratercula arctica* opgemerkt en op 26 januari werden er hier twee gezien. De eerste twee twitchbare **Middelste Bonte Spechten** *Dendrocopos medius* voor Vlaanderen waren op 21 december aanwezig te

54 Zeearend / White-tailed Eagle *Haliaeetus albicilla*, Zevergem, Oost-Vlaanderen, december 1998
(Norbert Huys/Fennec Films)

Pulle, Antwerpen. Ten minste één exemplaar bleef hier tot in februari. **Paapjes** *Saxicola rubetra* verbleven van 17 tot 29 december nog op Blokkersdijk en op 20 december in de Achterhaven te Zeebrugge. Van 29-31 december vertoefde een mannetje **Aziatische Roodborsttapuit** *S. maura* te Zeebrugge. In een overwinterend groepje van een 30-tal **Tijftjaffen** *Phylloscopus collybita* bij Willebroek, Antwerpen, verbleef van 13 december tot ten minste 17 januari zeker één **Siberische Tijftjaf** *P. c. tristis*. Een **Taigaboomkruiper** *Certhia familiaris* was op 26 en 27 december aanwezig bij Zolder. Van 22 tot 24 januari pleisterde ten minste één **Buidelmees** *Remiz pendulinus* in De Maten te Diepen-

beek en van 3 tot 13 december één te Kallo-Melsele. Bij Doornzele, Oost-Vlaanderen, werd op 31 december een **Ijsvors** *Calcarius lapponicus* waargenomen.

Deze waarnemingsrubriek kwam tot stand met medewerking van Yves Baptiste (Harelbeke), Luc Bekaert (Oost-Vlaanderen), Peter Collaerts (Vlaams-Brabant), Frank De Scheemaeker (Mergus), Hugues Dufourny (Hainornitho), Dirk Symens (Vlavico), Willy Verschueren (Groenlink) en Didier Vieuxtemps (Luxembourg). Ook de hulp van al diegenen die (hun) waarnemingen inspraken op de Wielewaal-vogellijn (03-4880194) was hier onontbeerlijk.

Gerald Driessens, Pastoriestraat 16, 2500 Lier, België

DB Actueel

Vogelnamen Met ingang van jaargang 21 (1999) heeft de redactie van Dutch Birding besloten de namenlijst van Mark Beaman (*A Checklist of the birds of Europe, North Africa and Asia north of the foothills of the Himalayas*, 1994) te hanteren voor de Engelse naamgeving in Dutch Birding. Naar mening van de redactie is deze lijst op dit moment de meest complete en meest zorgvuldig samengestelde lijst die beschikbaar is voor het (West-)Palearctische gebied; zo is het de enige recente lijst die de nog bestaande verschillen tussen Amerikaanse en Engelse namen voor dezelfde soorten opheft. Voor een precieze verantwoording van de in Dutch Birding gehanteerde naamgeving en taxonomie wordt verder verwezen naar het colofon. De redactie heeft zich altijd voorstander getoond van het hanteren van aparte Engelse en Nederlandse namen voor zoveel mogelijk taxa, los van de discussie of deze als soort of ondersoort (moeten) worden beschouwd. De dynamische ontwikkeling op gebied van systematiek en taxonomie in de afgelopen jaren hebben het nut van deze handelwijze aangetoond. Voor de vele taxa die in de lijst van Beaman geen aparte Engelse naam gekregen hebben is door de redactie voor gebruik in Dutch Birding een aanvullende lijst opgesteld waarin een groot aantal Palearctische taxa een eigen Engelse en Nederlandse naam is toebedeeld. Voor nadere informatie kan men contact opnemen met de redactie van Dutch Birding. REDACTIE

Bird names Starting from volume 21 (1999), the editors of Dutch Birding have decided to follow Mark Beaman's *A Checklist of the birds of Europe, North Africa and Asia north of the foothills of the Himalayas* (1994) for English names in Dutch Birding. The editors consider this list to be the most complete and well-considered currently available; it is, for instance, the only recent list which tackles the problem of overlapping American and English names for the same species. An overview of bird names and taxonomy used in

Dutch Birding can be found on the inside of the cover. The editors of Dutch Birding have always encouraged the use of separate English (and Dutch) names for as many taxa as possible, regardless of the question whether they are (or should be) treated as species or subspecies. Therefore, a list has been compiled of many Palearctic taxa not mentioned in Beaman with their own English and Dutch names, to be used in Dutch Birding. For further information readers may contact the editors of Dutch Birding. EDITORS

New species of scops owl Situated between Sulawesi, Indonesia, and Mindanao, Philippines, the Sangihe and Talaud Islands have been poorly covered by ornithologists. Last year, two new species of rails were described from Talaud (cf Dutch Birding 20: 142-143, 1998) and an additional species of kingfisher was recognized (Bull Br Ornithol Club 118: 113-117, 1998). A third new species, Sangihe Scops Owl *Otus collari*, has now been formally added to the avifauna of the islands (Lambert, F R & Rasmussen, P C 1998. A new Scops Owl from Sangihe Island, Indonesia. Bull Br Ornithol Club 118: 204-217). Four specimens were collected between 1866 and 1887, which were subsequently allocated to Moluccan Scops Owl *O. magicus* and Sulawesi Scops Owl *O. manadensis*. This century, the owl was first seen, and briefly heard, by Frank Rozendaal in May 1985. At that time, a single specimen was collected. Subsequent study of Rozendaal's specimen and those collected before, as well as tape recordings obtained by Lambert and others, indicated that the Sangihe population of scops owls represents a previously unnamed taxon. Although very similar to Sulawesi Scops Owl, the new species is distinguishable mainly by its head pattern and song. Because it seems to be widespread throughout Sangihe and appears to be tolerant to mixed plantations, the authors suggest that Sangihe Scops Owl is unlikely to be threatened. GEORGE SANGSTER

New species of barwing Recent explorations of the forests of Vietnam have yielded several spectacular discoveries, including at least three new large mammal species and the rediscovery of the long-lost Grey-crowned Crocias *Crocias langbianis*. Ornithological field work in the Kon Tum Province in 1996 has resulted in the discovery of a distinctive new species of barwing, which has been described as Black-crowned Barwing *Actinodura sodangorum* (Eames, J C, Le Trong Trai, Nguyen Cu & Eve, R 1999. New species of barwing *Actinodura* (Passeriformes: Sylviinae: Timaliini) from the Western Highlands of Vietnam. Ibis 141: 1-10). The new barwing was found by a joint BirdLife/WWF team in the ornithologically unknown proposed Ngoc Linh Nature Reserve in April-May 1996 and was again observed in March-April 1998. Comparisons with other species of barwing left no doubt that the two specimens collected represent a previously unknown species. Its closest relative appears to be Spectacled Barwing *A. ramsayi* of Burma, China, Laos, Thailand and Vietnam. However, it is much darker than Spectacled Barwing and has a distinctive black crown, bold streaking on the throat and extensive black margins to the primaries and secondaries, features which are unknown in other species of barwing. Although presently known from a single locality, the conservation status of the new species remains to be determined. GEORGE SANGSTER

55 Dwergaalscholver / Pygmy Cormorant *Microcarbo pygmeus*, Montfoort, Utrecht, 24 januari 1999
(Arnoud B van den Berg)

Dwergaalscholver bij Montfoort Op zaterdagochtend 23 januari 1999 waren Wilco Stoopendaal en Cees Tims roofvogels aan het tellen in de Lopikerwaard, Utrecht. Vanwege de dichte mist staakten ze hun telling en gingen om 10:30 huiswaarts om de volgende dag verder te gaan. Bij Montfoort werd besloten toch maar even via Mastwijk te rijden om dit stukje voor de roofvogeltelling te doen. Plotseling viel het oog op een kleine aalscholver die op de kant zat van de Hollandse IJssel. Aanvankelijk werd de vogel aangezien voor een onvolwassen Kuifaalscholver *Stictocarbo aristotelis* maar ook werd gedacht aan een Dwergaalscholver *Microcarbo pygmeus*. Met uitzondering van de 'Bruun' was er geen documentatie voorhanden en ook geen fototoestel. Vanuit een café werden Gerrie Abel en Arjan Boele gebeld met de vraag om het nieuws van – toch maar – een mogelijke Kuifaalscholver op de Dutch Birding-vogellijn te zetten. Toen de ontdekkers waren teruggekeerd op de plek was de vogel wat verderop tussen de Wilde Eenden *Anas platyrhynchos* gaan zitten en viel het geringe formaat pas goed op. Op dat moment kwam Cees Witkamp aangeeft, iets later gevolgd door GA. Zij bevestigden wat WS en CT eigenlijk al vermoedden, op grond van het kleine formaat en de lange staart, korte hals, kleine snavel en zwartbruine kop: het wás echt een Dwergaalscholver! De vogel vloog even daarna twee keer op om telkens weer terug te keren. De derde keer om 12:05 vloog hij in oostelijke richting en verdween ver weg in de mist. In de loop van de middag werd de Dwergaalscholver door enkele toegesnelde vogelaars teruggevonden op de visvijver Mastgat, enkele 100en meters van de plek van ontdekking. Meer dan 100 vogelaars hebben de vogel die middag tot donker kunnen bekijken. De volgende dag, zondag 24 januari, werd hij rond 09:00 gezien op de visvijver en bleef de rest van de dag aanwezig, zodat wederom een groot aantal bezoekers kon meegenieten van deze bijzondere waarneming. De vogel bleek ongeringd; in vlucht was op meerdere plekken in de vleugel rui zichtbaar. Maandag bleek de vogel verrassend genoeg onvindbaar en zoekacties later in de week leverden eveneens niets op. Indien aanvaard betreft het hier de eerste waarneming van Dwergaalscholver in Nederland; voor de zekerheid is het prettig als de nauw verwante Indische Dwergaalscholver *M. niger* kan worden uitgesloten. Na de Steltstrandloper *Micropalama himantopus* van de Blauwe Kamer op 24 juli 1998 zou dit de tweede achtereenvolgende nieuwe soort voor Nederland in de provincie Utrecht zijn. Dwergaalscholver broedt in Zuidoost-Europa van Hongarije tot Turkije en verder naar het oosten rond de Zwarte Zee, Kaspische Zee en het Aralmeer. Dwaalgasten zijn onder andere vastgesteld in Duitsland (met groepjes in de late jaren 1950), Frankrijk, Oostenrijk (met de laatste jaren kleine overwinterende groepjes), Polen, Slowakije, Tsjechië en Zweden (juli 1913). WILCO STOOPENDAAL & CEES TIMS

NATUUR en BOEK

Gehuisvest in het complex van Nationaal Natuurhistorisch Museum /
NATURALIS

Darwinweg 2
2333 CR - Leiden
Telefoon 071 568 76 91

Geopend: dinsdag t/m zondag van 12.00-18.00 uur

Specialist voor al uw vogelboeken

THERMISCH ONDERGOED

Met thermisch ondergoed kun je je favoriete buitensport
in een kouder seizoen blijven beoefenen.

Het houdt je behaaglijk warm, neemt geen vocht op,
draagt licht en comfortabel, is makkelijk te wassen
en zeer sterk. Bever heeft een enorme kollektie
in div. kleuren van het topmerk ODLO.

.....
Den Haag Calandplein 4 • Amsterdam Stadhouderskade 4 • Rotterdam Adm. de Ruyterweg 33
Utrecht Balijelaan 10-12 • Arnhem Utrechtsestraat 3-5 • Haarlem Zijlweg 63 • Breda Wilhelminastraat 22
Apeldoorn Stationsstraat 134 • Hilversum Havenstraat 16 • Steenwijk Woldmeentherand 11
Groningen St. Jansstraat 17 • Eindhoven Leenderweg 202 • Antwerpen Bredabaan 968

BEVER®
ZWERFSPORT
Outdoor Innovators

Tel. 070-3883700
E-mail: info@bever.nl
ODLO-katalogus op aanvraag

FUNCTIONAL FASHION
ODLO
SINCE 1946

het Vogeljaar

Het tijdschrift 'Het Vogeljaar' verschijnt zes maal per jaar en houdt haar lezers al ruim 45 jaar op de hoogte van de laatste ontwikkelingen op het gebied van vogelstudie en vogelbescherming.

'Het Vogeljaar' wordt als het meest informatieve vogeltijdschrift in de Benelux beschouwd.

Omdat het geen commercieel blad is kan de abonnementsprijs uiterst laag worden gehouden.

Door overmaking van f 27,50 op postbank-nummer **964 472** ten name van 'Het Vogeljaar' Boterbloemstraat 20, 5321 RR Hedel (073) 599 19 67, onder vermelding van '**nieuwe abonnee**' ontvangt u als welkomstgeschenk onze nieuwe veertiendaagse Vogelkalender, waarvan u na gebruik een vogelboekje overhoudt.

ISRAEL – EILAT & ARAVA VALLEY

Autumn/Winter/Spring: Sept 20 – May 20

- 1-2 week fully guided tour programme incorporating wide variety of habitats with unique resident & migratory species.
- Impressive raptor migration, seabirds, waders & songbirds in spectacular desert environment.
- **Birds on your doorstep!!** More than 100 species in a day possible within a 3 Kilometre radius of your room on Lotan.
- 245 species recorded within 5 Kilometre radius of Lotan
- Trips to **Northern Israel** available for up to 7 days.

Full details from: James Smith
Kibbutz Lotan Birding Tours
Doar Na Chevel Eilat
88855 ISRAEL
Fax: +972-7-6356-827
Tel: +972-7-6356-935

VOGELREIZEN

**naar ongerepte gebieden waar u
individueel niet zomaar komt:**

*Wit- Rusland : Prypjatmoerassen en oerbossen
o.a. Terekruiter, Waterrietzanger & Azuurmees
Polen: Biebrzamoerassen en oerbos van Białowieża
o.a. Poelsnip, Waterrietzanger en Bastaardarend
Roemenië : Donaudelta en Zwarte zee kust
o.a. Roze Pelikaan, Bonte tapuit & Veldrietzanger
Verder tevens Duistland, Estland, Hongarije, Turkije,
Spanje, Griekenland, Marokko en India*

*Bijzondere waarnemingen gegarandeerd:
onze lokale gidsen weten waar de
soorten zich ophouden!*

Brochure:

Eco Tourist Services: 033-4565201

(wij zijn met een stand aanwezig op de DBA-vogeldag)

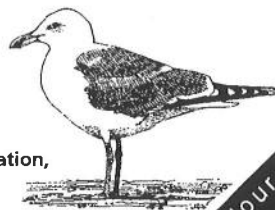

Ornithos

**The French magazine
for every birdwatcher**

- Status and Identification of Birds of France and WP
- Annual Report of French Rarities Committee
- Annual Report of Rare Breeding Birds in France
- French and WP Birding Spots
- Notes and News

*48 or 56 pages,
colour photographs
English summaries
and captions*

**For further information,
please write to :**

**Ornithos, LPO, BP 263,
F-17305 ROCHEFORT Cedex
(France) ☎ + 33 546 821 234**

**Full colour
Quarterly**

Dutch Birding

CHIEF EDITOR Amoud van den Berg (tel +31-235378024, fax +31-235376749, e-mail amoud.vandenbergh@inter.nl.net)

DEPUTY CHIEF EDITOR Enno Ebels (tel / fax +31-302961335, e-mail ebels@wxs.nl)

EXECUTIVE EDITOR André van Loon (tel / fax +31-206997585, e-mail laan@bio.vu.nl)

PHOTOGRAPHIC EDITOR René Pop (tel +31-223690141, fax +31-223690142, e-mail pop.en.p@wxs.nl)

EDITORIAL BOARD Ferdy Hieselaar, Peter Meininger, Gerald Oree, George Sangster and Roland van der Vliet

EDITORIAL ADVISORY BOARD Peter Barthel (Germany), Klaas Eigenhuis (Netherlands), Dick Forsman (Finland), Ricard Gutiérrez (Spain), Ted Hoogendoorn (Netherlands), Lars Jonsson (Sweden), Paul Lehman (USA), Anthony McGeehan (Northern Ireland), Killian Mullarney (Ireland), Kees Roselaar (Netherlands), Frank Rozendaal (Netherlands), Hadoram Shirihai (Israel), Gunter De Smet (Belgium), Lars Svensson (Sweden) and Peter Symens (Belgium)

EDITORIAL ASSISTANTS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Remco Hofland, Graham Holloway, Diederik Kok, Hans van der Meulen and Peter de Rouw

PRODUCTION AND LAY-OUT André van Loon and René van Rossum

ADVERTISING Ellen van der Plas, c/o Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam e-mail dba@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTIONS The subscription rate for 1999 is: NLG 65.00 (Netherlands), BEF 1320.00 (Belgium), NLG 72.50 (other countries inside Europe) and NLG 77.50 (countries outside Europe).

A subscription can be entered preferably by sending a Eurocheque, with the amount payable in Dutch guilders, to: Dutch Birding (subscriptions), c/o Jeannette Admiraal, Iepenlaan 11, 1901 ST Castricum, Netherlands. Payment may also be made by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please send your credit card type and account number, indicating the expiry date and appending a signature. (Note: this latter method of payment is not applicable to subscribers resident in the Netherlands and Belgium.) British and Irish subscribers are requested to pay exclusively by Sterling cheque (GBP 26.00). The subscription starts upon receipt of payment.

Dutch Birding is a bimonthly journal with issues in February, April, June, August, October and December. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The sequence of birds in Dutch Birding basically follows a classic 'Wetmore sequence'. Within this framework, the following lists are used for taxonomy and nomenclature: *Rare birds of the Netherlands* by A B van den Berg & C A W Bosman (1999, Haarlem) (taxonomy and scientific, Dutch and English names of birds recorded in the Netherlands); *Palearctic birds* by M Beaman (1994, Stonyhurst) (English names of remaining Palearctic birds); *Vogels van de wereld - complete checklist* by M Walters (1997, Baarn) (Dutch names of remaining birds of the world); and *Birds of the world* by C G Sibley (1996, Version 2.0, Cincinnati) (taxonomy and scientific and English names of remaining birds of the world). Deviations from and additions to these lists are based on CSNA decisions (cf Dutch Birding 19: 21-28, 1997; 20: 22-32, 1998).

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editors.

Dutch Birding Association

BOARD Theo Admiraal (treasurer), Gijsbert van der Bent (president, tel +31-714024547), Leon Edelaar, Rob Olivier, Marc Plomp (secretary, tel +31-348433730); also the editors of Dutch Birding have one seat in the board.

BOARD ASSISTANTS Jeannette Admiraal, Gerald Driessens, Ron van den Enden, Hans Gebuis, Leo Heemiskerk, Remco Hofland, Paul Knolle, Sander Lagerveld, Ger Meesters, Arnold Meijer, André van der Plas, Ellen van der Plas and Kees Tiemstra.

DUTCH BIRDING TRAVEL REPORT SERVICE (DBTRS) Ib Huysman, Postbus 737, 9700 AS Groningen, Netherlands, tel +31-505274993, fax +31-505272668, e-mail DBTRS@Natuurschool.com, internet <http://www.Natuurschool.com/DBTRS>.

Dutch rarities committee (CDNA)

MEMBERS Theo Bakker, Max Berlijn, Ruud van Beusekom, Bert de Bruin, Jan van der Laan (chairman, tel +31-725203091), Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretary, tel +31-302523801) and Wim Wiegant (archivist). The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithological Union.

Dutch committee for avian systematics (CSNA)

MEMBERS Amoud van den Berg, Cornelis Hazevoet, Kees Roselaar, George Sangster (secretary, tel / fax +31-715143790) and Ronald Sluys. The CSNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithological Union.

Dutch Birding

International journal on Palearctic birds.

EDITORS

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Netherlands
fax +31-235376749
e-mail editors@dutchbirding.nl

PHOTOGRAPHIC EDITOR

Dutch Birding
c/o René Pop
Postbus 1007
1780 EA Julianadorp
Netherlands
e-mail pop.en.p@wxs.nl

SUBSCRIPTION ADMINISTRATION

c/o Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Netherlands
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BOARD

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands
e-mail dba@dutchbirding.nl

DUTCH RARITIES COMMITTEE

CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Netherlands
e-mail cdna@dutchbirding.nl

DUTCH COMMITTEE FOR

AVIAN SYSTEMATICS
CSNA, c/o George Sangster
Nieuwe Rijn 27
2312 JD Leiden
Netherlands
e-mail csna@dutchbirding.nl

Artikelen

- 1 Identification of Temminck's Cormorant *Nick Lethaby & Nial Moores*
- 8 Dark-morph egret in Morocco in April 1997 *Arnoud B van den Berg*
- 15 Witstaartkievit te Assendelft in februari-maart en september-oktober 1998 [White-tailed Lapwing at Assendelft in February-March and September-October 1998] *Peter C Meijer & Martien Roos*
- 19 Lachmeeuw te Harderwijk in september-oktober 1993 [Laughing Gull at Harderwijk in September-October 1993] *Enno B Ebels & Wouter R M van Heusden*
- 23 Baltische Mantelmeeuw op Schiermonnikoog in oktober 1992 [Baltic Gull on Schiermonnikoog in October 1992] *Rik Winters*
- 26 Witkopeend te Amsterdam in januari-februari 1998 [White-headed Duck at Amsterdam in January-February 1998] *Guus van Duin & Fred Vogelzang*
- 29 Partiaal albinistische Common Swift in France in July 1996 *Maarten Jacobs*
- 30 Hybride Barn Swallow x House Martin in the Netherlands *Bennie van den Brink*
- 31 Moroccan Wagtail in Portugal in July 1995 *C C Moore*
- 34 Hybride Rietzanger x Kleine Karekiet te Makkum in augustus 1997 [Hybrid Sedge x European Reed Warbler at Makkum in August 1997] *Kees A van Eerde*
- 37 Wintergevallen van Buidelmees in Nederland [Winter records of Eurasian Penduline Tit in the Netherlands] *Alex P Wieland*

Brieven

- 40 Identification of alleged juvenile Pontic Gull in the Netherlands in September 1997 *Martin Garner*

DBA-nieuws

- 41 Zeldzame vogels van Nederland; Rare birds of the Netherlands; DBA-vogelweek op Texel in najaar 1998; DBA-vogeldag op 6 februari 1999; Dutch Birding-videojaaroverzicht 1998; Dutch Birding video year review 1998

Aankondigingen & verzoeken

- 45 Atlasproject Nederlandse broedvogels; Records of Pallas's Gull in Cyprus; Records of House Crow; Winter records of Ring Ouzel

Recensies

- 46 *Checklist of the birds of Ireland* by Irish Rare Bird Committee *George Sangster*
- 46 *Birds of the Indian subcontinent* by Richard Grimmett, Carol Inskipp & Tim Inskipp *Klaas-Douwe B Dijkstra*
- 47 *Vogels in Twente. Het landschap, de vogels, vijftien wandelingen* door Paul Knolle, Rudi Lanjouw & Rolf de By (redactie) *Bert de Bruin*

Masters of Mystery

- 48 Solutions of sixth round 1998: Spanish Sparrow and Cyprus Warbler; First round 1999 *Diederik Kok & Nils van Duivendijk*

WP reports

- 53 WP reports: January-February 1999 *Arnoud B van den Berg*

Recente meldingen

- 57 Nederland: december 1998-januari 1999 *Ruud M van Dongen, Remco Hoffland & Peter W W de Rouw*
- 61 België: december 1998-januari 1999 *Gerald Driessens*

DB Actueel

- 63 Vogelnamen; Bird names; New species of scops owl; New species of barwing; Dwergaalscholver bij Montfoort

Voorplaat / front cover

Ivoormeeuw / Ivory Gull *Pagophila eburnea*, Groenland, juli 1997 (*Rinie van Meurs*)

Abstracted / indexed in

Auk, Ecological Abstracts, Emu, GEOBASE (Geo Abstracts Database), Ibis, Ornithologische Schriftenschaau, Wildlife Review, Zoological Record